

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича

Матеріали

студентської наукової конференції
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича

**ФАКУЛЬТЕТ
ІСТОРІЇ, ПОЛІТОЛОГІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН**

16-17 квітня 2019 року

Чернівці
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
2019

Матеріали студентської наукової конференції Чернівецького національного університету (16-17 квітня 2019 року). Факультет історії, політології та міжнародних відносин. – Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2019. – 123 с.

До збірника увійшли статті студентів факультету історії, політології та міжнародних відносин, підготовлені до щорічної студентської наукової конференції університету.

Молоді автори роблять спробу знайти підхід до висвітлення й обґрунтування певних наукових питань, подати своє бачення проблем.

© Чернівецький національний
університет імені Юрія Федьковича, 2019

Стан і перспективи розвитку візантійської археології в Україні на сучасному етапі

Серед різноманітних напрямків археології Середземномор'я візантійська археологія посідає досить скромне місце. Пам'ятки і реліквії Візантії зрідка перебувають у центрі уваги досліджень більшості археологічних поселень Стародавнього світу. Сама дисципліна за межами Греції викладається нині в небагатьох університетах; крім того, читається невелика кількість узагальнювальних вступних дотичних курсів. У даній розвідці ми хотіли б зосередити свою увагу на локальному визначенні стану та перспектив розвитку дослідження візантійської археології в Україні в контексті розуміння матеріальної культури Візантії.

Візантійською археологією зазвичай вважають вивчення матеріальної і художньої культури Середземномор'я і пов'язаних із нею районів, де мовою богослужіння та міжнародного спілкування служила грецька. Власного хронологічного і територіального поділу візантійська археологія не виробила і, на основі загальної історичної періодизації, поділяється на ранній (від будівництва Константинополя в IV ст. або падіння Західної Римської імперії на поч. V ст. до середини VII ст.), перехідний (середина VII–VIII ст.), середній (з IX ст. до захоплення Константинополя хрестоносцями в 1204 р. і створення латинських королівств), пізній (XIII – середина XV ст.) і поствізантійський (археологія Афона та інших монастирських громад; розвиток візантійської спадщини поза межами Візантії) періоди [4]. Нині робляться спроби уточнити такий розподіл. Наприклад, відмовитися від уявлення про VII–VIII ст. як про проміжний період і розглядати VII ст. як кінець раннього періоду, а VIII і ранній IX ст. – як початок періоду розквіту, коли нові, християнські форми релігії і суспільного життя, в якій місце теменосу і форуму стародавнього світу зайняли християнський храм і палац імператора, остаточно перемогли [2; 4].

У географічній площині візантійська археологія традиційно поділяється на області: Константинополь і його околиці; материкову Грецію і держави Балканського півострова; Малу Азію; міста та держави Північного і Східного Причорномор'я, Крим і Кавказ; Сирійсько-Палестинський регіон (IV–VIII ст.); Єгипет і частина Північної Африки (до остаточної перемоги ісламу); області Італії, які перебували під впливом Візантії в V – VII ст., а також зони розвитку італійсько-візантійської культури в середньо- та пізньовізантійську епоху (Адріатичне узбережжя, південь Апеннінського півострова, о. Сицилія); Давня Русь та суміжні території (IX–XIII ст.). На теренах України матеріальна культура Візантійської імперії вивчається по різних категоріях археологічних знахідок, що досить перспективне явище. Так, велика увага науковців прикута до нумізматичних пам'яток [3, с. 198–213], а також до предметів християнської культової символіки, сфрагістики, ювелірних виробів, імпортного керамічного матеріалу, скла [1, с. 15–22], які виявлені в різних населених пунктах України. Меншою мірою досліджуються предмети озброєння та монограми, які, на нашу думку, є пріоритетними напрямками вивчення візантійської археології в Україні. Визначення різних типів монограм, як імператорських, так і церковних та світських дасть змогу встановити контакти Візантійської імперії з теренами Київської Русі.

Отже, візантійська археологія – надзвичайно перспективна та важлива дисципліна, яка дає змогу прослідкувати регіональні особливості поширення візантійських старожитностей на теренах Центрально- та Південно-Східної Європи та в Україні зокрема.

Література

1. Курдина Ю.М. Візантійський чинник розвитку склярства на Русі // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії. - 2014. - Вип. 17. - С. 15–22.
2. Оксфордское руководство по византистике / Ред. Э. Джеффрис, Дж. Хэлдон, Р. Кормак. - Вып. 1. - Харьков: Майдан, 2014. - 516 с.
3. Пивоваров С.В., Калініченко В.А., Ільків М.В. Візантійські та угорські монети з Чорнівського городища // Вісник Інституту археології. - 2016. - Вип. 11. - С. 198–213.
4. Dalton O.M. Byzantine art and archaeology. - Oxford, 1911. - 639 p.

Ольга Білоус

Науковий керівник – доц. Басняк Т.А.

«М'яка сила» України в ЄС

За Кембриджським словником поняттям «soft power» прийнято називати застосування країнами культурних та економічних заходів, уникаючи військових методів впливу, для переконання інших країн. Термін «м'яка сила» введений американським політологом Джозефом Наєм у 1990 р. Культурний soft power має значний вплив на створення позитивного іміджу певної держави на світовій арені, створює необхідне підґрунтя для покращення відносин між державами, що у перспективі сприяє всебічній підтримці країни на міжнародній арені [2].

Культурна політика України стосовно країн-членів ЄС неоднорідна. У південному субрегіоні України вдається приділяти достатньо уваги «м'якій силі» завдяки ініціативам української громади, зокрема у Греції, Італії та Іспанії. Так, минулого року українці взяли участь в IV Міжнародному фестивалі української культури «Ucrania Fest», який традиційно приймали Мальград де Мар та Барселона. За підтримки благодійних організацій та посольства України в Італії на Сардинії встановлений пам'ятник Тарасу Шевченку. Його вартість оцінюють в 4 тис. євро. Архітектор Армандо Лека, автор пам'ятника, вирішив подарувати його на знак солідарності з українським народом.

З 2014 р. відносини України із сусідами у східному субрегіоні мали достатньо напружений характер. Як приклад згадаємо негативну реакцію Угорщини, Румунії та Словаччини на закон «Про забезпечення функціонування української мови як державної», мовляв, він утискає право нацменшин на використання власної мови.

Незважаючи на це, Україна намагається проводити успішні заходи для створення позитивного реноме у згаданих країнах. Наприклад, у Словацькій Республіці з 2014 р. проводяться щорічні Дні України в Кошице. У березні 2017 р. відкрито сквер імені українського поета Василя Стуса у Варшаві. Також можна згадати про конференцію на тему «Святий Петро Могила – Митрополит Києва і син Молдови» у Бухаресті.

Останні п'ять років ознаменувалися позитивною тенденцією в культурних відносинах з країнами ЄС на півночі та заході. Зокрема, дружні зв'язки з балтійськими державами надають можливість ефективно використовувати культурну «м'яку силу» для створення бранда «Україна». Непересічною подією став благодійний гала-концерт на підтримку України, який відбувся під патронатом президента Литви Д. Грібаускайте. Проявом «м'якої сили» в країнах на півночі та заході ЄС стали: презентація виставки «Україна сьогодні: захист проти агресії, боротьба за мир, свободу та демократію» в Люксембурзі; інформаційно-іміджевий захід, присвячений 100-річчю подій Української революції 1917-1921 рр. у Бельгії; Фестиваль української культури, проведений у різних містах Бретані.

Зазначимо, що 2019-й оголошений роком української культури в Австрії. Цього наша держава прагнула кілька років [1], усвідомлюючи значимість події.

Втім, проаналізувавши використання культурної «м'якої сили» після 2014 р. та відмітивши усі позитивні моменти, можна зробити висновок про необхідні зміни, які мають відбутися у культурній дипломатії. По-перше, закордонні органи зовнішніх відносин повинні приділяти більше уваги співпраці з українською громадою. У такий спосіб вдасться ефективніше організувати культурно-освітні заходи та втілювати в життя перспективні ідеї. По-друге, потрібно частіше влаштовувати семінари та конференції, присвячені українській історичній спадщині та сучасному стану в країні із запрошенням ЗМІ. Так можна протистояти дезінформації та привернути увагу суспільства за кордоном. По-третє, необхідно покращити фінансову підтримку культурних та освітніх проєктів у межах ЄС. Для застосування всього вище названого Україна потребує висококваліфікованих фахівців з мотивацією створити належний імідж України у Європейському Союзі та на світовій арені загалом.

Література

1. Міністерство закордонних справ України [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://mfa.gov.ua/ua>.
2. Nye J. Soft power. The means to success in world politics / Joseph Nye. New York: PublicAffairs, 2004. С. 15–18.

Юлія Бодніцька
Науковий керівник – проф. Бурдяк В.І.

Соціальні мережі як фактор впливу на суспільну комунікацію в Україні

Світ змінюється, технології розвиваються, те, що колись здавалося неможливим і надзвичайним нині стає звичним та буденним. Так і соціальні мережі стали незамінними помічниками сучасності: останні новини, зв'язок із друзями, рідними чи колегами, обмін файлами будь-яких форматів та ще десятки можливостей для користувачів.

Почалось усе з інтернет-сайту, який пропонував можливості роботи із соціальними мережами – classmates.com(1995 р.), вже незабаром з'явився SixDegrees.com(1997 р.), а з 2001р. почали виникати сайти, в яких використовувалася технологія під назвою *Коло друзів*.

У 2004 р. Марк Цукерберг створив найбільшу нині у світі соціальну мережу – Facebook. У червні 2017 р. кількість українських користувачів Facebook різко зросла після заборони російських інтернет-ресурсів, серед яких соціальні мережі «Однокласники» та «ВКонтакте» [1]. Унаслідок цього кількість аккаунтів в українському Facebook досягла позначки в 10 млн. У липні того ж року Facebook став найпопулярнішою соцмережею в Україні (за даними Kantar TNS).

Заборона в Україні вищезгаданих соціальних мереж дала потужний поштовх до розробки нових і розвитку вже наявних соціальних мереж українського виробництва (UkrOpen, Ц.укр, Ukrface, VsiTut.com, Сусіди та ін.).

Учені Кембриджського університету виявили, що навіть те, як користувач ставить «лайки» у Facebook, може розповісти багато що про його політичні та релігійні погляди, сексуальну орієнтацію, сімейний стан, шкідливі звички й інші аспекти особистої інформації, які він не хоче розкривати у своєму профілі [2].

Президентські вибори 2019 р. дедалі ближче, кандидати використовують всі можливі канали комунікації та впливу на

суспільство. Як на мене, то такого впливу соціальних мереж, як на цих виборах, ще не було. Напевно, це зумовлено кількістю потенційних виборців-користувачів соціальних мереж [3]. Спостерігається абсолютно різний підхід кандидатів до ведення профілю: у когось суто офіційний стиль, строгі фото хорошої якості, короткі влучні тексти, хтось бере своєю простотою та близькістю до електорату, залежить від цільової аудиторії, на котру деякі кандидати завжди прямо вказують («Молодь за С.» тощо).

Отже, використовуються сотні технологій завуальованої маніпуляції через соціальні мережі, які з часом чимраз легше розпізнати та не піддатися їм. Потрібно з розумом користуватися соцмережами та не трансформувати їх у основне середовище існування, забуваючи про реальний світ.

Література

1. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 28 квітня 2017 р. «Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/133/2017>

2. «Лайки» у Facebook можуть розкрити психологічний портрет. URL:https://www.bbc.com/ukrainian/science/2013/03/130312_facebook_likes_personality_ko

3. Інтрига, конкуренція та епатаж: чим особливі президентські вибори-2019 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-46972550>

Тетяна Брагар

Науковий керівник – доц. Кожолянко О.В.

Жіночі божества в індійській міфології

В індуїстському пантеоні тисячі богів. У різних напрямках індуїзму божества розглядаються або як особистісні прояви безособового верховного Брахмана, або як аватари верховного божества. Індуїстські божества, як правило, зображаються в людських або напівлюдських формах, із багатьма особистими атрибутами. Багато індуїстів вважають численних божеств різними проявами єдиної початкової реальності (Брахмана), численними образами єдиного Бога. Таким чином, божества і поклоніння їм виступають засобом спілкування з цим єдиним Богом [3, с. 1–5; 6; 7].

Жіночі божества в Індії були наділені могутньою силою, серед людей їх поважали та жителі боялися, адже не знали чого можна них чекати. У кожної були свої повноваження: Дурга – Вища Богиня, із силою творити (срішті), підтримувати (Стхити) і руйнувати (самхара). За однією з версій, виступає як дружина Шиви в одній з її грізних форм [4, с.158–160, 166]. Ума – в індійській міфології ім'я дочки Хімават, яка перебуває у шлюбі з Шивою і отримує в більш пізні епохи індійської міфології численні інші прізвиська. Ім'я Ума – найдавніше і з'являється вперше як ім'я дружини бога Рудри. Вона, покровителька багатодітних сімей, у тому разі, якщо батьки по-справжньому люблять і піклуються про своє потомство. Деві або Шакті – жіноча форма і доповненням чоловічого аспекту божества, зображуючи лагідність, милостива (наприклад супутниця Вішну). Деві вважається основою кожної із богинь. У шактизмі Деві – верховне божество, тоді як у смартизмі вона – одна з панчадев – головних божественних форм. В інших течіях індуїзму, вайшнавізмі та шайвізмі, вона часто розглядається як жіноче начало, яке забезпечує силою чоловічі божества – Вішну і Шиву. Їй поклоняються як жіночому началу, як відвічної богині-матері. Лакшмі – богиня благополуччя, достатку, процвітання, багатства, успіху і щастя в індуїзмі. Вона – втілення грації, краси і чарівності. вона, як справжня жінка, є одночасно і сила, і слабкість

свого обранця, що неодноразово знаходило відображення в народній творчості, наприклад в Рамаяте. Лакшмі іноді називають «Шрі» (Sri—«процвітання», «щастя», «слава»), хоча в ранньому вайшнавізмі Шрі, напевне, була окремою богинею, чий образ пізніше злився з Лакшмі. В іконографії Лакшмі зображається сидячи або стоячи на квітці лотосі. У неї біла або золотиста шкіра і чотири руки. Традиційно Лакшмі відтворювали у супроводі двох небесних слонів, з чиїх хоботів б'ють фонтани води (образ іменуються «Гаджі-Лакшмі» або Лакшмі зі слонами) [2, с. 336; 5]. Сарасвасті – в індуїзмі богиня мудрості, знання, мистецтва, краси і красномовства. Сарасваті здійснює шлюб неба і землі. Деякі з імен Сарасваті звучать як «та, яка дає існування». [1, с.409] Саті – дочка Дакші і дружина бога Шиви, яка описується в пуранічній літературі індуїзму. Вач в індійській міфології – богиня мови, персоніфікація мови [3, с. 282–283].

Жіночі божества Індії мали велику силу, можна з упевненістю сказати, що кожен житель тієї місцевості боявся цих створінь, адже вони не знали, чого від них сподіватися, оскільки вірили, що за добрі справи їх будуть нагороджувати, а за погані – карати. Люди з часом вигадували нових богів, тобто замінювали одних на інших, тож кількість богів настільки великою, що дослідники, були не в змозі їх усіх визначити

Література

1. Энциклопедия мантр / Неаполитанский С.М., Матвеев С.А., Общество ведической культуры. - Москва.: Святослав, 2001.
2. Бир Р. Тибетские буддийские символы: Справочник / Пер. с англ. Л. Бубенковой. - Москва: Ориенталия, 2013. - 336 с.
3. Вишну-Пурана / Пер. Т. Посова. - М: Издательство Общества ведической культуры, 1995.
4. Кумарасвами А., Нобель М. Мифы буддизма и индуизма. - Москва., 2010.
5. Миллер В.Ф. Лакшми // Энциклопедический словарь Брокгауза и Ефрона: в 86 т. – Санкт-Петербург., 1890–1907.
6. Мифы народов мира / Гл. ред. С.А. Токарев. - Энциклопедия. Электронное издание. - М: Большая Российская энциклопедия, 2008.
7. Паттанаик Д. Семь секретов Богини: Философия Индийского мифа / Перев. с англ. - Москва: София, 2016. - 288 с.

Ганна Бронецька
Науковий керівник – проф. Боднарюк Б.М.

Формування феодалної опозиції в Англійському королівстві на початку XIII ст.

Королівство Англія, як відомо, на межі XII–XIII ст. стало однією з найцентралізованіших феодалних держав у середньовічній Західній Європі. Засади сильної королівської влади сформувались у другій половині XI ст. послідовними, хоча й жорстокими організаційними заходами короля Вільгельма I Завойовника, колишнього герцога Нормандського. Означену політичну лінію, спрямовану насамперед на посилення монархічних прерогатив, продовжили його сини й наступники – Вільгельм II Рудий та Генріх I [6, с. 73–74].

Варто пам'ятати й англосаксонську специфіку васально-ленних відносин саме в Англії, котра породила т.зв. баронську опозицію з її вольностями та привілеями. Англійське баронство протягом першої половини XII ст. не раз виступало проти процесу зміцнення королівської влади, захищаючи свої усталені автономні права та пільги. Королі, цілком природно, намагалися придушити ці бунтівні виступи й антидержавні настрої [5, с. 81].

Після чергової баронської смути, котра охопила більшість центральних і південних графств у середині XII ст., централізацію продовжив, і навіть значно активізував король Генріх II Плантагенет. Він значною мірою ліквідував феодалну анархію, приборкав баронську верхівку на місцях, провів важливі реформи в галузі судочинства [2, с. 52–55; 3, с. 56–63; 4, с. 64–69] та військової організації [1, с. 78–81]. Ці заходи поліпшили правову захищеність середніх та дрібних землевласників – йоменів і джентрі, а також різні верстви городян перед свавіллям баронів з імунітетними привілеями останніх [8, с. 61–62].

Ситуація в королівстві залишалась досить стабільною й після приходу до влади у 1189 р. короля Річарда I Левине Серце [8, с. 69]. Однак, коли він очолив Третій Хрестовий похід і змушений був залишити територію Англії, а верховна влада зосередилася в руках Великої Ради, – ситуація почала змінюватись. «Винуватцем»

виявилась довірена особа Річарда I – його фаворит і намісник Губерт Вальтер, архієпископ Кентерберійський. Цей досвідчений адміністратор забезпечував мир та спокій у королівстві «надто суворими поліційними заходами» [7, с. 9].

Після смерті короля Річарда його наступником став молодший брат Іоанн Безземельний. Його зухвала провокативна поведінка мала доленосні наслідки для подальшої історії Англії. Вже на початок XIII ст. проти нього склалася широка феодална опозиція, оскільки король постійно порушував майнові та спадкові права підданих [7, с. 9–10]. Його недалекоглядна внутрішня політика мала відповідні наслідки. Баронська опозиція з 1205 р. почала стрімко посилюватися і, нарешті, набула загальнодержавних масштабів [6, с. 105].

Невдалі воєнні дії короля Іоанна проти Франції та її правителя – Філіппа II Августа, лише загострили ситуацію в більшості англійських графств. Баронів почали підтримувати городяни та навіть селяни. Наслідком протистояння стало, як відомо, прийняття Великої Хартії Вольностей 1215 р.

Література

1. Ассиза о вооружении // Памятники истории Англии XI–XIII вв. - Москва: URSS, 2012. - С. 78–81.
2. Великая ассиза // Памятники истории Англии XI–XIII вв. - Москва: URSS, 2012. - С. 52–55.
3. Кларендонская ассиза // Памятники истории Англии XI–XIII вв. - Москва: URSS, 2012. - С. 56–63.
4. Нортгемптонская ассиза // Памятники истории Англии XI–XIII вв. - Москва: URSS, 2012. - С. 64–69.
5. Кенигсбергер Г. Средневековая Европа. 400–1500 гг. - Москва: Весь мир, 2001. - 384 с.
6. Петрушевский Д.М. Очерки по истории Английского государства и общества в средние века. - Москва: URSS, 2008. - 347 с.
7. Савельев В.А. Изменения в структуре власти Англии в период сословно-представительской монархии XIII–XV вв. // Сословно-представительские монархии: Государственность, право, идеология. – Москва: Наука, 1987. - С. 7–16.
8. Штокмар В.В. История Англии в средние века. – Санкт-Петербург: Алетея, 2003. - 203 с.

Політичні погляди діячів «консервативної революції»

Після 1918 р. німецький консерватизм опинився у складному становищі. Адже він постав перед вибором: орієнтація на реставрацію монархії чи формування нового напрямку політичної та інтелектуальної діяльності, яка б не надавала монархізму особливу роль. У центрі цих міркувань був критичний погляд на ліберальну традицію, яка затвердилася в Європі у ХІХ ст. Незадоволеність тодішніми реаліями визначала не тільки прагнення до пошуку глибинних причин післявоєнної кризи цінностей, а й вказувала на націоналістичний вектор майбутнього розвитку Німеччини. З останнім пов'язувалося не тільки подолання ліберального політичного впливу, але й відродження істинно німецької політичної традиції у нових політичних умовах [1, с. 100].

Консерватори, перебуваючи під впливом поразки у війні та звинувачуючи нову владу в усіх післявоєнних негараздах, шукали шляхи розвитку майбутньої держави, яка була б відмінною від держав західного зразка. Для них цей тип політичного устрою асоціювався з лібералізмом, демократією та парламентаризмом, які були несумісні з їхнім політичним світоглядом. Для консерваторів уособлення ідеального політичного правління – аполітичність, традиціоналізм, елітаризм, авторитаризм тощо [2, с. 310].

Головна ідея, навколо якої концентрувалася політична програма «консервативних революціонерів», проблема майбутнього державного ладу Німеччини після ліквідації «системи Веймара», яка, на думку німецьких консервативних інтелектуалів, являла собою звалище недоліків, насаджених Антантою для контролю усіх сфер життя Німеччини. Тому, на їх погляд, революція – найкращий засіб подолання цих перешкод [3, с. 224].

Політична програма «консервативних революціонерів» орієнтована не тільки на критику Веймарської республіки, але й на рефлексію демократичної системи і її інтелектуальних джерел, усвідомлення трансформації консервативних ідей в умовах занепаду монархізму. Падіння монархії у листопаді 1918 р. зумовлювало необхідність формування нової політичної стратегії консерватизму вже у змінених умовах [4, с. 120].

Безпосереднім наслідком антидемократичної критики Веймарської республіки була інша картина державності, яка поширювалася серед консервативних інтелектуалів Веймарської республіки. Відповідно і влада, яка прийняла на себе зобов'язання і підписала мирний договір, вважалася зрадницькою, адже не відстоювала самобутність і традиції німецького народу та не репрезентувала менталітет німців, їх світогляд, характер тощо [5, с. 97].

Отже, характерні ознаки політичних поглядів «консервативних революціонерів», з одного боку, – критика Веймарської республіки, яка для них уособлювала усі труднощі після 1918 р., з іншого – пошуки нової політичної програми, яка не мала б нічого спільного з ліберальною демократією та колишнім імперським режимом.

Література

1. Терехов О. Е. Феномен «консервативной революции» в Веймарской республике в историографии ФРГ: основные концепции и проблемы интерпретации / О. Е. Терехов. Кемерово: Кемеровский государственный университет, 2011. 192 с.
2. Мёллер ван ден Брук А. Третья империя // А. Мёллер ван ден Брук // Миф о вечной империи и Третий рейх. Москва, 2009. 364 с.
3. Шпенглер О. Закат Европы. Очерки морфологии мировой истории. Т.1: Гештальт и действительность. Москва, 1993. 546 с.
4. Шпенглер О. Пруссачество и социализм / Пер. с нем. Г.Д. Гурвича (Серия "Идеологии"). Москва: Праксис, 2002. 240 с.
5. Зонтгаймер К. Як нацизм прийшов до влади / Пер. З нім. Київ: Дух і літера. 2009. 177 с.

Василь Бурега
Науковий керівник – проф. Круглашов А.М.

Феномен «нових медіа» в комунікаційному просторі України

Нові медіа – інтерактивні електронні засоби масової інформації, нова форма комунікації виробників медіа-контенту. До нових ЗМІ відносять інтернет-видання (веб-сайти), стримінгові (потоківі) платформи, які транслюють аудіо і відео, цифрове мовлення, багатоканальні медіа (можуть виробляти аудіо-, відеоконтент, текстову і графічну продукцію), соціальні мережі тощо [1]. Нові медіа сприяли суттєвій трансформації мас-медійного діалогу. Аудиторія ЗМІ перетворюється з пасивних споживачів на активних користувачів, які продукують відеоконтент, беруть участь в опитуваннях, дискутують з журналістами. Такі новації коригують логіку подання інформації, вона набуває ознак нелінійності і глибинності. Тому «нові медіа» – це комунікаційний феномен, який стимулює користувачів до віддаленого і безособистісного спілкування [2].

За останні десятиріччя «нові медіа» стали звичним явищем для українського інформаційного простору. Якщо наприкінці 1990-х рр. лише кілька газет мали свої веб-сторінки, а інтернет-видання лише зароджувалися, то у 2019 р. медіа, котрі працюють у цифровій сфері, не менш впливові, ніж традиційні ЗМІ. Розвиток нових медіа в Україні розпочався наприкінці 1990-х рр. з появою перших мережевих видань. Одним з перших інтернет-ЗМІ була «Українська правда», заснована у 2000 р. Поступово технологія Інтернет стає доступнішою для населення, тому інтерес до онлайн-медіа зростає. Збільшуються інвестиції у онлайн-медіа, а сам Інтернет стає ще й рекламним майданчиком і засобом монетизації мережевих ЗМІ. Тоді ж розпочинається процес поступового домінування онлайн-медіа над традиційними ЗМІ [3]. В Україні, як і в інших європейських країнах, відбувається конкуренція між традиційними ЗМІ та новими медіа. Перевага останніх є у тому, що завдяки Інтернету

у таких медіа більше свободи слова і плюралізму думок, забезпечується пряма комунікація читача з редакцією.

Отже, розвиток цифрових технологій сприяв появі нових медіа – інтерактивних засобів масової інформації, що заснованих на цифрових носіях та пов'язаних з Інтернетом. Нині існують численні інтернет-видання, які починають конкурувати зі соціальними мережами. Серед журналістів і політиків поширене ведення блогів, зокрема дописування в онлайн-видання та на особистих сторінках у соціальних мережах. Тож, інтернет-ЗМІ, блоги та соціальні мережі стали комунікаційним феноменом і в українському медійному просторі.

Література

1. Мудрак, Л.М. Конвергентні медіа як наукова категорія та суб'єкт інформаційного простору [Електронний ресурс]. Режим доступу:

http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Visnyk_NADU/cc00713c-b7b3-4032-8a20-903a42d9703e.pdf#page=256.

2. Городенко Л. М. Нові медіа: журналістика чи комунікація? [Електронний ресурс]. Режим доступу: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/apmk_2013_14_15.pdf)

[bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/apmk_2013_14_15.pdf](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/apmk_2013_14_15.pdf).

3. Чабаненко М.В. Інтернет-видання України: становлення та особливості розвитку [Електронний ресурс]. Режим доступу: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Z21ID=&Image_file_name=DOC/2010/10CHMTOR.zip)

[bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Z21ID=&Image_file_name=DOC/2010/10CHMTOR.zip](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Z21ID=&Image_file_name=DOC/2010/10CHMTOR.zip).

Вікторія Бурлака
Науковий керівник – доц. Воротняк І.Д.

Жанна д'Арк і формування французької національної ідентичності

Сторічна війна, яка стала першим загальноєвропейським військовим конфліктом, позначилася на багатьох сторонах життя Європи того часу. Значний вплив справила вона і на політичне життя, сприяючи формуванню його нових форм. Однією з них стало утворення націй, політичних суспільств, які супроводжували появу централізованих держав [4, с. 7]. Саме під час англо-французького протистояння французи усвідомили себе французами, а англійці – англійцями [2, с. 7].

Військово-політичний конфлікт між Англією і Францією, розпочалися як війна королів, згодом перетворився на війну народів. Із погіршенням становища рідної країни відбувається зародження патріотичних почуттів французького народу, значного поширення набуває партизанський рух. Селяни і міщани формують власні загони і відряджають їх на допомогу королівській армії. Чудово скоординовані дії воїнів-непрофесіоналів і загонів селян-міщан допомагають здобувати блискучі перемоги над ворожою армією [3, с. 68].

Наступ англійців 1428–1429 рр. посилив колективне прагнення дочекатися Діви-рятівниці. Про близьку появу такої особи говорили в різних куточках королівства. Ці чутки люди поширювали з більшою готовністю, ніж будь-які інші новини: вони збурювали уяву сучасників і раніше чи пізніше мусили спонукати до проголошення себе Дівою найбільше психологічно готову до цієї ролі особистість. Тому містичне за формою «пришестя Діви» в лютому 1429 р. насправді було закономірним виявом захисної реакції французького національного організму на рівні колективної ментальності. За реальної загрози опинитися під чужоземним пануванням цей організм спрацював як уже цілком сформована системна цілісність. Про це свідчать численні появи в 1430-х рр. інших Дів, яких суспільство висунуло зі своїх надр, щоб у разі

неспроможності першої здійснити призначене, замінити її іншою. По суті, функція Діви зводилася до ролі манекена, у якому було втілено думки та прагнення загалу [1, с. 178].

У 1428 р. на історичну сцену виходить Жанна д'Арк, ім'я якої зазвичай пов'язують зі звільненням Франції. Відомий французький історик Т. Лавалле вбачав у Орлеанській Діві не просто втілення народного духу, але й вважав, що саме Жанна спровокувала саме поновити його народження, що вона надихнула почуття патріотизму у французів, які завдяки її подвигам об'єдналися в націю і стали на захист своєї країни від зовнішнього ворога [5, с. 428].

Поява Жанны ознаменувала великий перелом в історії Сторічної війни, а зняття облоги з Орлеана стало поворотною точкою, піднявся бойовий дух французького народу, французи остаточно повірили, що з їхнього боку війна – це справедлива боротьба за цілісність і незалежність французької нації і королівства. Національна самосвідомість французького народу почала формуватися задовго до появи юної селянки з Домремі, проте саме ця дівчина стала втіленням патріотичних почуттів французів, уособленням національної гордості [3, с. 71].

Література

1. Ададуров В. Історія Франції. Королівська держава та створення нації (від початків до кінця XVIII століття). - Львів: вид-во УКУ, 2002. - 412 с.
2. Басовская Н.И. Столетняя война: леопард против лилии. - Москва: Астрель: АСТ, 2010. - 446 с.
3. Мельниченко П.В. Вклад Жанны Д'арк в процесс формирования французской нации // Культура. Духовность. Общество. - 2015. - № 20. - С. 67–72.
4. Нуждин О.И. Арманьяки, бургиньоны и лже-французы: особенности формирования нации во французском королевстве первой трети XV в. // Вопросы всеобщей истории. - 2008. - Т. 10. - С. 6–15.
5. Тогоева О. И. Еретичка, ставшая святой. Две жизни Жанны д'Арк. - Москва.; Санкт-Петербург: Центр гуманитарных инициатив, 2016. - 576 с.

Велике переселення народу: як повернути українських трудових емігрантів?

В умовах сучасної глобалізації, розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, розширення міжнародних інвестиційних потоків проблема трудової міграції людства дедалі більше набуває стрімкого розвитку. Суть терміна «трудова міграція» визначають як переміщення особи з метою тимчасового працевлаштування, що супроводжується перетином державного кордону (зовнішня трудова міграція) або меж адміністративно-територіальних одиниць України (внутрішня трудова міграція) [3, с. 474 – 475]. Нині майже у кожній країні постає проблема економічної кризи внаслідок інтенсивного витоку кадрів, особливо висококваліфікованих, у більш розвинені та мирні держави. Разом з тим підписання Угоди про асоціацію України та Європейського Союзу також спричинило збільшення кількості трудових мігрантів, зокрема за рахунок спрощення візового режиму, а також сприяння мобільності населення. Дана проблема в контексті України може перерости у справжню національну катастрофу. За даними Міністерства соціальної політики станом на січень 2019 р. за кордоном легально працює близько 9 млн українців, із них 3,2 млн на постійній основі [1]. А про що мовити, якщо кількість українських нелегалів в рази більша? Найпоширеніша причина виїзду за кордон – низька заробітна плата в Україні на відміну від європейських країн, насамперед географічно розташованих поряд – Польщі, Чехії, Словаччини, Угорщини та Литви. За даними соціологічних досліджень, серед трудових мігрантів майже половина людей віком від 18 до 29 років. Це пояснюється так званим світовим демографічним парадоксом розвинених країн, де стрімко відбувається старіння населення. Тому прийом мігрантів – це своєрідний історичний компроміс, який забезпечує молодих українців кращим заробітком, а іноземців – дефіцитними людськими ресурсами. З власного досвіду можемо

вказати, що проблема збільшення кількості студентів, які виїжджають за кордон на навчання, надзвичайно гостра, насамперед тому, що створює певний ризик для українського ринку праці. Адже більшість цієї молоді, ставши випускниками європейських вузів, вирішують надалі проживати та працювати в країні перебування, тим самим катастрофічно зменшуючи кількість наукових кадрів України. За даними статистики, чисельність українських мігрантів просто колосальна: щороку нашу державу покидає приблизно 95,4 тис. фахівців; кожен 26-й фахівець з вищою освітою емігрує. За останні 5 років з України виїхало 5,5 тис. учених, що еквівалентно втраті 4 млрд дол. США. Цікаво те, що сума на підготовку кваліфікованого фахівця з вищою освітою коливається в межах 20 тис. дол. США. Саме таку суму втрачає країна-донор, коли даний фахівець переїжджає в іншу державу [2].

Отже, проблема трудової міграції в Україні постає реальною соціальною загрозою для країни і нації, та, як наслідок, створює психологічний дисбаланс серед працюючих у державі українців. Прикладом поліпшення ситуації, яка склалася, є посилення розвитку і збагачення науково-технічного потенціалу країни з урахуванням реальних цифр трудових верств населення. Нагальна також потреба удосконалення умов праці, збільшення заробітної плати, економічного розвитку підприємництва, і, насамперед, вкладання коштів у розвиток національного бізнес-середовища, що має привабити повернення українських мігрантів на Батьківщину.

Література

1. В Минсоцполитики уточнили количество украинских заробитчан за рубежом (06.01.2019). [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://news.finance.ua/ru/news/-/441461/v-minsotspolitiki-utochnili-kolichestvo-ukrainskih-zarobitchan-za-rubezhom>
2. Верховгляд Я. Економічні наслідки міграції населення в Україні. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://naub.oa.edu.ua/2018/%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%>
3. Капітан В. Трудова міграція як аспект проблеми зайнятості в Україні / В. Капітан // Ефективність державного управління. 2012. Вип. 32. С. 474-481.

Оксана Гайсенюк

Наук. керівник – доц. Герегова С.В.

До питання про заснування Української Академії наук

Основний показник рівня розвитку тієї чи іншої держави – наука, адже вона забезпечує модернізацію сучасного суспільства. Упродовж другої половини ХІХ – початку ХХІ ст. у світі створено чимало наукових інституцій і закладів, які стали рушіями історичного процесу. У цьому контексті розкриття питання про заснування УАН – головного наукового центру на різних етапах розвитку Української держави набуває важливого значення, адже 27 листопада 2018 р. відзначено 100-річчя від дня заснування УАН.

Ще наприкінці ХІХ ст. українські вчені висували ідею створення наукового центру, який став би засобом національно-культурного самоствердження українського народу.

Об'єднання українських вчених та виокремлення вітчизняної науки стало можливим після Лютневої революції 1917 р. Очільники Української Центральної Ради, створеної у березні 1917 р., проголосили одним із своїх завдань створення Української Академії наук, але через низку економічних і політичних проблем ідея так і залишилася на папері.

Новий етап у створенні Української Академії наук розпочався з приходом до влади Павла Скоропадського 29 квітня 1918 р. Вже у липні 1918 р. за ініціативою гетьмана сформовано комісію на чолі з ученим Володимиром Вернадським, головним завданням було розроблення основних засад функціонування наукової установи. Провідними фахівцями у діяльності комісії стали науковці Агатангел Кримський і Дмитро Багалій [1; с. 552, 555]. Роботу комісії підтримувало Міністерство освіти та мистецтв, зокрема його міністр Микола Василенко, який наголошував на необхідності вивчення історії України та налагодження наукового життя в державі.

Завдяки тривалій та плідній роботі комісії, вже 14 листопада 1918 р. гетьман Павло Скоропадський видав декрет «Про заснування Української Академії наук», а також Статут УАН. Це підтвердило її правовий статус та організаційну структуру [3; с. 279 -

280]. Зокрема, було організовано три відділи: історично-філологічний, фізично-математичний та соціально-економічний.

Того ж дня наказом гетьмана призначено 12 дійсних членів академії [3; с. 280 - 281], серед яких був і професор Чернівецького університету Степан Смаль-Стоцький, як єдиний представник Західної України. [2; с. 667]

Урочисте відкриття УАН відбулося 24 листопада 1918 р. А 27 листопада 1918 р. проведено перше Спільне зібрання, тоді ж обрано першого президента, яким став В.І. Вернадський, та неодмінного секретаря – А.Ю. Кримського.

Отже, заснування Академії – закономірний результат плідної роботи та патріотичної діяльності не одного покоління українських учених та інтелігенції, які свої сили спрямовували на розвиток української науки та самоствердження нації. Завдяки цьому Українська Академія наук стала головним науковим закладом нашої держави та зберегла свій престиж навіть через століття.

7 грудня 2018 р. в Національному академічному театрі опери та балету України імені Т.Г. Шевченка відбулася ювілейна сесія Загальних зборів Національної академії наук України, присвячена 100-річчю НАН України, серед присутніх був і Президент України П. Порошенко, який наголосив, що Академія наук залишається провідним науковим закладом України, а без її винаходів і досліджень просто неможливо уявити прогрес у розвитку української науки.

Література

1. Вернадский В. Первый год Украинской академии наук (1918 – 1919 гг.) // Выбранные научные работы академика В.И. Вернадского. Т.1. Владимир Иванович Вернадский и Украина. Кн.1. Научно-организационная деятельность (1918 – 1921 гг.). Київ : Ін-т сходознавства ім. А.Кримського НАНУ. 2005. 643 с.
2. Добжанський О., Огуй О. Смаль-Стоцький Степан Йосипович // Енциклопедія історії України : у 10 т. / редкол.: В.А.Смолій (голова) та ін. ; Інститут історії України НАН України. Київ: Наукова думка, 2012. Т. 9 : Прил – С. 944 с
3. Історія української культури : Збірник матеріалів і документів / За ред. С.М.Клапчука, В.Ф.Остафійчука. Упоряд. Б.І.Білик, Ю.А.Горбань, Я.С.Калакура, С.М.Клапчук. Київ : Вища школа, 2000. 607 с.

Аліна Грона
Науковий керівник – доц. Слюсар О.Ф.

Польська підтримка України на шляху до євроінтеграції

19 лютого 2019 року Президент України підписав закон про внесення змін до Конституції щодо курсу на ЄС та НАТО. Закон набув чинності 21 лютого.

Даний документ вносить зміни до Конституції України, якими закріплюється незворотність стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору. Такий крок закономірний для України, адже підґрунтям для нього стала Революція Гідності та відвертий прояв українського волевиявлення. Український народ безпосередньо сформував пріоритетний напрямок курсу власної держави. Як відомо, Польща виступала абсолютним прихильником рішення українців. Зокрема, экс-прем'єр Польщі Дональд Туск, нині голова Європейської Ради, виступив у Верховній Раді України з приводу внесення змін до Конституції. На спеціальному засіданні Верховної Ради, присвяченому п'ятій річниці початку збройної агресії Російської Федерації проти України, пан Туск заявив: «Сьогодні тут, у Верховній Раді України, можемо повторити перед вами не лише від свого імені, а від імені усього Європейського Союзу: ми з вами! І хочемо вам далі допомагати... Європейський Союз визнає європейські прагнення України і вітає її європейський вибір» [2].

Чинний Президент Польщі, Анджей Дуда, представник опозиційної партії «Право і справедливість», відзначився гострими антиросійськими й проукраїнськими висловлюваннями під час передвиборних перегонів. Проте «Право і справедливість», яку представляє А. Дуда, значно євроскептична партія, яка наполягає на жорсткішій політиці Польщі в рамках інтеграційного об'єднання Євросоюзу, тому неможливо заявляти про підтримку курсу України на євроінтеграцію польським президентом. Попри це, А. Дуда

відверто підтримує Україну у розв'язанні збройного конфлікту на Сході. На мою думку, саме деескалація даного російсько-українського протистояння – безпосередній крок до вступу України у європейські політичні та економічні структури. Загалом така позиція відповідає настроям польського населення: згідно з масштабним дослідженням польської, німецької та російської громадської думки щодо російсько-українського конфлікту, здійсненим польським Інститутом публічних справ спільно з Фондом Бертельсмана, 56% поляків висловилися за надання економічної допомоги Україні, 25% – за надання військової підтримки. Більше того, 35% польських виборців підтримують запроваджені проти Росії санкції, а 41% виступає за їх розширення [1].

Отже, маючи довготривалу спільну історію, пройшовши крізь усі її сумнозвісні етапи, будучи сусідами і соратниками, Україна і Польща залишаються у дружніх відносинах. Такі добросусідські стосунки і міцна співпраця, насамперед, обумовлені схожими поглядами на майбутнє і демократичними європейськими цінностями. Наразі, головна мета обох держав – подальше підтримання і розвиток співробітництва на усіх рівнях, задля налагодження ще тісніших зв'язків. Успіхи Польщі слугують прикладом для України, яка, маючи потрібний потенціал, повинна робити усе можливе для свого удосконалення, розвитку та інтеграції у європейське суспільство.

Література

1. Катерина Зарембо, Центр "Нова Європа" – «Перемога Анджея Дуди: хто насправді виграв?» [Електронний ресурс] / К. Зарембо // Перемога Анджея Дуди: хто насправді виграв? Електронні дані. [29 травня, 2015, 21:55]. Режим доступу: <https://dt.ua/international/peremoga-andzheya-dudi-hto-naspravdi-vigrav-.html> (дата звернення 25.02.2019). – Назва з екрана.
2. «УНІАН» Інформаційне агентство [Електронний ресурс] : [Інтернет-портал]. Режим доступу: <https://www.unian.ua/politics/10451742-tusk-u-verhovniy-radi-skazhu-vid-imeni-vsogo-yevrosoyuzu-mi-z-vami.html> (дата звернення 25.02.2019). Назва з екрана.

Терміносистема німецької дипломатії: семантичні особливості

Терміни, які мають єдину категоріальну причетність, поділяють на групи, стосовно їхньої форми.

Використовуючи такі частини мови, як афікси і визначальні слова, ми можемо встановлювати подібність і протилежність між поняттями, які належать до різних сфер суспільно-політичного життя.

Тому, до семантичних категорій термінології належать:

- суб'єкти дипломатії: *apostolischer Visitor* (відвідувач апостольський), *der Attache (amaue)*, *der Botschafter* (посол), *der Gesandte* (посланець) [1];

- документи, технічні засоби, матеріальні ресурси: *das Communiqué* (комюніке), *der diplomatische Briefwechsel* (дипломатичне листування), *die internationale Währungsfonde* (Міжнародний валютний фонд), *die Kanzleigebühren* (консульські збори), *das Dauervisum* (постійна віза);

- абстрактні поняття – характеристики суб'єктів дипломатії та їх відносин, якості процесів і явищ: *die Diskriminierung* (дискримінація), *die Neutralität* (нейтралітет), *die Verhandlungsbereitschaft* (готовність вести переговори), *Gleichgewicht der Mächte* (баланс сил), *die Unzulässigkeit* (недопустимість);

- дипломатичні процеси і дії: *die Auslieferung* (передача документа), *diplomatische Beziehungen* (дипломатичні відносини), *Verleihung einer Auszeichnung* (церемонія нагородження), *Ernenennung eines Konsuls* (призначення консула) [2].

У системі дипломатії вказані категорії найпоширеніші та перебувають на найвищому узагальненому рівні класифікації термінів. Вони родові стосовно вузких термінів, які, також, поділяються за тією чи іншою ознакою на ще більш видові дипломатичні поняття. Подібне «розрізнення» семантичних

понять залежить переважно від обсягу родового терміна, а також від ступеня вивченості явища на тому чи іншому етапі розвитку науки. Крім того, в ТС дипломатії можна відокремити кілька семантичних полів, які відповідають різним розділам дипломатії. Найбільшими серед них є такі семантичні поля, як «міжнародні відносини», «дипломатичні інститути», «дипломатична комунікація» тощо [3]. Належність терміна до будь-якої категорії часто простежується, власне, у його формі, що може виражатися як морфологічно, так і лексично.

Отже, доволі великою кількістю «похідних» однокорених термінів характеризуються ті з них, які позначають основні, «базові» поняття дипломатії. Наприклад, продуктивним у словотворенні є термін "*die Note*": *die Zirkularnote* (циркулярна нота), *der Notenaustausch* (обмін нотами), *die Protestnote* (нота протесту), *die Antwortnote* (нота-відповідь); [1] "*das Konsulat*": *das Generalkonsulat* (генеральне консульство), *das Honorarkonsulat* (почесне консульство), *das Vizekonsulat* (віце-консульство); "*die Politik*": *die Verständigungspolitik* (політика порозуміння), *die Annäherungspolitik* (політика зближення). ТС відтворюють відношення між поняттями тієї чи іншої науки, і термін стає терміном лише тоді, якщо учасники комунікації усвідомлюють, яке місце він посідає у певній галузі.

Література

1. Будагов Р. А. История слов в истории общества / Рубен Александрович Будагов. Москва : Наука, 1972. 304 с.
2. Будагов Р. А. Очерки по языкознанию / Рубен Александрович Будагов. Москва : Изд-во АН СССР, 1953. 280 с.
3. Бук С. Основи статистичної лінгвістики / Соломія Бук. Львів : Видавн. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2008. 124 с.

Проблеми синонімії в термінології міжнародних відносин

Синоніми у термінології – це терміни, які належать до одного й того ж денотата, але мають відмінності у понятійному плані, а також відрізняються семантикою словотворчих елементів, етимологією, ступенем сучасності та особливостями функціонування [1].

На відміну від загальнонавчальної мови, де синоніми виконують певну стилістичну роль, у термінології синонімію вважають одним із найбільших недоліків, зауважуючи, що шкода від них подвійна: по-перше, синоніми перевантажують пам'ять, а отже, порушують одну з основних умов термінології – економність системи термінів; по-друге, синоніми завжди становлять певну небезпеку, оскільки окремі автори починають неправильно розмежовувати їхнє вживання [2].

Терміни не ізольовані від загальнонавчальної мови та мають особливі, притаманні лише їм властивості – вони становлять самостійну повноцінну частину мови, де властивості слів виявляються певніше, більш регламентовано, відповідаючи вимогам професійного спілкування і взаєморозуміння. Терміни обов'язково співвідносяться з поняттями певної науки або наукової дисципліни.

«Міжнародні відносини» – наукова дисципліна, яка вивчає економічні, політичні, ідеологічні, правові, дипломатичні та інші зв'язки та взаємовідносини між акторами на міжнародній арені.

При виборі терміна на допомогу приходять загальні вимоги, які вказують, якому терміну віддати перевагу. З наявних синонімів обирають той, який має найінформативнішу внутрішню форму.

Синоніми до слова *посол*: посланець, представник, довірена особа, агент, дипломат, уповноважений, емісар.

Синоніми до слова *блок*: спілка, коаліція, союз, альянс, об'єднання, з'єднання, вісь.

Синоніми до слова *заява*: нота, меморандум.

Синоніми до слова *конференція*: збори, нарада, форум, круглий стіл, віче.

Синоніми до слова *конфлікт*: сутичка, ускладнення, тертя, зіткнення, колізія, суперечка.

Синоніми до слова *договір*: угода, домовленість, пакт, трактат, конкордат.

Синоніми до слова *агресія*: напад, вдертя, вторгнення, інвазія, експансія.

Синоніми до слова *акт*: указ, грамота, постанова, ухвала, універсал, протокол.

Більшість з абсолютних синонімів у термінологічній лексиці – це пари слів, одне з яких інтернаціональне, а інше – автохтонне: *вербальний – словесний, асиміляція – уподібнення, суверенітет – самостійність, незалежність, доктрина – вчення*.

Запозичення і калькування, пошук відповідних найменувань у загальнозживаній мові для запозичуваних понять – це фактори розвитку мови, які передбачають неологізацію термінологічних систем.

Тобто, поява синонімів у термінології зумовлена різними чинниками. До них належать: 1) постійний розвиток наук, який супроводжується появою нових понять; 2) неуніфікованість деяких термінологічних систем; 3) наявність застарілих назв, які функціонують паралельно з новими; 4) паралельне вживання запозиченого й автохтонного термінів; 5) надання переваги коротким формам, зручним для спілкування та ведення документації, що породжує синонімію.

Література

1. Заніздра Н.О. Явище синонімії в українській термінології / Н.О. Заніздра // Гуманітарні науки Вісник КДПУ ім. М. Остраградського 2008. Вип. 2, частина 2, С. 7–10.
2. Романова О.О. Синонімія як мовне явище в термінології / О.О. Романова // Лінгвістичні дослідження: зб. наук. Праць ХНПУ ім. Г.С. Сковороди. 2017. Вип. 45. С. 199–205.

Юлія Жуковська

Науковий керівник – доц. Нечаєва-Юрійчук Н.В.

Механізми політичної пропаганди у сучасному світі

Від самого зародження політики і донині пропаганда у різних виявах – це невід’ємна частина виборчих та управлінських процесів. Залежно від успіху проведення таких кампаній політична пропаганда може мати як позитивні, так і негативні результати, бути корисною для суспільства та країни або, навпаки, руйнівною. Тому політологи дедалі частіше досліджують структуру, елементи та закономірності пропаганди для глибшого та всебічного розуміння цього феномена політичного життя.

Сучасні наукові теорії та концепції пропонують в основному два розуміння визначення поняття «пропаганда». «Пропаганда у широкому розумінні згідно із коротким політологічним словником – поширення соціально-політичних, природно-наукових та інших знань з метою їх втілення у суспільну свідомість різних верств населення. <...> У вузькому значенні – ідеологічно спрямована діяльність будь-якої партії для формування у конкретних верств населення певних поглядів і уявлень (світогляду)» [2].

Політична пропаганда поділяється на три основні типи: білу, чорну та сіру. Відповідно до кольору визначається і зміст пропаганди: біла – м’які методи переконання у відкритому доступі, чорна базується на відвертій брехні через приховане джерело, а сіра – повідомлення, достовірність якого викликає сумніви, а джерело невідоме [1]. Водночас, концепція соціолога А. М. Цуладзе розрізняє пропаганду позитивну і негативну. Позитивна – це прагнення донести переконання у зрозумілій формі, мета якої є сприяння соціальній гармонії, злагоді, така пропаганда не прагне стати маніпулятивною. Негативна пропаганда діє у зворотному напрямку: вона має на меті розпалити ворожнечу, нагнітати соціальні конфлікти тощо з гаслом типу: «Мета виправдовує засоби!» [4].

На сьогодні, із розвитком пропагандистського впливу на свідомість суспільства та кожного індивіда зокрема розроблені критерії ефективної пропаганди, яка містить ідею, цільову аудиторію та засоби доведення інформації:

- 1) наявність центральної тези;
- 2) легкість для розуміння цільовою аудиторією;
- 3) складність для критики (обгрунтованість тез, їх несуперечність одна одній тощо, або хоча б видимість цього) [3].

Отже, можна зробити однозначний висновок, що основна мета пропаганди – це донесення необхідних меседжів до широких верств населення, їх перетворення на особисті переконання, а також закріплення в свідомості кожного індивіда певних цінностей через позитивний або негативний пропагандистський вплив. Пропаганда може відбуватися відкрито та таємно, тому розуміння цього феномена допоможе людям, якщо не уникнути даного впливу, то принаймні послабити.

Література

1. Коваль О.А. Проблема визначення соціальної ролі маніпулювання [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.filosof.com.ua/Jornel/M_39/Koval_1.htm
2. Колтик О. Підходи до визначення терміна «пропаганда» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://labipt.com/approaches-to-the-definition-of-propaganda/>
3. Холод О.М. Комунікаційні технології. Київ: Центр учбової літератури, 2013. 203 с.
4. Цуладзе А.М. Большая манипулятивная игра. Москва: Алгоритм, 2000. 336 с.

Тетяна Захарченко
Науковий керівник – доц. Звоздецька О.Я.

Меметична зброя як один із інструментів гібридної війни РФ проти України

Інформаційна агресія була й залишається однією з невід’ємних складових тривалої підготовки, розв’язання та ведення неоголошеної «гібридної війни» Російської Федерації проти України. Очевидно, що інформаційно-психологічна зброя використовується активніше, ніж традиційна, особливо ефективним стало залучення меметичної зброї. Російський дослідник, психіатр і невролог В. Бехтерев у праці «Навіювання і його роль у суспільному житті» (1898 р.) сформулював концепцію «ментальних мікробів», які подібно до справжніх фізичних мікробів діють усюди і передаються через слова і жести оточення, через книги, газети тощо. Тобто де б ми не перебували у суспільстві, вже піддаємося дії психічних мікробів [1, с.162].

Поняття мема вперше ввів британський біолог Річард Докінз у книзі «Егоїстичний ген» 1976 р., використовуючи його для опису процесів зберігання та розповсюдження окремих елементів культури, у дослідженні соціокультурних процесів. З грецької мови даний термін перекладається, як «імітувати», «наслідувати». Відомий дослідник мемів Річард Броді дає визначення мема як одиниці інформації, яка міститься у свідомості та впливає на події у такий спосіб, щоб у свідомості індивідів виникало якомога більше його копій. Особливістю мема є й те, що він не існує відірвано від загальнокультурного простору.

Зазначимо, що меми дуже швидко поширюються через Інтернет та ЗМІ. Саме тому є спеціальний термін «інтернет-мем» – це коротка інформація, фраза, зображення, мелодія тощо, яка миттєво стала популярною і яка відтворюється в мережі Інтернет, як правило в нових контекстах.

Мем – складова меметичної зброї у смисловій війні. Він являє собою інформаційний вірус, який впливає на сприйняття дійсності, спонукає до дій та здатний до самовідтворення і розповсюдження. Мемами можуть слугувати ідеї, модні слова

чи вислови, рекламні слогани й анекдоти. Тобто так само, як гени розповсюджуються в генофонді, так і меми передаються від людини до людини в інформаційному середовищі за допомогою імітації. У суспільстві відбувається постійна, безперервна трансляція ідей та емоційних і ціннісних настанов від представників еліт у широкі маси.

У формуванні пропагандистського дискурсу російські фахівці почали активно застосовувати меметичні технології через соціальні медіа. А. Чен, журналіст The New York Times, провів дослідження і довів наявність російських центрів по роботі із соціальними медіа на предмет поширення окремих мемів [2]. Семантичне поле було заповнене тезами «зрада», «нас зливають», «все пропало» тощо. Мета – підвищення рівня конфліктності та посилення панічних настроїв серед населення. Аналіз постів у соціальних мережах засвідчив, що ключовими позиціями стали меседжі про необхідність «соціальної революції», «третього Майдану» та «повалення влади олігархів». Окремим напрямом виступали слова-фантоми, що заповнили семантичне поле: «майдануті», «укропи», «правосекі» тощо. Російські пропагандисти зруйнували усталену «картину світу» не тільки власного народу, де українці перестали бути «братами», але й внесли зміни до масової свідомості українців, які здебільшого стали ідентифікувати росіян як «ворогів».

Отже, використання меметичної зброї – один із засобів маніпулятивного впливу РФ в інформаційному просторі України. Нині актуальне для нашої держави – розроблення ефективних механізмів боротьби з даними загрозами.

Література

1. Бехтерев В. Внушение и его роль в общественной жизни/ Бехтерев Владимир. Москва, 2001. – 256 с. – (Психологическая библиотека Киевского Фонда содействия развитию психической культуры).
2. Chen A. Russian Trolls Spread False Information On The Internet. – NPR, <http://www.npr.org/2015/06/04/412046928/russian-trolls-spread-false-informationon-the-internet>.

Жіночі божества Персії

Персія – одна з найбільших та найдавніших світових цивілізацій. Ця загадкова й унікальна країна – об'єкт пильної уваги багатьох істориків. Основа могутності будь-якої держави, як відомо, її ідеологія. Вчення пророка Зороастри (Заратуштри), який жив у VII–VI ст. до н. е., послужило першоосновою, з якої у стародавній Персії народилося вірування в Ахура-Мазду, «бога премудрого», і підлеглих йому богів, покликаних допомагати Верховному богослову [5, с. 73–74].

Жіночі божества присутні у багатьох культурах, і давньоіранська також не виняток. Найчастіше богині – це частина політеїстичних систем, які поєднують кілька божеств. Найважливішими богинями перської міфології, про які збереглися певні відомості, є:

- Арвісура Анахіта (Anahita) – богиня вологи й родючості, подібна до богині Кібели (грецька міфологія). Культ цієї богині поширений у Вірменії, Каппадокії, Мідії та інших країнах. Деякі риси Анахіти перенесені євангельською міфологією на Богородицю Марію;

- Арматі (Armatī) – богиня відданості. Асоціюється із землею, її силою, адже вона є богинею родючості та покійників, похованих у землі. Арматі належить до групи «Амеша Спента» – група семи духів («безсмертні святі»), які борються на боці добра і Ахури-Мазди;

- Хаурватат або Аурват (авест. – «цілісність») – одне з божеств Амеша Спента, дух, який втілює тілесне здоров'я. Хаурватат була одним із чотирьох добрих духів, зі свити верховної божественної тріади Добра (згідно з «Гатамами» Заратуштри). Вона вважалася покровителькою води і згадувалася в парі з Амертат;

- Амертат (Ameretat) – покровителька всього живого, дух, який також входив до складу Амеша Спента. Особливими противниками Амертат і Хаурватат були демони Тарві і Зарича;

- Заріча (Zarich) – у перській міфології, ця богиня уособлювала старіння. Входила до складу злих духів дів (daevas), які

протистояли добрим духам Ахури. Вони – породження злої думки, брехні, служать Анхру-Майню (Ахріману);

- Аши або Арти – богиня, яка уособлює удачу і достаток;
- Таврич (Tawrich) – богиня голоду, також входить до групи персидських дів. Її опонентом був дух Хаурватат;
- Ненгаїфія (Nanghaitha) – богиня невдоволення, суму, належить до злих дів. Суперниця богині Арматі;
- Зам-Арматай (Zam-Armatay) – богиня землі;
- Тушнаматай (Tushnamatay) – богиня медитації;
- Друг (Drug) – богиня обману [3, с. 314; 6, с.192–193; 8].

Поряд із Індією, Китаєм, Єгиптом, Ассирією та Вавилоном Персія справила значний вплив на культуру сучасної цивілізації. Релігія народів Ірану, порівняно з релігіями народів Стародавнього Сходу, розвивалася доволі своєрідно [7, с. 337]. Богів у перському пантеоні налічувалося багато і ранні тексти зображають деяких із них істотами нейтрального роду, інших – чоловічого та жіночого, а деяких – виключно чоловічого. Ці богині були джерелом натхнення для поетів, композиторів, скульпторів, художників і філософів. Вони є жіночими архетипами, їхні історії, пристрасті жіночої душі роблять їх реальними, чутливими і близькими до нас.

Література

1. Бойс М. Зороастрийцы. Верования и обычаи – Санкт-Петербург: Центр «Петербургское Востоковедение», 1994.
2. Будур Н.В. Мифы и легенды народов мира - Москва: Олма-Пресс, 2000.
3. Дандамаев М. А Культура и экономика древнего Ирана - Москва: Наука, 1980 – С. 303–331.
5. Лешан В.Ю. Основы религиоведения. - Чернівці: Рута, 2005.
6. Самозванцев А.М. Мифология Востока - Москва: Алетей, 2000. - С. 178–200.
7. Токарев С.А. Религия в истории народов мира - Москва: Политиздат, 1986. - С. 337–348.
8. Mitologia Orientului Mijlociu (II): Mitologiapersanah<http://altmarius.ning.com/profiles/blogs/mitologia-orientului-mijlociu-1>

Ірина Карпюк

Науковий керівник – проф. Боднарюк Б.М.

Особливості внутрішньополітичного розвитку Флоренції у XII ст.

Середньовічна Флоренція – майбутня батьківщина Відродження – на початку XII ст., як і більшість тогочасних італійських міст ще перебувала під феодальною владою, а саме – маркграфів Тосканських (до 1115 р.). Досить вагому та впливову роль в управлінні містом в означений період відігравали представники міської патриціанської верхівки – *Boni homines*, які традиційно засідали в Судовій палаті [1, с. 27]. Водночас, саме на початку XII ст. в міському врядуванні почали розвиватися тенденції, спрямовані на «автономізацію» місцевої влади, котрі у подальшому стали актуальними і нарешті були втілені в життя [1, с. 27–28].

Цьому сприяли історичні передумови. Коли 1115 р. померла стара маркграфиня Матильда, яка не мала нащадків, Флоренція мирним шляхом здобула собі незалежність. Влада в місті перейшла до керівників муніципалітету, обраних комуною. Хроністи повідомляють, що законодавчі функції в комуні належали всім її повноправним членам; останні збиралися на площі перед кафедральним собором (аренга) й ухвалювали необхідні рішення [4, с. 173].

Поступово владні прерогативи та повноваження в місті зазнали певної трансформації й адаптації. Як наслідок, з 1138 р. виконавча влада сконцентрувалася в колегії консулів, кількість яких в різні роки змінювалась. Однак цей орган на практиці мав лише дорадчі функції; ратифікація законів відбувалася в «Раді Ста» [4, с. 174]. Крім того, протягом першої половини XII ст. в міському середовищі почалися певні зміни: з одного боку, до Флоренції досить активно переселялися феодала (сеньйори) і дрібні рицарі, з іншого – серед посполанів спостерігався процес їхньої диференціації й майнової поляризації. Означені реалії стали підґрунтям для радикалізації ситуації в місті: виникло протистояння між сеньйорами та рицарями (васалами), а також – між посполанами (підтриманими селянами) [2, с. 72] та феодалами. На практиці, посполани перетворилися на дрібних

нобілів, з відповідними соціальними обмеженнями; натомість сеньйори привласнили собі права та привілеї римських патрициїв [5, с. 43]. Саме ці реалії зумовили формування підстав для виникнення жорсткої внутрішньополітичної боротьби у Флоренції. Другий важливий наслідок цих реалій – поява і початок боротьби за владу двох міських новоутворених партій – гвельфів та гібеллінів [6, с. 114 – 115]. Значну роль у цій боротьбі почали відігравати Римські папи [7, с. 298–299]. Один табір орієнтувався на права та вольності дрібного пополанства; другий репрезентував представників багатого міського нобілітету і великих магнатів. Щоб захистити свої права і отримати владу в місті, «худі» пополани стали під гвельфські прапори і 1197 р. ввійшли (за підтримки папства) до гвельфської ліги Тоскани. Натомість «товсті» пополани, як «антипаписти», прийняли сторону німецького імператора Фрідріха I Барбаросси. Як відомо, вони відкрили йому ворота Флоренції як «визволителю» [3, с. 153]. У такий спосіб, у своїй боротьбі за владу обидві партії, не соромлячись, використовували міжнародну політичну ситуацію.

Література

1. Баткин Л.М. Гвельфы и гибеллины во Флоренции (основные этапы и характер социальной борьбы в XII – середине XIII вв.) // Средние века. - 1959. - Вып. 16. - С. 23–48.
2. Котельникова Л.А. Итальянское крестьянство и город в XI–XIV вв. – М.: Наука, 1967. – 363 с.
3. Луццато Дж. Экономическая история Италии: античность и средние века. – Москва: Изд-во иностр. лит., 1954. - 436 с.
4. Рутенберг В.И. Чомпи и гранды // Из истории трудящихся масс Италии. - Москва: АН СССР, 1959. - С. 171–178.
5. Стоклицкая-Терешкович В.В. Проблема тирании в средневековых городах Италии // Вопросы истории. - 1955. - Вып. 9. - С. 41–54.
6. Стоклицкая-Терешкович В.В. Основные проблемы истории средневекового города. X–XV вв. - Москва: Наука, 1960. - 347 с.
7. Эльфонд И.Я. «Восхваление города Флоренции» как источник для изучения историко-политической концепции гуманиста Леонардо Бруни // Проблемы итальянской истории. - Москва: Изд-во МГУ, 1976. - С. 286–306.

Катерина Кот
Науковий керівник – асист. Будник Т.О.

Жінки-монархи в XV–XVI ст.: Ізабела Кастильська – жінка на іспанському троні

Середньовіччя в Європі, а саме XV–XVI ст., відзначилося як епоха, яку деякі науковці навіть називають «епохою королеві». У сучасної освіченої людини це вже давно не викликає здивування, адже у XXI ст. ми звикли до постаті жінки, яка керує державою або великою корпорацією. Проте в ті часи уява про жінку на троні, які вважалися «слабшою статтю», не просто викликала посмішку, а часом навіть жахала сучасників. Тим не менш, представниці слабкої статі, кожна у своєму стилі та властивим їй способом, доводили, що жінка здатна творити як власну долю, так і долю своєї держави, а не лише бути гарним додатком до свого чоловіка. І однією з найперших таких королеві вважається Ізабела I Кастильська (Isabel I de Castilla), відома також як Ізабела-Католичка (Isabel la Católica). Адже, саме завдяки їй Іспанія, яка на момент її сходження на трон Кастилії була лише купкою роз'єднаних королівств, стала такою державою, якою ми знаємо її тепер.

Про упертість та непохитність характеру Ізабели швидко довідалася вся Європа, і першим яскравим проявом цього був її шлюб із Фердинандом II (Fernando II de Aragón). Старший брат Ізабели, Енріке, не давав згоду на їхній шлюб, проте це не завадило дівчині таємно одружитися з арагонським принцом, ще й поставивши тому такі політичні умови шлюбу, за якими Кастилія, спадкоємицею якої вона була на той момент, зберігала повну незалежність, а Фердинанд ставав навіть не повноправним королем, а тільки принцом-регентом при королеві. Однак, незважаючи на це, у подальшому подружжя правило хоч і роздільно, проте на абсолютно рівних умовах, навіть ефективно замінюючи один одного у разі відсутності. Ізабела вміло поєднала політичну вигоду шлюбу з її почуттями до чоловіка, галантно впоравшись з тим, що її королівство мало набагато більше впливу. Їхнім девізом була фраза

Tanto monta (cu monta tanto), Isabel como Fernando : «Обидва рівні, Ізабела та Фердинанд» [2].

Правління Ізабели було сповнене воєн і баталій. Войовничість та рішучість своїх намірів жінка продемонструвала одразу ж під час своєї коронації, повернувши давню середньовічну традицію нести як символ королівської влади меч, а не скіпетр, незважаючи на те, що «жінка» і «війна» були абсолютно несумісні в думках тогочасних людей. Але Ізабела ні на мить не забувала про своє жіноче начало, адже меч їй ніс один з її дворян, йдучи попереду церемонії вулицями міста. І хоча особисто королева не брала участь у жодній з битв, які відбулися за її правління, вона всюди супроводжувала своє військо, не покидаючи солдатів а ні під час внутрішніх міжусобиць, ні у період відвоювання у арабів останніх земель на Піренейському півострові.

Окрім того, саме Ізабелі вдалося дати лад у державі та впоратися з розрухою та хаосом, які залишив після себе її брат Енріке. Вона вдосконалила механізм керування державою, прибравши зайву бюрократію, створила першу в Європі поліцію на основі традиційного для кастильців явища – *Santa Hermandad* (Святе братство). Вона практично власноруч повернула католицизм на іспанські землі, зробивши своїх людей одним з найбільш відданих Папському престолу народом. Окрім того, не варто забувати, що саме завдяки їй Христофор Колумб отримав фінансування для свого плавання до Америки [1].

У такий спосіб, поєднуючи неймовірну грацію, тонкий розум і твердий запальний характер, Ізабела Кастильська стала прикладом для всіх подальших європейських королев і прямим доказом того, що жінка здатна зробити набагато більше, ніж будь-хто з жителів тогочасної Європи міг подумати. Наприкінці її правління один глибоко вражений німець навіть сказав: «Ох вже ця іспанська королева на ім'я Ізабела, за останні 500 років на цій землі не було нікого рівного їй!».

Література

1. Azcona, Tarsicio de. Isabel la Católica. Estudio crítico de su vida y su reinado. / Tarsicio de Azcona // Madrid, 1964. 669 p.
2. Жозеф Перес. Ізабела Католичка. Образец для христианского мира? / Жозеф Перес // Москва : Евразия, 2012. 192 с.

Олеся Кропивницька
Науковий керівник – асист. Мінаєва Т.В.

Формування філософсько-політичних поглядів Мохандаса Карамчанда Ганді

Мохандас Карамчанд Ганді, більше відомий як, «Махатма» («Велика душа»), своє свідоме життя присвятив боротьбі індійського народу за незалежність і послідовно дотримувався принципу «ненасилля», що став основою його філософсько-політичних поглядів.

Формування його світогляду відбувалося впродовж тривалого часу. В 1888 р. М.К. Ганді поїхав на навчання до Лондона, де впродовж трьох років вивчав адвокатуру та ознайомлювався з європейською культурою і традиціями. Згодом він виїхав працювати до Південної Африки, де замислився, чому індійці – такі ж піддані британської корони, як і англійці – підлягають дискримінації. Після англо-бурської війни 1899 – 1902 рр. Ганді повернувся до Індії і зайнявся громадсько-політичною діяльністю [1, с. 26 – 33]. В 1909 р. він написав книгу «Хінд Сварадж» («Самоврядування Індії»), в якій уперше систематично виклав свої соціально-політичні погляди [1, с. 44 – 45]. Першу масову кампанію непокори, відому як «марш на Трансвааль», яка закінчилася скасуванням у липні 1914 р. низки дискримінаційних законів, Ганді провів в 1913 р. в провінціях Південно-Африканського Союзу [3, с. 128 – 129].

Значну роль у формуванні поглядів М.К. Ганді відіграла релігія. Сповідуючи індуїзм, під час навчання в Лондоні та перебування в Південній Африці він познайомився також з іншими релігіями, їхніми канонічними текстами. Ганді розглядав релігію як консолідаційний чинник людської спільноти і виступав проти секуляризації політики, адже вважав, що остання може бути успішною лише на основі релігійних принципів [2].

Сильно вплинув на М.К. Ганді розстріл англійськими солдатами ініційованої ним мирної демонстрації індійців 13 квітня 1919 в м. Амрітсарі на площі Джалліанвала Багх [1, с. 76 – 81]. Втім, він не відмовився від ідеї мирного громадського

опору, а продовжував послідовно її втілювати. Наступним масовим актом громадської непокори став т.зв. «Соляний похід» у березні 1930 р., внаслідок якого була паралізована торгівля англійськими товарами [1, с. 170 – 178].

В цілому ж система політичних поглядів і практичної діяльності М.К. Ганді базувалася на чотирьох ключових принципах: *ахімса* (ненасилля, відсутність гніву та ненависті), *свадеші* (рух за бойкот іноземних товарів), *сварадж* (поступове запровадження в Британській Індії самоврядування аж до набуття країною незалежності) та *сатьяграха*. Останній принцип дослівно перекладається як «міцно триматися істини», хоча спочатку Ганді пояснював його суть англійськими словами «пасивний опір»; утім, він наголошував, що сатьяграха «не є зброєю слабкого проти сильного, чимось таким, що нав'язно ненавистю і в результаті може вилитися в насилля». Людина, яка зрозуміла суть сатьяграхи, морально вища за свого опонента, а відповідно, сильніша. М.К. Ганді розробив низку форм сатьяграхи, які активно впроваджував упродовж усього свого життя [3, с. 129 – 137].

Отже, формування філософсько-політичних поглядів М.К. Ганді відбувалося під час навчання в Лондоні та практичної діяльності в Південній Африці. Повернувшись до Індії після початку Першої світової війни, у нього остаточно завершилося формування філософсько-політичного вчення і він почав реалізовувати його в практичній громадсько-політичній діяльності.

Література

1. Горев А.В. Махатма Ганди. Москва: Международные отношения, 1984. 320 с.
2. Иващенко А.С. Истоки, содержание и сущность гандизма // Вестник Адыгейского государственного университета. Сер.: Регионоведение: философия, история, социология, юриспруденция, политология, культурология. 2009. Вып. 3 [Электронный ресурс]. Режим доступа: <https://cyberleninka.ru/article/v/istoki-soderzhanie-i-suschnost-gandizma>
3. Пидлущкий О. Махатма Ганди: босоногий победитель империи // Пидлущкий О. 25 портретов на фоне эпохи: [авториз. перевод с укр.]. Харьков: Фолио, 2012. С. 119 – 139.

Жіночі божества у Хетській міфології

Міфологія хетів – одна з найцікавіших та найрізноманітніших серед міфологій різних народів світу. Вона була поширена на теренах Хетської держави, а також набула значного розповсюдження на території Малої Азії. Хетський пантеон налічує 1000 різних богів, серед яких були і жіночі божества. Найяскравішими жіночими представницями цього пантеону були: Вурумсема, Камрусеп, Іллуянка, Вассіта Хебат, Левани [2, с. 591].

Головними жіночими божества пантеону у хетів були: богиня Вурунсему, яка була дружиною бога грози Тару, мати богині Мецулли. Вважається, що ім'я цього жіночого божества перекладалося як «богиня сонячного міста Аріни» [1, с. 356]. Це місто стало своєрідним джерелом життя для хетів. Варто зазначити, що постать Вурунсему відіграла справді значну роль у тогочасному хетському суспільстві, зокрема з літописів Хаттусіса відомо, що сам цар дуже поважав це жіноче божество. Після перемог Хаттусіліс дякував та жертвував найкращі трофеї саме «богині сонячного міста Аріни». Хаттусіліс ототожнював Вурунсему з матір'ю, яка веде та супроводжує його протягом важких походів. Вона була його володаркою, яка спонукала йти у бій [3, с. 77]. Також Вурмсена згадується у ритуалах, пов'язаних із грозою та також під час свят царів. Згодом культ цієї богині набуває меншого поширення, але чинилися спроби штучно його відновити. Дотепер збереглося звернення до цього божества, де до неї молиться дружина царя Пудухепі, проте тут ця богиня ототожнюється із хуритською богинею Хебат. Це богиня небес, дружина Тешуба, виконувала функції богині-матері. У період Новохетського царства ототожнювалася із Вурунсему. Центром культу божества стало місто Халпа. Самостійної ролі ця богиня у міфах не відіграє, проте збереглися її зображення, на одному із яких Хебат сходить на престол. В урартській міфології Хебат відповідає жінці Тейшеби – Хуба.

Існує припущення, що Хебат пов'язана із біблійною Євою, але цим свідченням немає лінгвістичних підтверджень [1, с. 256].

Васітта, або за іншими джерелами Вашітта – у хетській міфології це гора, яка народила сина від чоловіка. Згідно з міфом, який дійшов до наших днів, бог Кумарбі рахує місяці до пологів Васітти. Гори, боги запитують у Васітти: «Чому ти народжуєш?», на що вона відповідала: «В горі та розпачі чоловік прийшов чужий та розділив він зі мною ложе, і відтоді я стала вагітною». Вважається, що даний сюжет про те, як гора народжує, перейшов до хетської міфології із Шумера, при можливому хуритському посередництві [1, с. 340].

Левони – у хетській міфології божество підземного царства, яке асоціюється із аркадською богинею Аллатум. Чарі у разі небезпеки, приносять жертву, пропонуючи замість біди в країні своє життя. Цариця Пудухепа, дружина Хаттусіліса молиться їй про здоров'я свого чоловіка, обіцяючи зробити статую для храму Левони. Іллуянка – у хетській міфології змія, яка викрала в бога грози очі і серце, здобувши з ним перемогу у боротьбі. Але все ж богу грози вдалося помститись Іллуянці. Побутує два сюжети розвитку подій. Згідно з одним із них боггрози одружується з донькою простого чоловіка, від шлюбу з якою у них народжується син, котрий хоче пов'язати своє життя із донькою Іллуянки [1, с. 501].

Отже, хетські жіночі божества вшановувалися на рівні із чоловічими, зокрема особливо популярною була Вурумсена, яку пошанувало все тогочасне хетське суспільство. Багато божеств хетського жіночого пантеону вплинули на міфологічні вірування інших народів, зокрема акадців, шумерів, хурритів. Ці божества, яким поклонялися як хети, так і інші народи, справили значний вплив на сферу культурно-релігійного життя різних народів.

Література

1. Брагинский И.С., Дьяконов И.М., Иванов В.В. Мифы народов мира: Энциклопедия в двух томах. - Т. 1. - Москва, 1980. - 695 с.
2. Брагинский И.С., Дьяконов И.М., Иванов В.В. Мифы народов мира: Энциклопедия в двух томах. - Т. 2. - М., 1982. - 697 с.
3. История Древнего Востока / Под ред. В.И. Кузищина. - 3-е изд. - Москва: Высшая школа, 2003. - 462 с.

Олена Кукльовська
Науковий керівник – асист. Будник Т.О.

Ернаїн Кортес – іспанський конкістадор, який завоював Мексику та знищив цивілізацію ацтеків

Внесок Іспанії в європейську та світову історію неоціненний. Від Кортеса й Сервантеса до Сальвадора Далі, від Амеріго Веспуччі та Ізабелли I до Пласідо Домінго – протягом століть безліч великих іспанців збагачували культуру, змінювали не тільки історію Іспанії, але й усього світу. Вони робили великі відкриття й приносили славу рідній країні.

Фернандо (Ернан) Кортес (Fernando Cortés de Monroy y Pizarro Altamirano) – один із творців величі колоніальної імперії Іспанії, який завоював для іспанської корони Кубу та Мексику. Ставлення до цієї історичної особистості суперечливе, адже він не тільки розширив кордони імперії та посилив вплив своєї батьківщини на світовій арені, але й водночас знищив унікальну цивілізацію ацтеків. Відомий конкістадор, який ознайомив Старий Світ із шоколадом і ваніллю, був породженням свого часу. У гонитві за золотом і владою він проливав ріки крові та зі спокійною душею йшов по горах трупів аборигенів. Його девізом була фраза «Los españoles, sabemos la enfermedad del corazón, solamente el oro puede sanar» (Нам, іспанцям, знайома хвороба серця, яку вилікувати може тільки золото) [1]. Втім, у ті часи особливих sentimentів щодо «нижчих рас» колонізатори не відчували, та й аборигени нерідко відплачували прибульцям тією ж монетою.

Ернан Кортес народився в 1485 році в королівстві Кастилія (нині частина Іспанії), у місті Медельїн. Він походив із досить відомої, але небагатої сім'ї іспанських ідальго. Батьки хотіли, щоб їх єдиний син став юристом і відправили хлопчика вивчати закон в університеті Саламанки, коли йому було лише чотирнадцять років. Однак сам він не був у захваті від такої перспективи й покинув навчання, ледь йому виповнилося шістнадцять років.

Звістка про дивовижні відкриття Христофора Колумба, які той зробив у Новому Світі, полонили його уяву. Ернан мріяв про подорожі, славу та багатство. В 1504 році він відплив у Новий Світ. У 1511 Кортес приєднався до експедиції Дієго Веласкеса (Diego Rodríguez de Silvey Velázquez), яка відбувала на Кубу. Подорож вдалася на славу: Веласкес став губернатором Куби та добре себе проявив, а Кортес – мером Сантьяго. Він завжди закінчував свою подорож фразою «Quiero viajar, pero odio llegar» (Я люблю подорожувати, але ненавиджу прибувати) [1]. У 1518 році Кортес очолив експедицію, мета якої – дослідження материкової частини Мексики. Це саме та пригода, про яку він мріяв протягом багатьох років.

Отже, можемо зробити висновок: золото, всемогутнє золото стало мрією, піклуванням та надією королівського подружжя Ізабели та Фердинанда. І саме любов до золота привела великого іспанського завойовника до берегів Америки. Проте через деякий час Кортес впав в немилість у короля Іспанії, відсторонений від влади і змушений повернутися на батьківщину, щоб виправдатися. Але він більше ніколи не став губернатором, а його дослідні та військові досягнення вже не гриміли на весь світ.

Література

1. Francisco de Aguilar. Relación breve de la conquista de la Nueva España (1565). Mexico, UNAM, 1977. Pp. 324–427.
2. Дюверже К. Кортес / Пер. М.В.Глаголева. Серия «Жизнь замечательных людей». Вып. 1125 (925). Москва : Молодая гвардия, 2005. 304 с. С.44. (рос.)

Передумови та причини розпаду Радянського Союзу

Радянська тоталітарна держава просто не могла існувати за умов демократизації суспільства. Не дивлячись на те, що Конституція СРСР малювала ідеалізовану конструкцію побудови пролетарської держави, реальний стан справ від неї дещо відрізнявся [1, с. 144]. Існувало чимало проблем не тільки зовнішнього але й особливо внутрішнього характеру, які нерідко вирішувалися величезними зусиллями та надвисокою ціною. Все це говорило про неефективність радянського господарського механізму. Спроба Михайла Горбачова вивести країну із глибинної всеохоплюючої кризи завершилася повним крахом держави. Цьому процесу передували відповідні передумови та причини, що склалися в надрах радянського тоталітарного режиму.

До передумов розпаду слід віднести: 1) загострення економічних проблем, економічний хаос, зумовлений невдалим реформуванням економіки; 2) значне зубожіння народу; 3) встановлення прямих міжреспубліканських зв'язків без посередництва Москви; 4) криза влади партійно-державної верхівки, послаблення центральної влади, політичний хаос у країні; 5) втрата владою свого авторитету після розстрілу демонстрацій у Тбілісі, Баку, Вільнюсі; 6) зростання загального невдоволення народу; 7) загострення національних проблем; 8) зростання національної самосвідомості внаслідок політики гласності; 9) формування громадсько-політичних рухів, опозиційних до чинної влади [3, с. 226, 229–233].

Щодо причин розпаду комуністичної імперії, то їх також було чимало. Серед них можна виділити наступні: 1) відцентрові націоналістичні тенденції; 2) авторитарний характер радянського суспільства, панування однієї ідеології, заборона спілкуватися із закордоном, відсутність вільного обговорення альтернатив розвитку суспільства; 3) зростаюче невдоволення населення через перебої із продовольством, особливо в «епoxy

застою» й «перебудови», та перебої необхідними товарами, постійне відставання в рівні життя від розвинених країн Заходу; 4) диспропорції екстенсивної економіки, зростання технологічного відставання у всіх сферах народного господарства; 5) криза довіри до економічної системи; 6) ряд техногенних катастроф та приховування інформації про них; 7) невдалі спроби реформування радянської системи, що призвели до стагнації, а потім розвалу економіки, який потягнув за собою політичну кризу; 8) зниження світових цін на нафту, що сколихнуло економіку СРСР; 9) моноцентризм прийняття рішень (тільки в Москві), що призвело до неефективності управління регіонами й втрати часу; 10) афганська війна, "холодна війна", фінансова допомога країнам соцтабору, розвиток ВПК на шкоду іншим сферам економіки розорили бюджет [4, с.22 – 24].

Отже, розпад Радянського Союзу став наслідком цілої низки передумов та причин, які в один історичний момент дали про себе знати і не залишили тоталітарній системі шансу на продовження існування. Хоча, як свідчить досвід Китаю [2], альтернатива краху була.

Література

1. Задорожній О.В. Процеси розпаду Радянського Союзу: основні тенденції та значення для України/ О.В.Задорожній //Європейські перспективи: науково-практичний правовий журнал. 2014. № 4. С. 143 – 150.
2. Гідеон Рахман. Китай сьогодні – імперія, яка відмовляється визнавати очевидне [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://savetibet.org.ua/24-07-2010-01.html>
3. Тумашов А. В. Передумови та історичні наслідки розпаду СРСР та Організації Варшавського Договору / А. В. Тумашов, Й. Й. Саєвич // Військово-науковий вісник. 2009. Вип. 11. С. 223 – 238.
4. Скоморовський Б.І. Наслідки перебудовчих процесів в СРСР: державно-правовий аспект/ Б.І. Скоморовський//Часопис Київського університету права. 2013. № 1. С. 22 – 26.

Олександра Курушак
Науковий керівник – проф. Бурдяк В.І.

Аналіз передвиборних програм кандидатів на пост Президента України на основі нещодавніх змін до Конституції України

Останні місяці Україна активно поринула у передвиборчі перегони чергових президентських виборів. Кандидати завзято проводять виборчі кампанії, намагаючись охопити дедалі більше коло електорату. Спробуємо проаналізувати передвиборчі програми кандидатів, які мають високі позиції у рейтингу, у зв'язку з останніми змінами до Конституції України. Відповідно до змін проголошено курс на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та НАТО.

Програма П. Порошенка побудована так, що неможливо не помітити акцент на важливості вступу до ЄС та НАТО. Це очевидно, адже саме чинний Президент ініціатор змін до Закону. Наголошується, що наша місія – вступ до Євросоюзу та НАТО, повноправне членство та розвиток тісних відносин. Безперечно, це звучить оптимістично, але постає велике питання спроможності такого досягнення П. Порошенком, якщо він буде обраний українцями на другий термін президентства. На мою думку, ці зміни до Конституції не наближають нас до перспектив членства в ЄС чи НАТО, для цього потрібні реформи, які будуть перетворювати нас на потужну країну [1].

На відміну від інших кандидатів, Ю. Тимошенко найпершою почала свою агітаційну кампанію. Передвиборча програма Ю. Тимошенко зосереджена на боротьбі з корупцією та зниженні цін на газ і комунальні тарифи вдвічі. Водночас не згадується про набуття повноправного членства в ЄС. Єдине, на чому наголошує Ю. Тимошенко – це на повній модернізації Збройних Сил України за стандартами НАТО. Виникає питання впровадження вищезгаданих положень, адже це певною мірою гра на настроях виборців [2]. Немає точних пунктів про те, як змушувати приватні компанії продавати власний газ за зниженими цінами.

Президентський рейтинг В. Зеленського, згідно з соціологічними опитуваннями, залишається достатньо високим. Поява нового обличчя серед старих кандидатів додає активності до передвиборчої кампанії. Його програма подібна до художнього твору про країну мрії з пунктами про те, що потрібно для цього зробити. Натомість, конкретні положень про вступ України до Євросоюзу немає. Наголошується про рух до НАТО та припинення російської агресії. Водночас, він акцентує увагу на модернізації економіки, накопичувальній пенсійній системі та боротьбі з корупцією [3].

Отже, розглянуті аспекти передвиборчих програм кандидатів на пост Президента України в контексті останніх змін до Конституції України свідчать, що кандидати по-різному оцінюють перспективи розвитку держави. Проголошення іншого стратегічного курсу означає фактичне порушення Основного Закону України.

Література

1. Передвиборча програма кандидата в Президенти України П. Порошенка.
2. Передвиборча програма кандидата в Президенти України Ю. Тимошенко.
3. Передвиборча програма кандидата в Президенти України В. Зеленського.

Юлія Кучер
Науковий керівник – проф. Бурдяк В.І.

Інтеграційний напрям України

Після проголошення незалежності у 1991 р. Україна заявила про європейську належність та бажання брати участь у Європейській спільноті. Взаємини з Росією, найбільшим торговельним партнером України, також зберігали для неї ключове значення до подій 2013 р. Тоді українська зовнішня політика визначила для себе чітку спрямованість: одним із найважливіших її пріоритетів стала інтеграція у європейські структури, зокрема Європейський Союз.

У червні 1994 р. Україна першою серед країн СНД уклала Угоду про партнерство та співробітництво з ЄС. Нині питання асоційованого членства у Євросоюзі надзвичайно актуальне і зближення України та Європейського Союзу виділено як одну зі стратегічних цілей українського уряду [2].

22 листопада 2018 р. Верховна Рада України 311 голосами ухвалила в першому читанні президентський законопроект про зміни до Конституції щодо стратегічного курсу країни на членство у Європейському Союзі та НАТО.

Політичний мотив українського членства в Євросоюзі означає приєднання до західноєвропейської системи демократії і безпеки.

Завдання інтеграції України в європейський політичний та економічний простір, які не раз проголошувалися як пріоритетний вектор входження до світового господарства, потребували розвитку всебічної співпраці з Євросоюзом. З цією європейською організацією пов'язані основні перспективи розвитку України. Проте курс на європейську інтеграцію вимагає втілення в Україні на практиці стандартів демократичної держави та соціально орієнтованої економіки.

Інші варіанти утвердження нашої держави на міжнародній арені, як-от: розвиток інтеграційних процесів у рамках СНД, нейтралітет України, створення нового субрегіонального економічного утворення цілком поза зв'язками з ЄС та його

країнами-членами, хоч і мають право на існування в межах теоретичних розробок, але вважаються малореальними та недоцільними [3].

Попри усвідомлення українським суспільством та владними структурами розуміння того, що європейська інтеграція – це, насамперед, внутрішня, а не лише зовнішня політика, ця парадигма недостатньо закріпилася в їх діях. Так звані реформи, які повинні б наблизити Україну до ЄС, непереконливі і для самих українців, і для європейців. Нерідко реалізація реформ у нас зводиться лише до розробки законопроектів, без належної уваги до їхньої якості та своєчасного ухвалення, годі вже казати про ретельну імплементацію. По суті, йдеться про очевидне пробуксовування державних структур: через неефективність бюрократичного апарату покладати на нього відповідальність за європейську інтеграцію надзвичайно небезпечно та недоцільно. Вкрай громіздкий і наскрізь корумпований штат державних чиновників, який перебрав усі найгірші риси радянської системи управління, надто негативно впливає на рейтинг України [1].

Ефективна євроінтеграція України вимагає насамперед консолідації внутрішніх зусиль для забезпечення умов стабільного демократичного розвитку суспільства, становлення конкурентоспроможної національної економіки, сильної соціальної політики.

Література

1. Офіційний сайт недержавного аналітичного центру – Центру Разумкова [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.razumkov.org.ua>.
2. Солонінко К.С. (2010). Інтеграційна політика України: інституційні аспекти [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://eztuir.ztu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/5645/68.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.
3. Стеблянюк І.О. (2014). Євроінтеграційні прагнення України: проблеми та (соціальні) перспективи. Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Світове господарство і міжнародні економічні відносини» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <file:///C:/Temp/15-Текст статті-33-1-10-20170212.pdf>.

Іванка Кушнір
Науковий керівник – асист. Ільків М.В.

Дитинство і виховання Мітрідата VI Євпатора

Мітрідат VI Євпатор – цар Понту, відомий як один із найвойовничіших і наполегливих ворогів Риму. Його дитинство і юність дуже фрагментарно висвітлені римськими істориками, найінформативніші згадки про це знаходимо у Юстина Марка Юстиніана в його епітомі твору Помпея Трога «Історія Філіппа».

Мітрідат VI Євпатор народився у м. Сінопі. В рік його народження, як повідомляє Юстин, з'явилася комета, яка 70 днів закривала сонце і охоплювала четверту частину неба [1, с. 75]. Це підтверджують понтійські мідні монети із зображенням шестипроменевої зірки-комети, хвіст якої закриває собою Сонце [3, с. 124]. Ще одна історія розповідає про те, що в колиску маленького Мітрідата влучила блискавка, підпаливши його пелюшки і залишивши на його обличчі шрам, який він до кінця життя приховував під волоссям [2, с. 23]. Міф про удар блискавки мав символізувати велич та богообраність майбутнього царя, аналогічні сюжети можна знайти стосовно Діоніса, з яким пізніше почав ототожнювати себе Мітрідат.

Він був старшим сином Мітрідата V Евергета та Лаодіки VI. Після смерті батька в 120 р. до н.е. його мати стала регентом при двох малолітніх синах – Мітрідаті VI Євпаторі та Мітрідаті Хресті. Лаодіка VI, причетна, можливо, до смерті чоловіка, бажала бачити на престолі молодшого сина, якого було легко контролювати, натомість норовливий Мітрідат вже у дитинстві нажив собі ворогів, прагнучи наслідувати політику батька [3, с. 122]. Вона та її оточення створювали різні перешкоди для прямого спадкоємця країни, наприклад, садили його на дикого коня, змушуючи їхати на ньому і метати спис. Оскільки він був від природи талановитим вершником то легко впорався з цим завданням. Тоді чинилися спроби отруїти його, але Мітрідат експериментував з протиотрутами і зміг себе убезпечити [1, с. 75]. Легенда про коня відображає ототожнення Мітрідата Євпатора з Олександром Македонським і Буцефалом, який

також в малолітньому віці приборкав неслухняну тварину [3, с. 123]. Спочатку вихованням юного царевича керувала його матір. Навчався він, згідно з царськими звичаями тієї епохи, які особливо посилилися в період правління Евергета, і з персами, і з греками. Поєднання перських і еллінських традицій позитивно вплинули на майбутнє правління Мітрідата. Він випереджав ровесників у вивченні грецької культури, релігії та писемності, а також досягнув успіхів у військовій справі та мисливстві, споконвічних заняттях перської знаті [2, с. 23].

Як повідомляє Юстин, побоюючись матері, Мітрідат утік з палацу. Він бродив по лісах, ночував у горах, звик швидко тікати від диких звірів або переслідувати їх, а з деякими навіть мірявся силами [1, с. 75]. Ці поневіряння Мітрідата нав'язні іранською традицією, зокрема легендами про дитячі роки Кіра II Великого. Є дві версії: за першою, Мітрідат сім років переховувався у Малій Вірменії під покровительством Антіпатра [2, с. 24]. На думку прихильників другої, цар перебував на Боспорі, що підтверджується випуском монет з його зображенням у 120–110 рр. до н.е. [4, с. 33]. Повернення Мітрідата в Сінопу сталося близько 113 р. до н.е. Лаодіка VI провела свої останні дні у в'язниці, де і померла за нез'ясованих обставин, а через деякий час був страчений і його молодший брат за участь у змові проти правлячого родича [2, с. 25].

Отже, у вихованні Мітрідата VI Євпатора яскраво виявилися як еллінські, так і перські традиції, помітні в його політиці та дипломатії. Дитинство Мітрідата оповите легендами, які символізували його знатне походження та богообраність.

Література

1. Юстин Марк Юстиниан. Эпитома сочинения Помпея Трога «История Филиппа». – Санкт-Петербург: Изд-во СПб ун-та, 2005. – 140 с.
2. Молев Е.А. Властитель Понта. - Нижний Новгород: Изд-во ННГУ, 1995. - 144 с.
3. Сапрыкин С.Ю. Понтийское царство: Государство греков и варваров в Причерноморье. - Москва: Наука, 1996. - 348 с.
4. Талах В.Н. Рожденный под знаком кометы: Митридат Эвпатор Дионис. - К: Видавець Купрієнко С.А., 2013. - 215 с.

Ліна Кушнірюк
Науковий керівник – доц. Івасюк О.Я.

Сонетарій Шекспіра в українських перекладах

Переклад творів різних зарубіжних авторів українцями завжди був актуальним. На просторах Інтернету можна знайти велику кількість однакових творів, проте всі вони інтерпретуються по-різному.

Вільям Шекспір – відомий драматург та поет, сонети, поеми та п'єси якого перекладалися українськими авторами ще з кінця XIX ст. Перші переклади Шекспіра українською мовою належать Пантелеймонові Кулішу та Михайлові Старицькому. Кулішеві переклади творів англійського драматурга (13 драм) становлять значний внесок у доробок української перекладної літератури, вже не раз привертала увагу дослідників. Іншим відомим перекладачем вважається Іван Франко. Саме він був першим, хто почав перекладати творчість Шекспіра. Ще одним відомим перекладачем називають Павла Грабовського, який намагався у своїх перекладацьких версіях додати власні ідеї. Дмитро Паламарчук – ще один перекладач, який у своїх вихідних текстах, хоча і зберіг сюжетну лінію, проте повністю змінив культурний код на рівні текстів. Взагалі сонети Шекспіра – це взірець поезії, тому не дивно, що існує ще безліч українських перекладачів, які інтерпретували їх по-своєму, щоразу додаючи щось нове та незвідане. Неможливо не згадати про ще одного відомого українського перекладача – Дмитра Павличка, завдяки якому вперше з'явилося повне зібрання творів Шекспіра в шести томах українською мовою. Питання про мовно-стильову забарвленість Шекспірових сонетів не може бути остаточно розв'язаним. Тож немає нічого дивного в тому, що перекладачі, особливо ті, які беруться за їх повний переклад, висувають проблему адекватної передачі стильових особливостей сонетів та збереження їх стильової єдності як свого роду глобальне завдання. Тому чимало перекладів виявляються відверто полемічними, тобто їх автори свідомо протиставляють власну стилістичну інтерпретацію сонетів

стилістичній інтерпретації своїх попередників чи сучасників. Українські теоретики перекладу все ж зважали на важливість передачі стильових особливостей індивідуальної мови Шекспіра. Зокрема, цю проблему висуває Сергій Ткаченко у статті «Шекспірів сонет: труднощі інтерпретації»: «ДО творчості Шекспіра варто підходити не лише з позицій англійської мови кінця ХХ століття, а передусім з позицій мови самого поета». Існує велика кількість думок, що переклад творів В. Шекспіра українською мовою зазнав та продовжує зазнавати значного впливу принаймні двох ідеологічних чинників – політичного та релігійного, причому політична ідеологія може впливати як на рівні державної мовної політики, так і на рівні особистих поглядів конкретного перекладача. Саме тому абсолютно зрозумілим є моє бажання детально дослідити переклади сонетів Шекспіра українськими авторами та спробувати класифікувати їх, оскільки ця тема є не тільки актуальною на сучасному етапі розвитку перекладацького мистецтва, а й досить суперечливою.

Мета дослідження – визначити, які сонети були найпопулярнішими для перекладу тоді, і які популярні зараз, порівняти аналіз вихідного та цільового текстів, навести основну класифікацію перекладацьких творів, яка сформувалася впродовж перекладацької практики сонетів Шекспіра, дослідити, які засоби застосовано при перекладі та довести актуальність теми та її зв'язок із сучасністю.

Наукова новизна роботи полягає у тому, що вперше буде досліджено окремі сонети мовою оригіналу та проведено детальний аналіз щодо версій оригіналу та перекладів та наведено класифікацію перекладених творів – сонетів Шекспіра.

Практичне значення роботи полягає у тому, що отримані результати можуть використовуватися при розробці навчальних курсів з теорії та практики перекладу.

Остан Лагойда
Науковий керівник – асист. М. В. Глібіщук

Велика французька революція (1789 – 1799 рр.) у світ-системному аналізі І. Валлерстайна

Одна з найвагоміших історичних подій, щодо якої досі точаться численні дискусії, залишається Велика французька революція (1789 – 1799 рр.). Вона зумовила кардинальні зміни у суспільному та державному устрої Франції, а також сприяла поширенню прогресивних ідей у Європі. На думку знаного французького історика Франсуа Фюре, ця подія стала «безмежною запорукою рівності і особливою формою змін» [2, с. 15].

Тим не менш, впродовж тривалого часу дослідження французької революції виникало чимало суперечливих питань щодо подій 1789 – 1799 рр. Один із дослідників, котрий сформував власну інтерпретацію цих подій всесвітньо відомий американський історик і соціолог Іммануїл Валлерстайн. Засновник школи світ-системного аналізу, він на основі власного підходу, він здійснив спробу осмислення феномена Великої французької революції [1].

Продовжуючи традицію французьких істориків Ф. Фюре та Д. Ріше, І. Валлерстайн піддав критиці соціальну інтерпретацію французької революції, однак все ж визнаючи справжнім рушієм цих подій народні маси на чолі з дрібною буржуазією. На думку американського дослідника, головні «буржуазні сили» (жирондисти, якобінці), схильні до компромісу, залишалися осторонь цих процесів. Ключовим аргументом на підтримку цієї теорії дослідник вважає формальність феодального статусу Франції XVIII ст., що унеможливило антифеодальний характер революційного руху. Таке припущення здійснено на основі твердження про буржуазний характер діяльності французької аристократії в економічній царині. Як бачимо, історик категорично відкидає можливість вагомій ролі буржуазії в активних революційних процесах, тим самим повторюючи ідеї вищезгаданих французьких учених [1, с. 47 – 51].

Розглядаючи Велику французьку революцію крізь призму світ-системного аналізу, І. Валлерстайн дійшов висновку, що особливе місце цієї події в історії Нового часу – наслідок франко-британської боротьби за гегемонію у світ-економіці. А саме, як зауважує дослідник, досягнення ідеологічних цілей Франції у результаті поразки у геополітичній та геоекономічній сферах [1, с. 116].

Зазначимо, що І. Валлерстайн визначив три основні тези щодо сутності подій. По-перше, це була свідомо спроба швидкої реалізації державних реформ. По-друге, революція створила підґрунтя для розвитку антикапіталістичного руху, яскравий прояв якого – виступи французьких народних мас. Ця теза західного дослідника вкотре піддає сумніву буржуазний характер революції у Франції 1789 – 1799 рр. По-третє, французька революція зумовила падіння «старого порядку», тобто звільнення капіталістичної економіки з-під феодальної ідеології. Загалом, на думку американського науковця, революція сприяла поширенню ідей лібералізму та активізації консерватизму на європейському континенті [1, с. 137].

Отже, можемо констатувати, що І. Валлерстайн зробив вагомий внесок у дослідження дискусійних питань Великої французької революції 1789 – 1799 рр. Міркування та оцінки цього відомого західного ученого суттєво корегують наше розуміння складних революційних процесів у Франції.

Література

1. Валлерстайн І. Мир-система Модерна. Том III. Вторая эпоха великой экспансии капиталистического мира-экономики, 1730 – 1840-е годы / Пер. с англ. Н. Проценко. Москва: Русский фонд содействия образованию и науке, 2016. 528 с.
2. Фюре Ф. Постигание Французской Революции / Ф. Фюре. Санкт-Петербург: ИНАПРЕСС, 1998. 224 с.

Теоретичні підходи до вивчення державного управління

Сучасний розвиток будь-якої держави охоплює різноманітні процеси, одним із найвагоміших з них, на нашу думку, є управління. Управління – поняття складне та багатогранне, воно залежить від специфіки об'єкта [1]. Термін «управління» означає діяльність із керівництва ким-небудь або чимось. У сучасній науковій літературі виділяють кілька підходів до тлумачення терміна «управління» [2]: загальний, функціональний, процесуальний, суб'єктно-об'єктний. Управління являє собою діяльність уповноважених органів, спрямовану на досягнення конкретних завдань за допомогою управлінських методів, способів і функцій [3].

На основі визначення управління можна сформувати і означити поняття державного управління. Сутність державного управління визначається також тим, що воно здійснюється, по-перше, у межах діяльності органів виконавчої влади під час реалізації їхніх повноважень щодо керованих об'єктів зовнішнього суспільного середовища, виконання місцевими державними адміністраціями повноважень органів місцевого самоврядування. По-друге, державне управління реалізується за межами діяльності органів виконавчої влади всередині апаратів будь-яких інших органів державної влади через їхніх керівників щодо інших службовців. Органи державного управління та посадові особи в кожному конкретному випадку вибирають найприйнятнішу для них форму управлінської діяльності, виходячи з компетенції, призначення даного органу, його функцій, особливостей конкретного об'єкта управління. Найчастіше характеризуються такі форми державного управління, як [4]: видання нормативних, індивідуальних актів, укладення адміністративних договорів, здійснення юридично значимих дій, проведення організаційних заходів, виконання матеріально-технічних операцій. Категорія «механізм

державного управління» відіграє важливу роль у науці державного управління, допомагає глибше з'ясувати характер функціонування органів державної влади та особливості досягнення управлінських цілей, свідчить про значущість формально-логічних засобів в управлінських науках [5].

Отже, державне управління – це складний і комплексний процес, який охоплює безліч етапів. Аналіз державного управління та його структурних компонентів дасть змогу краще зрозуміти даний процес, якісніше аналізувати державну діяльність з урахуванням допущених помилок. Аналізуючи процес державної діяльності за моделлю управління, можна чітко поділити її на етапи та забезпечити виявлення неточностей та етапів, які потрібно доопрацювати.

Література

1. Наука управління загальноосвітнім навчальним закладом / [Десятов Т. М., Коберник О. М., Тевлін Б. Л., Чепурна Н. М.]. – Харків: Основа, 2004. 240 с.
2. Державне управління: у 2 т. Київ ; Дніпропетровськ : НАДУ, 2012. Т. 1. 564 с.
3. Андрійко О. Ф. Державний контроль в Україні: організаційно-правові заходи/ О. Ф. Андрійко. Київ: Наукова думка, 2004. 112 с.
4. Поняття, сутність, форми і методи державного управління [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: http://studies.in.ua/admin_pravo-seminar/3427-ponyattya-sutnst-formi-metodi-derzhavnogo-upravlnnya.html.
5. Древаль Ю.Д. До питання про сутність та зміст механізмів державного управління / Ю.Д. Древаль // Актуальні проблеми державного управління. 2016. № 2. С. 57.

Жанна Лахман
Науковий керівник – проф. Бурдяк В.І.

Політичний портрет Володимира Зеленського

Тема президентських виборів у сучасній Україні надзвичайно актуальна і важлива. Додаткової гостроти події додає російський фактор, і вибір політичного лідера, «глави держави», може стати одним із ключових питань припинення чи загострення військової агресії нашого північного сусіда [1].

Зеленський Володимир Олександрович – лідер партії «Слуга народу», кандидат на пост Президента України – один із суб'єктів українського політикуму, який прийшов у цю сферу з бізнесу та телевізійної діяльності. На політичній арені з'явився нещодавно, але за короткий проміжок часу встиг стати улюбленцем великої частини українського електорату. Він здобув вищу юридичну освіту, вільно володіє трьома мовами: українською, російською та англійською [2].

До політичної діяльності долучився ще в 2014 р., коли виступив проти наміру Міністерства культури України створити список митців-артистів з Росії, які становлять загрозу національній безпеці України. Тривалий час В. Зеленський був причетний до політики лише пародійними сценками на державних діячів у рамках «Кварталу 95». Наприкінці 2015 р. вийшов серіал «Слуга народу», у якому В. Зеленський зіграв роль Президента. Згодом зареєстрована однойменна політична партія.

За даними кількох соціологічних опитувань різних груп на кінець січня 2019 р. Володимир Зеленський посідав перше місце у рейтингу кандидатів [3]. Виграшним є його політичний імідж як слуги народу, нової людини в політиці, головне завдання якої, залучити до політики порядних людей, яких цікавить майбутнє України. Зокрема, рішення написати передвиборчу програму разом із українцями демонструє його намір бути ближчим до народу і водночас дистанціюватися від типових політичних прийомів. Одразу після заяви про висунення в президенти Зеленський анонсував набір людей у свою команду

під слоганом «Я – йду, ти зі мною? Зе! Команда». Потенційних членів своєї команди він шукає через соцмережі й офіційний сайт, створений спеціально для кампанії «ze2019».

Проаналізувавши платформу політичного лідера, можна сказати, що вона найчіткіша та реальна для України. Володимир Олександрович приділяє велику увагу зовнішній політиці, зокрема безпеці країни та захисту суверенітету. Виразне бажання вступу України до НАТО та інших безпекових організацій. Він має тверду мету перемоги над корупцією, досягнення миру на Донбасі, відкритою діяльністю влади та розв'язання основних проблем через референдуми [4].

Володимир Зеленський гарними манерами, амбітністю, красномовністю, емоційністю та щирими проявами людяності викликає симпатію у великої частини українців. За грандіозними планами люди прагнуть побачити конкретні результати та позитивні зміни. У багатьох жевріє надія, що Зеленський, якщо здобуде перемогу на виборах та посяде найвищу посаду в Україні, увійде в історію як президент-реформатор.

Література

1. Україна напередодні президентських виборів 2019 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://socis.kiev.ua/ua/2019-02/>.
2. Зеленський Володимир Олександрович [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>.
3. Рейтинг підтримки партій і політичних лідерів [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://kiis.com.ua/>.
4. Передвиборча програма Володимира Зеленського [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://program.ze2019.com/>.

Грина Левкун
Науковий керівник – доц. Федорук А.В.

Дипломатична діяльність о. Л. Цегельського як секретаря закордонних справ ЗУНР

Лонгін Цегельський належить до навизначніших українських діячів кінця XIX – початку XX ст. Він завжди перебував у епіцентрі українського громадського й політичного життя, виступав як активний учасник подій та особисто впливав на їхній перебіг.

Очоливши 4 січня 1919 відомство зовнішніх справ ЗУНР, Цегельський зіткнувся з низкою проблем і згодом написав про це так: «Людей, котрі надавалися б до такої служби, можна було полічити на пальцях однієї руки [...], не існувало традиції й досвіду в такій політиці» [4, с. 217]. Проблема фаховості службовців секретаріату гостро постала на порядку денному тому він прийняв на роботу адвокатів, які мали досвід стажувань за кордоном та добре володіли іноземними мовами.

Перший місяць роботи відзначився його інституціоналізацією, організацією закордонних представництв, а також остаточним проголошенням злуки ЗУНР та УНР у Києві. У роботі він дотримувався поміркованих поглядів, керувався правом і сповідував толерантність. Безумовно, це не завжди подобалося радикально налаштованим діячам. Судячи зі спогадів Л. Цегельського, він не один раз конфліктував через різні підходи до розв'язання проблем державного будівництва з М. Лозинським, Д. Вітовським та іншими колегами [4, с. 336].

Одним із найважливіших завдань секретаріату було заснування представництв за кордоном. До цього спонукала польсько-українська війна, необхідність забезпечити кордони держави та знайти союзників. Створювані дипломатичні представництва з огляду на відсутність міжнародного визнання ЗУНР не могли мати статус посольств, проте фактично виконували їхні функції [2, с. 347–348]. Л. Цегельський вживав практичних заходів щодо «економізації» зовнішньої політики. Саме тоді вперше в українській історії міжнародний курс

починав будуватися з урахуванням економічних інтересів. Він базувався на постанові Української Національної Ради від 10 листопада 1918 р., яка стратегічним пріоритетом визначала об'єднання всіх українських земель в єдиній і неподільній державі.

Як найважливішу частину реалізації державним секретарем закордонних справ зовнішньополітичної концепції, можна розцінювати його участь у подальшому процесі возз'єднання ЗУНР і УНР. Він був залучений до безпосередньої підготовки ухвали УНР від 3 січня 1919 р. про злуку, яку від імені ЗУНР підписав спільно з Д.Левицьким [3, с. 410 – 411].

До Києва вирушила делегація з 36-и осіб, у складі якої був Цегельський, на чолі із першим віце-президентом УНР Л. Бачинським. 22 січня 1919 р. на Софіївському майдані в Києві офіційно проголошено Акт Злуки. Під час церемонії Л. Цегельський виступив перший, зачитав текст ухвали УНР від 3 січня і передав його голові Директорії УНР В. Винниченку [1]. Це найпомітніший аспект його державницьких, зокрема й дипломатичних зусиль.

Отже, Лонгіна Цегельського можна внести до когорти визначних діячів творення державності в 1918 – 1919 рр., які відзначалися патріотизмом, ораторськими здібностями та активною державно-політичною діяльністю. Його цілеспрямована позиція задля української державної ідеї проявлялася практично в усіх подіях та рішеннях за його участю. Як міністр закордонних справ ЗУНР Л. Цегельський був у постійному пошуку діалогу між наддніпрянськими та галицькими діячами через численні місії, зустрічі, переговори, а в кінцевому підсумку став біля витоків проголошення Акта соборності українських земель.

Література

1. ЦДАВО України. Ф.1065. Оп.1. Спр.178. Арк.2.
2. Дацків І. Діяльність дипломатичної служби Західно-Української Народної Республіки // Україна : культурна спадщина, національна свідомість, державність. Вип.18. Львів, 2009.
3. Табачник Д.В. Українська дипломатія: нариси історії (1917–1990). – Київ, 2006.
4. Цегельський Л. Від легенд до правди. Спомини про події в Україні, пов'язані з Першим листопадом 1918 р. Львів : Свічадо, 2003.

Валерія Легета

Науковий керівник – доц. Федорук А.В.

Зміни в ідеології ОУН унаслідок діяльності на Наддніпрянській Україні в 1943 р.

Поширення свого впливу на Велику Україну завжди було одним з головних завдань Організації українських націоналістів, керівництво якої розуміло, що без цього боротьба за створення Української Самостійної Соборної Держави неможлива. Коли розпочалася німецько-радянська війна, на Велику Україну вирушили похідні групи ОУН, які на зборах та мітингах закликали до встановлення української влади на місцях, українізації суспільного життя.

Проте реакція на націоналістичну пропаганду була різною. Американський історик Дж. Армстронг серед чинників, проблем у сприйнятті програми ОУН більшістю населення Наддніпрянщини, називає брак інформації, постійний тиск німецької окупаційної адміністрації та небезпеку агентів НКВС. Крім того, скрутне матеріальне становище окупаційного часу відсувало національне питання на задній план, а сама програма націоналістичного руху, в якій мало уваги приділялося громадянським правам, економічним і соціальним питанням, викликало негативну реакцію [1].

Боротьба за вплив на Наддніпрянщині змушувала діячів українського визвольного руху до переосмислення векторів своєї діяльності. Ведучи пропагандистську роботу, члени ОУН із похідних груп у своїх звітах фіксували думки робітництва і спрямовували їх до Проводу ОУН. Проаналізувавши ці звіти, Провід мав уявлення про погляди населення на соціально-політичні питання. Так, населення Наддніпрянщини не бажало ні приватно-капіталістичної, ні державно-капіталістичної України. Його влаштовувала держава зі справедливим соціальним ладом, розумним обмеженням приватної власності. Робітники висловлювалися за те, що народ має отримати всі свободи, властиві демократичним країнам, рівність перед законом, забезпечення прав усіх національних меншин [2].

Умови діяльності ОУН на Наддніпрянщині вказували, що багато програмних і організаційних принципів націоналістичного руху – вождівства, монопартійності, етнічної винятковості – викликали серед жителів сумніви й заперечення. Актуальнішим було розв'язання соціальних питань у майбутній українській державі тощо. Ці проблемні програмні питання вимагали термінового опрацювання, у зв'язку з чим у серпні 1943 р. скликано Третій Надзвичайний Великий Збір ОУН, у роботі якого вперше за історію Організації взяли участь представники Наддніпрянської України.

Згідно з рішеннями Збору ідею націократичного устрою держави (диктатури нації) замінено на ідею держави з демократичним порядком. Відтепер Українська Самостійна Соборна Держава мала бути демократичною республікою, основою на соціальній справедливості. Також проголошувалося скасування будь-якої системи експлуатації. Земля повинна перейти у власність селян, а робітникам надавалася б можливість брати участь в управлінні підприємствами. Крім того, гарантувалося право на 8-годинний робочий день, свободу освіти, слова, думки, переконань, рівність у правах усіх громадян, враховуючи національні меншини [1].

Отже, на рішення Третього Надзвичайного Великого Збору ОУН великий вплив мав досвід роботи Організації на Наддніпрянщині, а сам Збір дав новий поштовх до активізації національно-визвольної боротьби українського народу за державну незалежність.

Література

1. Щур Ю. Діяльність ОУН на Наддніпрянщині (1942 – 1943 рр.) // Український визвольний рух: наук. зб. Львів, 2008. Зб. 12. С. 49 - 73.
2. Щур Ю. Нарис історії діяльності Організації Українських націоналістів на Східноукраїнських землях. Запоріжжя, 2006. 68 с.

Участь польських жінок в діяльності законодавчих органів в Другій Речі Посполитій у 1919–1922 рр.

Польща – одна з країн, де боротьба жінок за виборчі права стала важливою складовою суспільно-політичного життя. Усвідомлення архаїзму диференціації суспільства за критерієм статі зумовило появу декрету, підготовленого урядом Е. Морачевського та підписаного главою держави Ю.Пілсудським 28 листопада 1918 р. Ним визначено, що кожна жінка віком від 21 року мала право обирати послів до Сейму, віком від 30 років – до Сенату. Обиратися до Сейму здобули право ті, кому виповнилося 25 років, а до Сенату – 40 років [2, с.82]. Попри надання жінкам політичних прав, у багатьох сферах життя вони часто залишалися «громадянами другого класу». Політичні партії, в яких переважали чоловіки, часто не хотіли надавати жінкам місця кандидатів у своїх виборчих списках.

Першими парламентськими виборами в Польщі, в яких жінки змогли взяти участь, були вибори до Законодавчого Сейму 1919 року. Явка на виборах серед жіночого населення була відносно високою. Так, у Варшаві в голосуванні взяло участь 66,92 % жінок, які мали право голосу, у Кракові –70,86 %, у Лодзі – 78,22 %. На противагу цьому, чоловіки становили 71,47 %, 80,96 % і 63,64 % відповідно. В результаті виборів 1919 р. жінки отримали 8 місць, що становило лише 1,85 % від загальної кількості депутатів. Серед обраних опинилися А.П'ясецька, Ф.Вільчков'якова (Клуб Національної робітничої партії), І. Космовська (Клуб Польської Народної Партії «Визволення»), М.Мочидловська (Клуб національного народного возз'єднання), Г.Баліцка-Івановська, З.Сокольніцка (Народний Національний Альянс), З.Морачевська (Парламентська асоціація членів польських соціалістів).

У травні 1919 року, під час перших парламентських дебатів про державну систему, Марія Мочидловська у своїй промові заявила, «що вона не діє від імені свого клубу, а від імені всіх

жінок, які сидять у Сеймі» [1. s. 54]. Насправді ж участь жінок-депутатів у діяльності законодавчих органів зводилася до роботи в Конституційній комісії (І. Космовська, Ф. Вільчков`якова), Комісії з питань освіти (Г. Баліцка), Комісії з соціального забезпечення (З. Морачевська, З. Сокольніцка, М. Мочидловська).

Затверджена 17 березня 1921 р. Конституція підтвердила право громадян на створення союзів, рівність громадян перед законом. У 1924 р. конституційний суд трактував ст. 96 як таку, що скасовувала обмеження громадянських прав жінок [2. с. 93]. Основний закон Польщі захищав права працюючих жінок, материнство, декларував систему соціального забезпечення у разі втрати працездатності або безробіття.

Проведені 5 і 12 листопада 1922 р. в межах всієї країни вибори до Сейму 1-го терміну та Сенату дали жінкам 9 місць у Сеймі і 4 місця у Сенаті [1. s. 61]. Впродовж існування II Речі Посполитої жінки займали 43 депутатські та 20 сенаторських місць, представляючи політичний табір Ю. Пілсудського, Національно-демократичну партію, народний рух та соціалістів. Загалом у 1919 – 1921 рр. зрушення в жіночому русі створили умови для участі жінки в політичному житті нової країни.

Література

1. M. Niewidomska-Cudak. Reprezentatywnosc i actywnosc kobiet w polskim Parlamencie w latach 1919 – 1939. Warszawa: StudiaWyborcre, tom 15,2013. S.49 – 66.
2. Левчук І. Діяльність польських, українських, єврейських жіночих організацій у Другій Речі Посполитій. Дис. на здобуття наук. ст. канд. іст. наук 07.00.02. – Чернівці, 2018. 257 с.
3. Левчук І. Діяльність жіночих організацій в міжвоєнний період у Другій Речі Посполитій //Spheres of culture: Journal of Philology, History, Social and Media Communication. Volume III. – Lublin, 2016. – P. 358 – 368.

Денис Лук'янець
Науковий керівник – проф. Бурдяк В.І.

Державне регулювання мережі Інтернет в Україні

Мережа Інтернет – це всесвітня система загального доступу, сукупність телекомунікаційних мереж та засобів для накопичення, обміну і зберігання інформації. Складається з мільйонів локальних і глобальних приватних, академічних, ділових і урядових мереж, пов'язаних між собою з використанням різноманітних дротових, оптичних і бездротових технологій.

Оскільки Інтернет не перебуває під одноосібним управлінням якої-небудь держави, його ресурси розподілені між безліччю комерційних організацій, комплексна Інтернет-цензура достатньо складна, але цілком здійсненна, завдяки використанню таких заходів і технологій, як: зосередження управління мережевими комунікаціями в руках держави, співпраця з компаніями-виробниками інтернет-послуг і ресурсів, або ж створення аналогів зарубіжних сайтів, у крайньому разі створення власної закритої внутрішньої мережі.

Цензура в Інтернеті – це не лише блокування або закриття будь-яких веб-ресурсів, а й здійснення аналізу трафіку, організацію фіктивних опозиційних веб-ресурсів та застосування каральних заходів до авторів публікацій чи власників веб-серверів.

Спеціальні законодавчі акти у сфері Інтернет – це Закон України «Про телекомунікації», Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» та Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 28 квітня 2017 р. «Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)» [1; 2; 3]. Зокрема останній з них викликав хвилю громадського незадоволення, оскільки закривав доступ до таких сайтів, як «ВКонтакте» та «Яндекс» [4].

Для сьогодення характерне формування політичного простору країни за допомогою сучасних комунікативних

технологій, які впливають на політичну ідентифікацію в суспільстві. Сучасний Інтернет – це потужний інструмент впливу на формування громадської думки. Наприклад, раніше Інтернет-PR використовували переважно для корпоративних комунікацій у бізнес-середовищі. Втім, нині він дедалі ширше й активніше проникає в політичну сферу, зокрема й у проведення виборчих кампаній.

Цікаво, що спостерігається кореляція між рівнем життя у певних країнах та наявністю заборон в Інтернеті.

Отже, необхідно наголосити, що в Україні, як і в інших сучасних державах світу, які долучилися до використання Інтернету, здійснюється державне регулювання мережі Інтернет. Водночас вважається, що юридичні, етичні, моральні й інші фактори – це найважливіші компоненти інтернет-відносин, пов'язані з їх виникненням, зміною або припиненням. Це ті конкретні життєві обставини, які приводять в дію інтернет-відносини.

Література

1. Закон України «Про телекомунікації» в редакції від 04.11.2018. *Відомості Верховної Ради України* (ВВР), 2004, № 12, ст.155.

2. Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» в редакції від 08.07.2018. *Відомості Верховної Ради* (ВВР), 2017, № 45, ст.403.

3. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 28 квітня 2017 р. «Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/133/2017>

4. Рік під баном – що змінилося за 12 міс. блокування VK, ОК nF Yandex в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://nachasi.com/2018/05/16/rik-pid-banom/>

Хибні друзі перекладача у політичній термінології

Хибні друзі перекладача (з фр. faux amis) – це міжмовні омоніми, тобто слова або вирази з різних мов, які мають однакове звучання або написання, проте різне значення у різних мовах. Міжмовна омонімія – всеохопне явище, яке можемо спостерігати як на прикладі споріднених, так і неспоріднених мов. Окрім омонімів, перекладачу доволі часто доводиться мати справу з омофонами – словами, які вимовляються однаково, але мають не лише різне значення, а й написання, адже мови послуговуються різними шрифтами. Це означає, що, маючи подібний морфемний склад, ці слова різко відрізняються своєю семантикою і спричиняють помилки у перекладі, яких легко може припуститися недосвідчений перекладач.

До хибних друзів перекладача належать: інтернаціоналізми, тобто «слова загального походження які існують у багатьох мовах з одним і тим же значенням, але зазвичай оформляються відповідно до фонетичних та морфологічних принципів даної мови» [1]; лексикалізовані форми множини окремих слів, що мають значення, відмінні від форм однини: work робота – works праці і завод, fund фонд – funds фонди і гроші, development розвиток – developments події, industry промисловість – industries галузі промисловості, difference різниця – differences розбіжності, damage ушкодження – damages збитки; пароніми – «слова, близькі за звучанням, але відрізняються значенням» [2]. Якщо слова першої групи не становлять небезпеки помилкового перекладу, то слова другої і третьої груп можуть легко ввести в оману і спотворити переклад.

Вивченню проблеми «хібних друзів» перекладача присвячене дослідження В.В. Акуленка [3]. На його думку, «хібні друзі» перекладача у широкому сенсі є виявом психолінгвістичного змішання мов, а саме – уподібнення в мовній свідомості нерідної мови до рідної, часткового

ототожнення і змішання двох мовних систем, що призводить до помилок у мовленні іноді однією, а іноді обома мовами.

Перекладач, який погано орієнтується в іноземній мові, може значно спотворити зміст оригіналу через свою неуважність. Наявність одного або кількох спільних значень слів різних мов, які мають подібну звукову форму, призводить до механічного перенесення й інших значень слова рідної мови на іноземне слово, яке майже позбавлене такого значення.

Особливої складності набуває переклад на різноманітних міжнародних конференціях, самітах, зібраннях, коли перекладачу необхідно швидко і точно перекласти потік інформації, сприймаючи її на слух, що ускладнюється великою кількістю «хибних друзів» у політичній термінології та суспільно-політичній лексиці, і тим, що подібні зустрічі вимагають абсолютної точності перекладу у зв'язку з підвищеною цікавістю світового суспільства та засобів масової інформації до заходів подібного рівня. До подібних «хибних друзів» можна віднести: ammunition – не «амуніція» (munition, equipment), а «боєприпаси»; applicant – не «аплікація», а «кандидат»; competition – не «компетенція», а «конкуренція»; Council of Europe – не «консул», а «рада»; obligation – не лише «облігація», а й «зобов'язання»; mayor – не «майор» (major), а «мер»; occupation – не лише «окупація», а й «заняття», «професія»; found – не «фонд», а «засновувати»; sovereign state – не «штат», а «держава»; rocket – «ракета» як літальний апарат, але не як зброя (missile) тощо.

Література

1. Розенталь Д.Э., Теленкова М.А. Словарь-справочник лингвистических терминов. Москва, 1976.
2. Сучасний тлумачний словник української мови: 60000 слів/ за заг. ред. д-ра філол. наук, проф. В.В. Дубічинського. Харків: ШКОЛА, 2009. 832 с.
3. Англо-русский и русско-английский словарь "ложных друзей переводчика" // под ред. В.В. Акуленко. Москва: Сов. энциклопедия, 1969. 383 с.

Пам'ять про давньоруське минуле в ранньомодерному Києві: свідчення іноземців

У недавній книзі О.П. Толочка добре показано, як формувалася уявна «давньоруська» історична топографія Києва упродовж кінця XVIII–XIX ст. Згадування «давньоруського» історичного ландшафту значною мірою не спиралося на «історичну пам'ять», а відтворювало топографію літописця на практиці [5]. Якщо жителі Києва воліли створювати фантазійну топографію наприкінці XVIII ст., то чи означає це, що будь-які сліди давньоруського минулого виявилися вже давно забутими? З одного боку, сплеск інтересу до спадщини Володимира Святого, ініційований Петром Могилою, свідчить про функціонування певних форм пам'яті, насамперед книжної, серед київських книжників першої половини XVII ст. З іншого, як бути з тим, що, незважаючи на екстравагантні акції Петра Могили (розкопки Десятинної церкви та пошуки мощей Володимира Святого), сліди давньоруського минулого були згодом настільки затертими? Як функціонувала пам'ять про давньоруське минуле в ранньомодерному Києві? Що взагалі знали про це минуле мешканці Києва та як вони уявляли собі історію як таку? Поряд із суто книжним знанням, репрезентованим ранньомодерними історичними текстами, полемічною літературою, синодиками та ін., на перший план виходять інші форми, як-ось збережені давньоруські храми та численні руїни, щодо яких виникали неймовірні чутки. У цій доповіді зупинемося на свідченнях (нарративних і візуальних) іноземців, які дають змогу зрозуміти історичні уявлення киян. Серед них добре відомі тексти, наприклад *Щоденник* Еріха Лясоти, *Опис України* Гійома де Боплана, *Записки* Мартина Груневега, та поки що маловивчений комплекс малюнків нідерландського маляра Абрагама ван Вестерфельда. Велика частина цих нарративів присвячена князю Володимиру, але його історія тут однозначно не почерпнута з літописів. Так, Еріх

Лясота помилково зазначав, що храм св. Софії збудував князь Володимир, а кияни показували йому «темну камеру», в якій «Володимир наказав замурувати свою дружину» [6]. Мабуть, в уяві жителів Києва кінця XVI ст. храм св. Софії вже міцно асоціювався із Володимиром Святим, бо Еріха Лясоту повели «звивистими сходами» на верх храму, в «маленьку башту», яка називалася Володимировою «столицею». Нову атрибуцію отримали й поховання у св. Софії. З-поміж інших він відзначає поховання княгині Ольги, яку Лясота (услід за киянами?) називає матір'ю Володимира. Схоже, цю атрибуцію «склеп» набував упродовж пізнішого часу, оскільки згідно з *Повістю минулих літ* та *Житієм св. Ольги*, саркофаг Ольги зберігався у Десятинній церкві [4]. На відміну від Лясоти, Гійом де Боплан знає останню як церкву св. Василя, «стіни якої заввишки від 5 до 6 стіп зберігають грецькі написи на алебастрі, яким понад 1400 років, але вони майже стерлися від давності» [1]. Мабуть, після падіння храму Пресвятої Богородиці (Десятинної) в грудні 1240 р., його руїни викликали різні атрибуції й асоціації. Дуже ймовірно, що у храмі Пресвятої Богородиці був приділ, присвячений св. Василю – святому покровителю князя Володимира. Схоже, вже в після монгольський час, назва приділу перенесена на сам храм. Боплан виділяє також поховання, які часто виявляють у цих руїнах.

Література

1. Г. Л. де Боплан. Опис України / Пер. з фр. Я.І. Кравця, З.П.Борисюк. Київ, 1990.
2. Толочко А.П. Киевская Русь и Малороссия в XIX веке. Київ: Laurus, 2012.
3. Щоденник Еріха Лясоти із Стеблева / Пер. Л.В. Пашина // Запорозька старовина. Київ, Запоріжжя: НДІ козацтва Запорізьке відділення, 2003. С. 222 - 277.

**«Опус Деї» в процесах лібералізації
франкістської Іспанії після Другої світової війни**

«Опус Деї» (повна назва «Прелатура Святого Хреста і Справи Божої») засновано іспанським священником Хосе-Марією Ескрива де Балагером у Мадриді 2 жовтня 1928 р. [1]. Ця, спочатку маловідома католицька напіврелігійна організація набула неабиякого політичного впливу після приходу до влади в Іспанії Ф. Франко, особливо після того, як енциклікою папи Пія XII від 2 лютого 1947 р. проголошено створення в рамках Католицької церкви т.зв. «мирських інститутів» і вже 24 лютого 1947 г. «Опус Деї» визнано першим таким «інститутом». В основі діяльності «Опуса Деї» ідея «релігійної реконкїсти»: відродження релігійної свідомості в суспільстві, де вже давно відбувався інтенсивний процес секуляризації [3, с. 163 – 164]. «Опус Деї», як і інші релігійні організації, мала свої школи, технічні училища, коледж. У 1952 р. в Памплопе під егідою «Опуса Деї» відкрито «Вище училище Наварри», яке згодом отримало від Ватикана права «університету церкви» [3, с. 161 – 162].

На початку 50-х рр. «опусдеїсти» вже утримували сильні позиції в промислових і банківських колах (зокрема, під їхнім контролем перебував Народний банк, створений в 1947 р.). Вони виявляли схильність до відмови від системи економічної автаркїї, ослаблення адміністративного втручання держави в економіку країни та вважали за необхідне «зрівняти іспанську економіку з економікою країн Заходу» [2, с. 478]. Одним із найперших політичних проявів діяльності «Опус Деї» було опублікування в 1953 р. у французькому журналі «Екрї де Парї» статті професора-«опусдеїста» Р. Кальво Серери «Внутрішня політика Іспанії Франко», в якій він різко критикував, з одного боку, фалангістів, а з іншого – представників «Католицької дії»; натомість запропонував створити «третьо національну силу», яка б об'єднала в сфері державної політики наслідування іспанської католицької традиції і забезпечення технічного прогресу [3, с. 156].

25 лютого 1957 р. сформовано новий франкістський уряд, до якого вперше увійшли члени «Опусу Деї». Міністром торгівлі став А. Ульєстерс, міністром фінансів – М. Наварро Рубіо. На чолі інших господарських міністерств також стали особи, пов'язані з цією організацією; преса назвала їх технічними фахівцями, згодом – технократами [2, с. 484 – 485].

З літа 1959 р. почав втілюватися в життя «план стабілізації» (діяв до 1963 р.), забезпечений великою міжнародною позицією. У період його дії міністри-«опусдеїсти» підготували програму наступного економічного плану, який отримав назву «план розвитку». Державне втручання в розвиток іспанської економіки набуло форм, які більше відповідали практиці інших західноєвропейських держав та передбачали узгоджені дії державної адміністрації та підприємців. «Іспанське диво» в економіці 60-х років засвідчило «практицизм» і успішність здійснюваної політики. З середини 1961 р. Іспанія вступила в смугу тривалого промислового піднесення, яке тривало без збоїв до середини 1974 р. [3, с. 185 – 186].

Отже, організація «Опус Деї» стала тією «третьою силою», яка в умовах лібералізації франкістського режиму після Другої світової війни об'єднала прихильників ліберальних економічних реформ відмовою від автаркії, ослаблення державного втручання в економіку і розширення економічних зв'язків з передовими західними країнами. За історично короткий час Іспанія перетворилася з відсталої, переважно аграрної країни на індустріально-аграрну, посівши провідне місце в капіталістичному світі.

Література

1. Аллен Дж. Opus Dei. – Москва, Эксмо, 2007 [Электронный ресурс]. Режим доступа: http://historylib.org/historybooks/Dzhon-Allen_Opus-Dei/2
2. История фашизма в Западной Европе / Отв. ред. Филатов Г.С. – Москва: Наука, 1978. 616 с.
3. Пономарьова Л.В. Испанский католицизм XX века. – Москва: Наука, 1989. 288 с.

Ефективність правового регулювання агітаційної кампанії під час президентських виборів в Україні

В Україні розпочато період агітації перед обранням нового Президента на чергових виборах 31 березня 2019. Процедура пропагандистської кампанії регулюється Законом України «Про вибори на пост Президента» [1].

У документі зазначені ключові положення проведення чесної боротьби за голоси виборців. Це терміни, форми і засоби, фінансування, матеріали (видання друкованого матеріалу), загальний порядок використання ЗМІ, процедура здійснення теледебатів, певні обмеження тощо.

Найбільше правопорушень виникає із забезпеченням рівності умов передвиборчої агітації для всіх кандидатів та використання таких способів і засобів агітації, визнані цим Законом забороненими.

Залишився місяць до дня виборів, а з 44 зареєстрованих кандидатів лише приблизно десять ведуть активну передвиборчу агітацію. Згідно з п. 3 ст. 60 вказаного Закону кандидат на пост Президента України має право користуватися державними та комунальними ЗМІ за рахунок та в межах коштів Державного бюджету України.

Часто кандидати в Президенти для підвищення можливості набрання бажаного відсотка голосів на виборах порушують п. 6 ст. 64 цього Закону, який забороняє підкуп виборців у будь-який спосіб [1].

Схожі порушення не раз викриті перед виборами Президента в українській історії. Останнє з них зафіксоване 27 лютого 2019 р. у Святошинському районі м. Києва. Наразі триває слідство.

Нагадаємо, що 14 жовтня 2014 р. внесені зміни до Кримінального кодексу України щодо посилення покарання за підкуп виборця та учасника референдуму [2]. Ст. 160 КК передбачає покарання як для того, хто надав пропозицію, так і для того, хто її прийняв.

Одним із способів передвиборчої агітації вважається підкуп центрів соціологічних досліджень для опублікування неправдивих рейтингів та в такий спосіб реально їх підняти. Це можна розуміти не як прямий підкуп виборців, а як маніпулювання їхньою свідомістю та спонукання голосувати за певного кандидата через обрання його більшістю електорату. На нашу думку, необхідно запровадити певний регулятор цього питання для гарантування свідомої участі у президентських виборах, створити групу компетентних спостерігачів, завданням яких буде перевірка та виявлення сфальсифікованих даних і також доповнити закон покараннями за неправомірні дії у цій сфері.

Отже, можна зробити висновки, що загалом процедура проведення передвиборної агітації зазначається у законодавстві України. Але, на жаль, деякі положення абсолютно не виконуються та потребують більшого контролю держави.

Література

1. Закон України «Про вибори на пост Президента» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/474-14>.
2. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.

Станіслав Опінко
Науковий керівник – проф. Юрійчук Є.П.

Збігнєв Бжезинський про глобальне лідерство Сполучених Штатів Америки та їх роль у міжнародних конфліктах

За останні кілька років існуючий світовий порядок зіткнувся з низкою нових викликів. У світі розпочалися процеси, які загрожують зміною наявного світового устрою та трансформацією міжнародних відносин. Тому особливо важливо та актуально визначити роль США як світового лідера та їх роль у даних трансформаціях. Для цього важливе значення має вивчення теоретичних та ідейних засад, які США беруть до уваги у сфері зовнішньої політики, зокрема концептуальної спадщини Збігнєва Бжезинського – колишнього радника з національної безпеки Президента США Джона Картера та одного з найвідоміших геостратегів США.

У своїх працях З. Бжезинський підкреслює особливу роль США у постбіполярному світі та участі в міжнародних конфліктах. У «Великій Шахівниці» він наголошує на унікальному становищі, в якому опинилися США внаслідок краху суперника – СРСР та соціалістичного табору, а тому «стали першою і єдиною дійсно світовою державою» [1]. Він також конкретизує, що сила США базується на чотирьох основних факторах: військовому, економічному, технологічному та культурному [1].

Статус США як наддержави З. Бжезинський тісно пов'язує з їх роллю як держави, що фактично забезпечує світову стабільність і безпеку. Саме подібний статус США, на думку З. Бжезинського: по-перше, фактично захищає існуючий світовий порядок від хаосу й анархізації, по-друге, жодна інша держава поки що неспроможна (і навряд чи буде) взяти на себе ту роль, яку відіграють США в постбіполярному світі, оскільки: «здатність існуючої міжнародної системи запобігати конфліктам почне ймовірно знижуватися, як тільки стане ясно, що Америка не хоче, або не може захищати держави, які вона раніше (через

державні інтереси або ідейні міркування) вважала гідними свого покровительства» [3, с. 154].

Проте не варто вважати З. Бжезинського прихильником ідеї використання сили США в постбіполярному світі в односторонньому порядку. Навпаки, він прекрасно усвідомлює, що подібна політика викликає антиамериканські настрої у всьому світі, а це може підірвати американську легітимність і призвести до змін, які зумовлять втрату США свого панівного статусу. А тому в питанні урегулювання міжнародних конфліктів США не повинні діяти в односторонньому порядку, «без колективного схвалення, а отже, без глобальної легітимності». Звідси випливає, що «загальна ворожість у світі може становити таку ж загрозу для США, який регіональна ворожість виявилася для Ізраїлю». А тому завдання зовнішньої політики – співпрацювати з іншими державами, адже «забезпечення внутрішньої безпеки США ускладнюється внаслідок одночасної залученості Америки в різні національні, етнічні та релігійні конфлікти у світі, кожний з яких може викликати ворожу реакцію». А ймовірність цього значно зростає, «якщо Америка буде використовувати свою глобальну силу в односторонньому порядку» [2, с. 263].

Отже, З. Бжезинський вбачає в США беззаперечного, потрібного та незамінного світового лідера та стабілізатора, який у постбіполярному світі, при здійсненні своєї зовнішньої політики (особливо щодо розв'язання міжнародних конфліктів), не повинен діяти наодинці, а у співпраці з іншими державами, оскільки від цього залежить статус США, і це відповідає їх національним інтересам.

Література

1. Бжезинский Зб. Великая шахматная доска. (Господство Америки и его геостратегические императивы) / Зб. Бжезинский [пер. с англ.] Москва : Международные отношения, 1998. 120 с.
2. Бжезинский Зб. Выбор. Глобальное господство или глобальное лидерство / Зб. Бжезинский [пер. с англ.] Москва : Международные отношения, 2005. 288 с.
3. Бжезинский Зб. Стратегический взгляд: Америка и глобальный кризис / Зб. Бжезинский [пер. с англ.] Москва : АСТ, 2013. 285 с.

Військо Семена Височана у народному повстанні в Галицькій землі (1648 р.)

З успішним початком козацької війни під керівництвом Богдана Хмельницького на Подніпров'ї навесні 1648 р., західноукраїнські землі охопили численні стихійні виступи, спрямовані проти влади польської шляхти. Один із регіонів, де відбувалися масові селянські заворушення, Покуття. Ще влітку тут виникли перші повстанські «купи», які чинили хаотичні напади на багаті польські шляхетські маєтки.

На початку осені 1648 р., коли армія Хмельницького рушила в похід на західноукраїнські землі, ці розрізнені покутські загони повстанців об'єдналися під керівництвом покозаченого дрібного шляхтича Семена Височана. Останньому вдалося створити з них військо чисельністю 15 тисяч осіб, яке складалося переважно із селян і міщан Коломийського повіту. Також до війська Височана долучилися вихідці з руської шляхти, яка відіграла значну роль у цьому народному русі в Галицькій землі. Серед них, зокрема, були відомі представники з родів Березовських, Журавських, Грабовецьких, Голинських, Угерницьких та ін. Усі вони приєднувалися до народного війська разом зі своїми невеликими власними загонами, які уже вели боротьбу з польською шляхтою. Руські шляхтичі, які мали свої приватні війська, обіймали уряди полковників та сотників, а дехто входив навіть безпосередньо до найближчого оточення Семена Височана. Один із таких шляхтичів – Лесь Березовський виконував у Височана обов'язки «головного ад'ютанта». Важливу роль керівник повстанського війська відводив і сільським священикам, які мали авторитет та значний вплив по селах і містечках Покуття [1, с. 89].

Військо Семена Височана формувалося за полково-сотенним принципом. Управління і озброєння його підрозділів було аналогічним до армії Богдана Хмельницького. Загалом уся внутрішня структура повстанського війська на Покутті запозичена у козаків, які допомагали Височану у бойових діях у

регіоні. Усі частини війська повстанців вели свою бойову діяльність автономно в різних частинах Прикарпаття. Але головний їхній координаційний центр м. Отинія, яка, маючи важливе стратегічне значення, була перетворена Семеном Височаном на місце його постійного перебування.

Під час активних бойових дій повстанські загони часто вдавалися до руйнування та грабунку польських шляхетських дворів. Восени 1648 р. їм вдалося захопити замки у Заболотіві, Городенці та Печеніжині. Найважливіший здобуток війська Височана – захоплення добре укріпленого замку в м. Пнів, потужного опорного пункту польської шляхти, а також найкращий оборонний пункт у Галицькій землі у середині XVII ст. [2, с. 155]. Окрім Пнівського замку, військо покутських повстанців спільно з допоміжними козацькими загонами здобуло м. Єзупіль. Уже наприкінці 1648 р. Семен Височан контролював значну частину Галицької землі, за винятком великих міст (Галич, Коломия, Солотвино). Проте підрозділи війська повстанців й надалі здійснювали бойові дії автономно, що робило їх дуже вразливими у разі великого наступу військових сил місцевої польської шляхти та прибуття коронного війська [3, с. 40].

Із відходом армії Хмельницького, після укладення перемир'я під Замостям у листопаді 1648 р., з території західноукраїнських земель народні рухи на Прикарпатті почали поступово згасати. Внаслідок цього військо Височана фактично розпалося, багато повстанців розійшлося по домівках та припинили активну збройну боротьбу. А сам керівник повстання на Покутті, втративши належну підтримку, вирушив на Подніпров'я.

Література

1. Грабовецький В. Західноукраїнські землі в період національно-визвольної війни 1648 – 1654 рр. Київ: Наук. думка, 1972. 192 с.
2. Жерела до історії України-Руси. Матеріали до історії Галичини. Акти з 1648 – 1649 рр. / зібрав і впорядкував С. Томашівський. Львів: Друкарня НТШ, 1898. Т. 4. VI, 36, 412 с.
3. Томашівський С. Народні рухи в Галицькій Русі 1648 р. Львів : Накладом НТШ, 1898. 140 с.

Юлія Панасюк
Науковий керівник – проф. Фісанов В.П.

Роль Закону України «Про доступ до публічної інформації» у громадському житті

Закон України «Про доступ до публічної інформації» визначає порядок забезпечення кожного громадянина доступом до публічної інформації. Насамперед, публічна інформація – це відображена, задокументована на будь-яких носіях інформація, отримана під час роботи суб'єктів владних повноважень [1, с.1].

Існує два способи доступу до інформації:

- 1) активний – надання інформації за запитами;
- 2) пасивний – оприлюднення інформації на сайтах, в офіційних виданнях та ін. (не пізніше, як за 20 робочих днів до їх розгляду) [2, с.1].

Важливо, що цей Закон розширює поле громадської активності в Україні. Ним визначено, що публічна інформація відкрита, крім випадків, передбачених Законом. Інформація з обмеженим доступом теж публічна, до неї належать: конфіденційна (доступ до якої обмежено фізичною та юридичною особою, крім суб'єктів владних повноважень), таємна (доступ до якої обмежено в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності, захисту прав людей та охорони здоров'я населення) та службова інформація (що, міститься в документах суб'єктів владних повноважень і стосується їхньої діяльності).

Згідно із Законом тепер кожна людина може звернутися із запитом про доступ до публічної інформації без будь-яких на це причин. Особі повинні надати відповідь протягом 5 днів. Запитом називають прохання особи надати їй ту чи іншу інформацію. Також громадянин має право:

- 1) на доступ до її особистих даних, які збираються і зберігаються;
- 2) вимагати виправлення неточної, неповної або застарілої інформації;
- 3) на ознайомлення з рішенням суду з інформацією про інших осіб;

4) на відшкодування у разі розкриття інформації про особу з порушення закону.

Та існують певні вимоги до запитів, а саме, запит повинен містити таку інформацію:

- ім'я запитувача, поштову адресу або адресу електронної пошти, а також номер засобу зв'язку, якщо такий є;

- загальний опис інформації або вид, назву, реквізити чи зміст документа, щодо якого зроблено запит, якщо запитувачу це відомо;

- підпис і дату за умови подання запиту в письмовій формі [3, с. 21-23].

Відповідальність за порушення законодавства про доступ до публічної інформації карається законом за такі правопорушення:

1) несвоєчасне надання інформації громадянину;

2) навмисне приховування інформації;

3) ненадання відповіді на запит та ін. [3, с. 24].

Отже, Закон України «Про доступ до публічної інформації» – це дієвий механізм, у поліпшенні прозорості та відкритості інформації, значимої для життя соціуму. Важливим результатом став перегляд документів, доступ до яких був обмежений до ухвалення Закону України «Про доступ до публічної інформації», також можна спостерігати зменшення кількості незаконних рішень влади через оприлюднення планів; спрощення доступності до публічної інформації для громадян держави через мережу Інтернет, а саме створення сайтів, де розміщена інформація про органи влади й органи місцевого самоврядування, яка є більш відкритою для громадян України.

Література

1. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13 січня 2011 р. № 2939-VI // Відомості Верховної Ради України. 2011. № 32. Ст.314. 14 с.

2. Коментар Закону України «Про доступ до публічної інформації»[Електронний ресурс]/А.М. Пиць. Режим доступу: <http://obljustif.gov.ua/6116-2/>.

3. Державна політика у сфері надання доступу до публічної інформації: навч.-метод. матеріали/Н.В. Грицяк; уклад. В.В. Святенко. Київ: НАДУ, 2013. 32 с.

Катерина Пилип'юк
Науковий керівник – проф. Фісанов В.П.

Інформаційне протиборство між Сполученими Штатами Америки та Китайською Народною Республікою (кін. ХХ - поч. ХХІ ст.)

Сполучені Штати Америки, після перемоги в холодній війні, знову знайшли рівного суперника в сфері інформаційного протиборства, ним виявилась Китайська Народна Республіка. Сьогодні протиріч між цими державами вистачає. Тому захист національного інформаційного простору – одним із головних завдань кожної країни.

Найяскравішими прикладами успішного інформаційного протиборства КНР із США є: інформаційна кампанія спецслужб Китаю після студентських заворушень на площі Тяньаньмень 1989 р., коли через ЗМІ доведено інформацію про те, що в Пекіні, Шанхаї та інших великих містах діяли невеликі групи екстремістів і кримінальників. Лідери Китаю переконали народ у тому, що політичне безладдя інспірувалося США. Китайці тоді здобули першу перемогу в інформаційній війні проти Америки. Вихід з гострого геополітичного конфлікту на початку квітня 2001 р., спровокованого вимушеною посадкою американського літака на китайському острові Хайнань; атаки на сервери Google тощо [1].

Значних успіхів китайські спецслужби досягнули й на території самих США, використовуючи представників китайської діаспори в Америці, особливо на Тихоокеанському узбережжі, де китайська розвідка має настільки міцні позиції, що американські спецслужби не в змозі повністю контролювати китайську активність у таких містах, як Сіетл, Лос-Анджелес, Сан-Франциско, Х'юстон [2].

КНР одержує інформацію від діаспор країн тихоокеанського регіону та розвідки. Здійснюється тотальний контроль за ЗМІ країн АТР. Значна кількість газет, теле- і радіоканалів придбані агентами й офіцерами китайської розвідки. За допомогою контрольованих ЗМІ здійснюються активні комплексні інформаційно-психологічні операції.

Китайська стратегія інформаційного протиборства найефективнішою виявилася у фінансовій сфері – встановлення китайськими спецслужбами контролю над найбільшими банками азійського регіону. Китайцям вдалося повністю «переграти» американців під час інформаційного протиборства у фінансовій сфері у період азійської кризи 1997–1998 рр. Китайська перемога засвідчила, що в 1998 році склалася нова світова фінансова ситуація, ситуація «двовладдя». На початку квітня 2001 р. почався другий етап інформаційної війни за владу у фінансовому світі між США та Китаєм. Натиск юаню, як власної в рамках АТЕС (незалежної від долара США) міри вартості й розрахункової одиниці в торгівлі країн АТР став потужним викликом для США.

Загалом, інформаційні війни стали аксіомою сучасних міжнародних відносин і допомагають дуже ефективно, із залученням відносно малих фінансових та людських ресурсів досягати цілей: все залежить від ступеня професіоналізму реалізаторів інформаційних операцій. Не дивно, що КНР намагається розвивати та вдосконалювати методи інформаційно-психологічного протиборства. Основний висновок, який зробили китайські теоретики, це те, що Китай може перемогти будь-яку країну, використовуючи психологічні операції та вдосконалюючи їх відповідно до країни та умов їх застосування. Стосовно Сполучених Штатів Америки, то вони сприймають Китай як серйозного суперника, якому не завжди можуть протистояти в інформаційно-психологічній боротьбі. Тому у Вашингтоні шукають інші шляхи впливу на КНР.

Література

1. Бельська Т.В. Інформаційно-психологічна війна як спосіб впливу на громадянське суспільство та державну політику держави / [Електронний ресурс] / Т.В.Бельська / Режим доступу: <http://nuczu.edu.ua/sciencearchive/PublicAdministration/vol1/49-56.pdf>
2. Інформаційна безпека: Соціально-правові аспекти / [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://textbook.com.ua/politologiya/1473452012/s-35?page=1>

Мексиканська стіна Дональда Трампа: запобіжний захід чи джерело внутрішньополітичної напруги США?

«Шатдаун» – саме це слово дедалі частіше почало з'являтися в політичних реаліях США, і означає воно часткове припинення фінансування урядових установ за умови неспроможності ухвалення Конгресом бюджету до встановленого дедлайну.

Історія Сполучених Штатів Америки стала свідком близько 20 випадків шатдаунів, та найбільш тривалий із них припадає на період президентства Дональда Трампа. Феномен шатдауну виник унаслідок проекту зведення прикордонної американо-мексиканської стіни, довжина якої сягає близько 3100 км, а вартість 5,7 млрд дол.[1].

Втім, замість запобігання нелегальній міграції, проект «Стіни Д. Трампа» призвів до внутрішньополітичної напруги: хоч Конгрес і ухвалив бюджет на поточний рік (з поправкою в 1,4 млрд дол. замість 5,7 млрд дол.), діючий голова Білого дому оголосив надзвичайний стан на південному кордоні держави. Цей крок було оцінено як спробу до неконституційного надходження фінансів для будівництва стіни (яка до того ж є частиною передвиборчої програми діючого президента). У відповідь, 16 штатів подали позов проти Адміністрації президента, що лише ускладнює процес налагодження внутрішньополітичної стабільності[1]. Загострення конфлікту вразило насамперед міністерства США, а також державних службовців по всій країні.

Аналізуючи доцільність побудови даного об'єкта, зазначимо, що на кордоні з Мексикою вже використовуються запобіжні заходи для уникнення випадків нелегальної імміграції: імміграційна поліція, камери спостереження, дрони, сенсори руху. Також важливо, що на території держави перебуває 11 млн іммігрантів, проте приблизно половина з них потрапила до країни з наявністю візи – на літаку або суднах, але не виїхала до завершення терміну її дії [3]. Нова американська стіна матиме

вплив також на економічну складову. Цілком зрозуміло, що після завершення будівництва, вона потребуватиме постійного фінансування. Зміни стосуватимуться фермерських господарств, оскільки в сільськогосподарській галузі задіяні здебільшого мігранти, які є ефективним джерелом праці, що функціонує на більш вигідних для підприємців умовах, порівняно з внутрішнім ринком праці. Їхня відсутність вплине на збільшення витрат на виробництво, тобто на підвищення цін для американських споживачів.

Реагуючи на дану ситуацію, президент Мексики Енріке Пенья дав такий коментар: «Мексика не вірить у стіни і за стіни не платитиме» [2].

Отже, питання наявності надзвичайної ситуації на південному кордоні досі залишається суперечливим. Відповідно до досліджень наркозагрози, проведених американським урядом у 2015 р., переважна частина наркотичних речовин потрапляє до США через прикордонні пропускні пункти разом із комерційними товарами, а не внаслідок їхнього розповсюдження нелегальними іммігрантами [4]. Тож наразі стіна це більше передумова наростання політичної напруги, аніж запобіжний захід.

Література

1. USAMedia organization Fortune.URL:<http://fortune.com/2019/01/23/democrats-said-to-weigh-5-7-billion-for-border-but-not-the-wall/>
2. EnriquePena Nieto Official Facebook page
3. Mcksson D. On the other side of freedom/ USA: Viking, 2018. 124 с.
4. Хоский Н. Як влаштований світ/ Україна: Київ, 2016. 75 с.

Богдана Садомська
Науковий керівник – доц. Звоздецька О.Я.

Суспільне мовлення в Україні: проблеми функціонування

Свобода вираження поглядів та право на пошук і отримання інформації – невід’ємна умова функціонування справжньої демократії. ЗМІ – це найважливіший інструмент свободи вираження поглядів у публічній сфері, що дає змогу людям реалізувати своє право на пошук і отримання інформації. Суспільні ЗМІ відіграють особливу роль з погляду реалізації цього права та надання різноманітного та високоякісного контенту, сприяючи зміцненню демократії та соціальної згуртованості, а також розвитку міжкультурного діалогу та взаєморозумінню.

Дискусія про створення суспільного мовлення в Україні триває вже досить давно. Ще 18 липня 1997 р. Верховна Рада України ухвалила Закон «Про систему Суспільного телебачення і радіомовлення України», проте він так і не набув чинності. Суттєве зрушення в контексті даного питання відбулось у зв’язку з радикальними змінами в політичному житті держави, і вже 17 квітня 2014 р. ухвалено Закон України «Про Суспільне телебачення і радіомовлення України».

Усупереч багатьом перешкодам, 19 січня 2017 р. зареєстровано юридичну особу суспільного мовника — Національну суспільну телерадіокомпанію України (НСТУ), Наглядова Рада якої затвердила місію суспільного мовлення: захищати свободи в Україні, надавати суспільству достовірну та збалансовану інформацію про Україну та світ, налагоджувати громадський діалог задля зміцнення суспільної довіри.

Суспільне радіомовлення - це телерадіоорганізація зі статусом єдиної загальнонаціональної неподільної і неприбуткової системи масової комунікації, яка є об’єктом права власності українського народу [1].

У Рекомендації Ради Європи «Про гарантії незалежності громадського телерадіомовлення» № R (96) 10 зазначено, що служби громадського мовлення мають бути незалежні від уряду

і спроможні функціонувати без втручання уряду – відповідно, модель фінансування має відображати цю незалежність. Основна проблема ефективного функціонування суспільного мовлення в Україні полягає в тому, що немає механізму фінансового забезпечення утримання та розвитку системи, а це негативно позначається на якості програмних послуг і загрожує припиненням роботи взагалі.

У демократичних країнах, де процес громадського мовлення давно успішно функціонує, фінансування здійснюється за рахунок абонплат, наприклад, у британського мовника – BBC, ця стаття доходу покриває 72 % необхідних коштів. Однак українці, через низький рівень доходів і недостатню поінформованість щодо ролі інформаційного простору, незалежного від інтересів олігархів і можновладців, не готові «платити за інформацію».

Ще одна проблема ефективного функціонування громадського мовлення в Україні – відсутність потужної матеріально-технічної бази, яка становить основу діяльності суспільного мовлення, і без якої, відповідно, стає неможливим виконання поставленої мети. Суспільні ЗМІ повинні відігравати активну роль у технологічних інноваціях електронних засобів масової інформації, а також у цифровому переході. Відключення аналогового мовлення та перехід на цифровий формат обіцяло українцям якісні та кількісні зміни трансляції програм. Проте, насправді така реформа не тільки не поліпшила ситуації, а ще й погіршила її: цифровий сигнал присутній не всюди, а приймачі доступні не для всіх.

Отже, суспільне мовлення – один із базових чинників сформування свідомого громадського суспільства, здатного до критичного аналізу політичних процесів і діяльності влади, а не «проковтування» проплачених та спотворених фактів.

Література

1. Закон України «Про систему Суспільного телебачення і радіомовлення України» // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1997, N 45, ст. 284 / Втрача чинності від 15.05.2014. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/485/97-%D0%B2%D1%80>

Марина Салиго
Науковий керівник – доц. Мінаєв А. В.

Позиція президента США Дж. Адамса щодо індіанського питання

Індіанське питання сформувалося в період колонізації Нового світу; в північноамериканських колоніях воно набуло нової актуальності під час Війни за Незалежність та утворення Сполучених Штатів Америки. На рубежі XVIII – поч. XIX ст. воно порушувалося, зокрема, першим та третім президентами США Дж. Вашингтоном та Т. Джефферсоном, чия позиція щодо цього достатньо добре відома. Натомість досі малодослідженою є політика та погляди щодо корінного населення другого президента Дж. Адамса (1797 – 1801 pp.) [4, с. 45].

Існує думка, що Дж. Адамс мало цікавився індіанським питанням, спрямовуючи свою активність на зовнішньополітичні аспекти. Наростаючий морський конфлікт між Францією та США у 1797 р., який загрожував перерости на повномасштабну війну, певною мірою пояснював відстороненість та обережність у політиці президента щодо корінного населення [3, с. 53 – 54]. Дійсно, в своєму першому щорічному посланні до Конгресу (22.11.1797 р.) Дж. Адамс приділив небагато уваги індіанській тематиці, натомість більша частина була присвячена відносинам із Францією. Утім, у посланні повідомлялося про наявність іноземних шпигунів (ймовірно з Британії), які можуть підбурити племена на війну проти США та опосередковано йшлося про необхідність збереження миру із корінним населенням [1].

В основі тодішньої індіанської політики США лежала система угод із тубільцями, для яких визначальними були питання про мир, союзництво, земельні, визначення кордонів проживання та торгівлю. Юридичний фундамент індіанської політики закладений законом 1796 р. про торгівлю та взаємовідносини, який став головним досягненням адміністрації першого президента в забезпеченні мирного співіснування з індіанцями [2, с. 35]. На початку березня 1799 р. термін дії цього

закону спливав, однак вже 3 березня 1799 р. адміністрація Дж. Адамса ухвалила новий закон, за більшістю пунктів ідентичний до попереднього. Це свідчить або про те, що адміністрація другого президента розглядала закон 1796 р. як вдалий, який не потребує радикальних змін, або ж, з огляду на складну міжнародну ситуацію, про те, що другому президенту було не до корінного населення [3, с. 55].

Договори адміністрації Дж. Адамса з індіанцями припадають на першу половину його президентського терміну й укладені з ірокезомовними народами, як-от могавками, сенека, чероки та онейда. Ключовим пунктом угод виступало земельне питання. При цьому за чотири роки його президентства у американців не виникло жодної складної конфліктної ситуації із корінним населенням [2, с. 39].

Підсумовуючи усе вищезазначене, доходимо до висновку, що в період президентства Дж. Адамса вагомих реформ щодо індіанського питання не відбулося. Закони та підзаконні акти ухвалені у дусі політики Дж. Вашингтона. Зважаючи на складне міжнародне становище країни, цілком логічно, що політичний курс щодо індіанських племен спрямовувався на максимальне уникнення конфліктних ситуацій та збереження мирного співіснування.

Література

1. Adams J. First Annual Address to Congress November 22, 1797. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.presidency.ucsb.edu/documents/first-annual-address-congress>
2. Нелин Т.В. Индейская политика администрации Джона Адамса: договоры с индейцами // Вестник Волгоградского государственного университета. Серия 4: История, 2016. № 3. С. 34 –42.
3. Нелин Т.В. Индейская политика администрации Джона Адамса: контуры политического курса // Вестник Волгоградского государственного университета. Серия 4: История, - 2016. - № 2. – С. 52-60.
4. Согрин В.В. Идеология в Американской истории от отцов-основателей до конца XX века. – Москва: Наука, 1995. 238 с.

Парламентський контроль у системі державного управління

Функція контролю покликана надавати інформацію щодо дійсного стану справ у системі державного управління відповідно до виконання поставлених завдань. У демократичній країні парламентський контроль, здійснюваний вищим представницьким органом державної влади, є найважливішим видом державного контролю, оскільки він спостерігає за: ухваленням Законів, формуванням Кабінету Міністрів, діяльністю Президента України, Генерального прокурора, Кабінету Міністрів, інших органів державної влади та посадових осіб. Парламентський контроль – це особлива форма державного контролю, котра виходить за межі традиційного уявлення про державний контроль як засіб забезпечення законності у державному управлінні. Мета парламентського контролю є: встановлення не тільки відповідності діяльності на території України або в межах її інтересів за кордоном Конституції і законам України, а й доцільності, соціально-економічної та політичної обґрунтованості такої діяльності; виявлення відхилень від конституційних вимог, державних програм; визначення причин незаконної або недоцільної діяльності та засобів, спрямованих на вдосконалення, раціоналізацію, розвиток об'єкта контролю; виявлення передумов притягнення винних до відповідальності [2].

Існують такі види парламентського контролю:

- за формою: безпосередній, опосередкований;
- за сферою діяльності: сфера дотримання прав Людини, фінансова сфера, сфера державної безпеки й оборони, інформаційна сфера, сфера охорони навколишнього середовища;
- за об'єктами: діяльність Президента, Кабінету Міністрів, Генерального прокурора України, інших органів державної влади та посадових осіб.

Верховна Рада України діє без будь-яких доручень. У Конституції України закріплено здійснення контролю ВРУ за виконанням Державного бюджету України (ст. 85); створення комітетів ВРУ для виконання контрольних функцій, тимчасових слідчих комісій для проведення розслідувань з питань, які становлять суспільний інтерес (ст. 89); Рахунковою палатою за надходженням та використанням коштів до Державного бюджету (ст. 98); Уповноваженим ВРУ з прав людини за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина (ст. 101) [2]. Їх діяльність деталізована в Регламенті ВРУ та законах.

Парламентський контроль за урядовою діяльністю здійснюється на предмет її відповідності законодавству України з метою попередження порушень у майбутньому і набуває різних форм. Інформаційний – реалізується через: заслуховування звітів КМУ, проведення «Днів уряду», запити до Прем'єр-міністра України, членів КМУ, проведення парламентських дебатів, парламентських слухань; юридичний – через депутатські звернення, парламентські розслідування тощо; політичний – через ухвалення резолюцій ВРУ про недовіру до КМУ та звільнення з посад посадових осіб органів виконавчої влади.

Отже, виконання парламентського контролю ВРУ – ключовий елемент оцінювання діяльності та результативності органів державної влади, однак значного вдосконалення потребує його нормативно-правове забезпечення, а саме прийняття Закону «Про здійснення парламентського контролю в Україні» з урахуванням досвіду країн з усталеними демократичними традиціями.

Література

1. Ківалов С. В. Парламентський контроль за діяльністю органів виконавчої влади України: історія, теорія, перспективи : монографія / С. В. Ківалов, І. К. Залюбовська. Одеса : Юрид. літ., 2004. 152 с.
2. Конституція України // Відомості Верховної Ради України . 1996. № 30.
3. «Про Регламент Верховної Ради України». Закон України від 10 лютого 2010 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2010. № 14-15, № 16-17. 133 с.

Меморандум П. Дурново 1914 р.: нова інтерпретація

Назрівання Великої війни 1914 – 1918 рр. стало викликом для консервативних кіл Російської імперії, спроби яких запобігти конфлікту між Росією та Німеччиною не увінчалися успіхом. Останнім кроком у цьому напрямку стала аналітична записка лідера правої групи Державної ради П. Дурново, подана імператору Миколі II у лютому 1914 р. [1, с.352]. Цей документ знайдений та опублікований вже після війни у 1920-х рр. Меморандум П. Дурново відзначався точністю прогнозів, що викликало немало сумнівів щодо його автентичності. За оцінками дослідників, справжність даного документа доводить його зміст, адже тези, наведені автором стосовно негативних наслідків війни з Німеччиною, оцінки перспектив російського лібералізму і майбутньої революції в Росії, репрезентували інтереси та погляди багатьох російських консерваторів напередодні війни [3, с. 56].

Зовнішньополітична позиція П. Дурново у меморандумі відображена його промовистою підозрілістю до Англії. На його думку, союз між Англією і Росією не надавав останній жодних переваг. Він зазначав: «Життєві інтереси Росії та Німеччини ніде не перетинаються і дають повну впевненість для мирного співіснування двох держав... Боротьба ж між Росією і Німеччиною глибоко небажана для обох сторін...» [Цит за: 5, с.64 – 70]. Однак, на думку радянського історика Є. Тарле, попри все меморандум не мав германофільського спрямування [3, с. 56].

Більшість сучасних дослідників вказуючи на точність передбачень, сформульованих у документі, зазначають, що оцінка міжнародної ситуації напередодні війни є однією з найслабших частин меморандуму. Він не враховував реалій тогочасних міжнародних відносин. Зокрема, відхиляв можливість розв'язання конфлікту між Росією і Німеччиною у боротьбі щодо габсбурзьких володінь, Балкан або ж Османської

імперії, що, на думку британського історика Д. Лівена, було більш ймовірно, ніж англо-німецька війна [1, с. 353].

Відзначимо, що інші передбачення П. Дурново щодо майбутнього розвитку подій у Російській імперії були більш переконливими. Він писав: «Ця війна принесе нам величезні труднощі» [Цит за: 4, с. 64 – 70]. За прогнозами П. Дурново, найстрашнішим лихом стане не політична, а саме соціальна революція [4, с.64-70].

Також зазначимо, що сучасні західні дослідники інтерпретують цей меморандум як заклик правих сил до імператора з вимогою кардинальної зміни зовнішнього курсу російського уряду. До того ж П. Дурново у прихованій формі піддав критиці усю внутрішню політику влади після революції 1905 – 1907 років. Іншими словами, цей документ був політичним маніфестом російських консервативних сил напередодні війни [5, с. 273; с. 279].

Отже, меморандум П. Дурново 1914 р. був не тільки спробою змінити зовнішньополітичний курс уряду Російської імперії, але й внести суттєві корективи у внутрішню політику самодержавства.

Література

1. Ливен Д. Навстречу огню: империя, война и конец царской России / Д. Ливен; [перевод с английского П. С. Бавина]. Москва: РОССПЭН, 2017. 431 с.
2. Иванов А., Котов Б. «Предвидение необычайной силы»: о «пророческой» записке П.Н. Дурново / А. Иванов, Б. Котов // Свет и тени Великой войны. Первая мировая в документах эпохи. Москва:РОССПЭН, 2014. 414 с.
3. Записка П.Н. Дурново [публикация и комментарии Б.С. Котова и А.А. Иванова] / Свет и тени Великой войны. Первая мировая в документах эпохи. Москва: РОССПЭН, 2014. 414 с.
4. Макдональд Д. Записка Дурново: официальный консерватизм и кризис империи / Д. Макдональд // Величие и язвы Российской империи: Международный научный сборник к 50-летию О. Р. Айрапетова. Москва: Регнум, 2012. С. 270 – 299.

Крістіан Скрипкар
Науковий керівник – асист. Калініченко В.А.

Зовнішня політика хорватського короля Петара Крешимира IV (1058-1074)

Наприкінці IX ст. на політичну арену в Центрально-Східній Європі виходить новостворене незалежне державне утворення – Хорватське князівство. Еволюція політичного розвитку даної держави відбулася в першій третині X ст., коли Хорватське князівство стало королівством, а правління короля Петара Крешимира IV – апогеєм його розвитку. Зовнішній політиці цього короля і присвячена дана робота.

Уперше в джерелах Петар Крешимир згадується як найстарший син Степана I у 1058 р., і саме цей рік вважається початком його правління на чолі Хорватського королівства. Період правління короля Петара Крешимира вважається часом сходження Хорватії на пік своєї могутності, коли хорватів супроводжували успіх у війнах і захоплення значних територій. Петар Крешимир змусив візантійського імператора визнати його правителем всієї Далмації, зокрема її міст. Також Крешимир IV підтримував тісний союз із Римською церквою, якій дозволив втручатися в релігійну політику Хорватії, що сприяло ще більшому зміцненню його влади [1, с. 69–71].

Після численних завоювань Петара Крешимира Хорватія мала 12 округів, число яких перевищило навіть кількість хорватських земель при Томіславі I. Призупинивши підпорядкування Далмації, Крешимир звернув свою увагу на північну, паннонську частину своїх володінь. Частина Посадської Паннонії – Срем та його околиці – визнала верховну владу Крешимира IV, замість панування візантійських імператорів. Кордони Хорватського королівства стали кордонами хорватської народності, тепер Хорватська Паннонія була під владою короля. Управління даною областю доручено бану Димитрію Свиниміру. Щоб забезпечити свої паннонські володіння від нападів угрів, Крешимир IV близько 1065 р. вступив у дипломатичні відносини з угорськими королями.

Утвердивши за своєю владою Паннонію, Креші мир IV знову звернув увагу на Далмацію. До цих пір він поділяв владу над нею з візантійськими імператорами. Однак прагнув до одноосібного панування, чого і досягнув у 1068–1069 рр. Крешімир, нарешті, підпорядкував Хорватії Паганію, а також поширив вплив на такі області як Захумле, Травунія і Дуклю.

Як не намагався Петар Крешімир зберегти мирні відносини з Візантією, йому все таки довелося вступити у конфлікт. У 1073 р. між Візантією і Болгарією почалися військові дії: на сторону Болгарії став зетський князь Михаїл. За деякими свідченнями в рядах його війська були і хорвати. Крешімир старався зберегти нейтралітет, але це було достатньо для того, щоб його поведінка стала підозрілою для Візантії. Візантія для того, щоб утримати Крешімира від безпосередньої участі в даному конфлікті, уклала договір із Венецією через династичний шлюб. Венеція зобов'язалася спостерігати за діями Крешімира IV, стримуючи його в подальшому нейтралітеті. У відповідь на це Візантія послала війська на чолі з норманським графом Аміком для облоги острова Раб [2, с. 399–401]. Нормани не змогли захопити острів, проте полонили короля Петара Крешімира. Заради звільнення короля норманам відійшли міста Спліт, Трогір, Біоград і Нін [3, с. 19–20]. Однак незабаром нормани були виселені з Італії, і хорватські міста перейшли під владу Венеції. Крешімир IV помер у 1074 р. Король похований у королівському склепі в м. Соліна.

Отже, Петар Крешімир IV продовжив політику батька, боровся за зміцнення свого королівства. Він об'єднав Хорватію і Далмацію. Його смерть обірвала гілку династії Трпиміровичів та занурила Хорватію в період смуту, під час якої вона почала втрачати свої позиції на Балканах.

Література

1. Смирнов И.Н. Очерк истории Хорватского государства до подчинения его Угорской короне. - Казань, 1879. - 133 с.
2. Goldstein I. Hrvatski rani srednji vijek. - Zagreb: Novilibre, 1995. - 511 s.
3. Kustro G. Petar Kresimir IV. - Osijek, 2012. - 24 s.

Роль перекладу як засобу міжкультурної комунікації

Особливістю сучасного глобалізованого світу є можливість встановлення відносин між різноманітними державами та народами, які належать до різних релігійних і культурних груп, розмовляють різними мовами. Саме мова – це відображення культури нації, засіб передачі культурних цінностей через покоління і основний інструмент пізнання. А переклад став невід’ємною частиною та засобом налагодження *міжкультурного діалогу*, що дає змогу запозичувати найвидатніші культурні та літературні надбання інших цивілізацій і народів. А це сприяє розвитку та збагаченню власної культури. Участь перекладу в обміні культурними цінностями допомогла зробити суттєвий вклад у світовий прогрес, росту якого сприяв обмін культурними цінностями та міжнародне співробітництво.

Відзначається, що переклад – це вид мистецтва, який потребує багаторічного досвіду та розвиненої творчої уяви, оскільки перекладач намагається зрозуміти, що мається на увазі в одній мові, а потім він повинен передати це іншою з урахуванням специфічних особливостей обох мов. Основним його завданням є передача всіх особливостей, вражень та асоціацій, які містяться в оригіналі. Окрім цього, сам перекладач повинен бути здатним встановлювати зв’язок між власною та іноземною культурами й ефективно розв’язувати непорозуміння та міжкультурні конфлікти у разі їх виникнення [1]. Саме завдяки такому засобу, як переклад, світ зміг ознайомитися із працями великих письменників, поетів і філософів, таких як В. Шекспір, Ф.М. Вольтер, Й. В. Гете, Дж. Г. Байрон, Ф. Шиллер та багато інших, чий вклад у світову мистецьку та культурну спадщину вважається неоціненним. Їх праці значно вплинули на розвиток літературної творчості інших народів, оскільки в процесі перекладу запозичено безліч прийомів та засобів, використуваних дотепер.

Безсумнівно, що переклад як засіб руйнує міжкультурний і міжмовний бар'єри та є невід'ємним у налагодженні *діалогу культур*. Міжкультурна комунікація, яка здійснюється через переклад, зіставляє не лише дві мови – а й дві культури і має дуже складну структуру, що може викликати значні труднощі при самому процесі перекладу. На процес і результат перекладу впливає ціла низка чинників, які визначаються лінгвістичними та граматичними особливостями мови-оригіналу та мови-перекладу. Це також спричинено міжкультурними відмінностями, оскільки те, що зрозуміло для носія однієї мови, може викликати непорозуміння іншомовного реципієнта [2].

Отже, переклад, як і сама мова, – універсальний та найважливіший засіб спілкування між людьми. Він необхідний при формуванні міжкультурної комунікації та підтримці безпосередніх зв'язків між представниками різних національних, мовних і культурних груп. За допомогою перекладу мови та культури взаємодіють, впливають одна на одну. Це допомагає збагачуватися та вдосконалюватися всьому світу. Однак процес перекладу постійно натрапляє на міжмовні та міжкультурні труднощі, подолати які може лише перекладач із високим рівнем освіченості, культури та моралі. Окрім того, він має бути ознайомлений з основними культурологічними особливостями країни мови-перекладу [1].

Література

1. Бойчук Н. Переклад як засіб міжкультурної комунікації / Н. В. Бойчук // НУ біоресурсів і природокористування України. С. 140– 147.
2. Борзих О. Роль перекладу у процесі міжкультурного спілкування / О. О. Борзих, І. С. Гук // Філологічні науки. 2014. Книга 3, С. 31– 34.
3. Макухіна С. В. Переклад як засіб міжкультурної комунікації / С. В. Макухіна // Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Серія: Філологічні науки. 2014. Книга 3, С. 110– 113.

Ангеліна Стан
Науковий керівник – доц. Макух-Федоркова І.І.

Аналіз цензури в Україні та Китаї: порівняльний аспект

Розвиток засобів доступу, отримання та обміну інформацією лише збільшує бажання урядів деяких держав контролювати культурне та духовне життя громадян. Найяскравішим і пізнавальним прикладом може служити система цензури в Китаї. Влада країни не тільки вміло використовувала технічні інструменти, але розробила унікальну систему допуску до суперечливої інформації залежно від рівня освіти та соціального становища громадян [1].

В Україні, для прикладу, ситуація ускладнюється тим, що наявність зовнішніх інформаційних загроз на цьому етапі посилюється відсутністю чіткої національної політики, насамперед в інформаційній сфері.

Важливо, що хоча стаття 17 Конституції України визначає справу забезпечення інформаційної безпеки як найважливішу функцію держави, а в законах України, Концепції національної безпеки визначені окремі завдання й основні можливі загрози національній безпеці України, проте цілісна система поглядів і механізми забезпечення інформаційної безпеки України не відпрацьована [2].

Закон визначає поняття цензура як вимогу до журналіста, головного редактора організації, яка випускає ЗМІ, його засновника, співзасновника, видавця, попередньо узгоджувати поширену інформацію.

Особливе місце в китайській цензурі належить системі «Золотий щит» – засобу для фільтрації інтернет-контенту. Завдяки «Золотому щиту» держава може обмежувати доступ своїх громадян до іноземних сайтів, відбирати придатні для публікації на китайських сайтах повідомлення зарубіжних ЗМІ і класифікувати всі інтернет-портали залежно від загрози, яка подається для держбезпеки.[3].

Загальний рівень свободи слова в Україні низький, як і рівень доступності об'єктивної інформації для населення. На думку журналістів, в інформаційному просторі країни переважає інформація негативного змісту, яка поглиблює розкол суспільства і компрометує владу в його очах.

Стосовно проблеми існування цензури в Україні: якби політологи і представники засобів масової інформації щороку визначали рейтинг ключових питань у суспільно-політичному житті України, то проблема свободи слова (яку іноді називають політичною цензурою) посіла б одне з провідних місць в цьому переліку.

У Китаї свобода слова гарантована Конституцією, проте на практиці держконтролю підлягають будь-які джерела інформації, аж до постачання в країну іноземних фільмів, книг і відеоігор.

Отже, сьогодні в Китаї відбувається процес посилення контролю за змістом публікацій, розміщуваних у національному сегменті мережі Інтернет і блокування доступу до небажаного, на думку влади, контенту, в доменних зонах, які не підлягають національній юрисдикції.

Щодо України, то можна сказати, що в Україні цензури немає, але вона може виникнути, оскільки вже створено умови для її появи. Проте існує м'яка самоцензура власників ЗМІ. Перестраховуючись, вони знижують частку політики на сторінках газет та в телеєфірі. Є, також, політичний тиск на ЗМІ опозиції та влади, коли політики повчають журналістів, що і як висвітлювати.

Література

1. Блюм А. В. Запрещённые книги русских писателей и литературоведов. 1917 – 1991 / А. В. Блюм. – Санкт-Петербург: гос. ун-т культуры и искусств, 2003. 403 с.
2. Биченко А. Свобода слова в Україні в оцінках українських громадян // Національна безпека і оборона. 2002. № 11. С. 38 – 41.
3. Федотова О. Цензура друкованих видань в Україні на останньому етапі свого існування (1985–1990 рр.) / Оксана Федотова // Вісник Книжкової палати. 2003. № 11. С. 37–39.

Романія Стефанко

Науковий керівник – доц. Нечаєва-Юрійчук Н. В.

Конституційні акти України та США у XVIII ст.:

документознавчі та ідейно-політичні виміри

Конституція – шлях у цивілізований світ. Це основний закон суспільства і держави, який встановлює головні цілі та принципи їх розвитку, основи організації економіки, соціального і духовного життя, функціонування державного механізму. Серед документів, які не можуть не становити наукового інтересу для сучасних дослідників, Конституція Пилипа Орлика та конституція США.

Необхідно відзначити, що Конституцію 1710 року зразу після її прийняття визнали уряди Швеції та Туреччини [3, с. 68]. Учені та політики нині небезпідставно вважають, що, втіливши ідеї її натхненника І. Мазепи, вона як державний акт республіканського спрямування на 80 років (!) випередила ідеї Французької революції [1, с. 24]. Конституція Пилипа Орлика 1710 року складається із преамбули та 16 статей, в той час, як Конституція США 1787 року із преамбули та 8 статей, які також поділяються на певну кількість розділів. До останньої внесено ще 27 поправок.

Дані Конституції мають певні як спільні ідеї та положення, так і відмінності. Спільним є те, що в обох Конституціях регламентується процедура формування й утримання влади. І в тогочасній Україні, і в США на чолі держави стоїть уповноважена особа. У США – це Президент, а в українській державі – Гетьман. Обидві посади вибрані, що свідчить на користь демократичності обох держав.

Водночас варто відзначити, що Конституція США передбачає президентську республіку, основною ознакою якої є те, що президент – глава держави і виконавчої влади, натомість Конституція Пилипа Орлика змальовує парламентську республіку, де президент – глава держави, але не глава виконавчої влади. Що ж до прав громадян, то в Конституції США вони прописані чіткіше, ніж у Конституції Орлика, хоча остання також передбачала захист слабозахищених соціальних верств та зобов'язувала гетьмана «рішуче діяти проти спроб

скривдити чи утискати тягарями простий люд» [2]. Згідно з Конституцією Пилипа Орлика, утверджується ідея обмеження прерогативи гетьмана та підвищення ролі старшини у вирішенні державних справ. Спільним між даними Конституціями є чіткий поділ законодавчої, виконавчої та судової гілок влади.

Конституція 1710 року – це проста угода з козацтвом, а Конституція США 1787 року – це Основний Закон і акт вищої юридичної сили, який обумовлює прийняття законів та інших нормативно-правових актів. Конституція 1710 року написана гетьманом за сприяння інших вищих посадових, знатних та керівних осіб. Конституція 1787 року написана за участю Президента і тимчасової комісії, до складу якої належали науковці і експерти. Конституція 1710 року приймалася Запорозьким військом і гетьманом, а Конституція 1787 року – парламентом.

Незважаючи на, певною мірою, схожість цих документів, Конституція Пилипа Орлика стала лише проміжним актом політичної та соціальної боротьби, натомість Конституція США, зважаючи на свою універсальність, з певними змінами і доповненнями існує і в наші дні. Конституція Пилипа Орлика стала не тільки пам'яткою суспільно-політичної думки в еміграції, а й перетворилася на символ боротьби за створення незалежної Української держави.

Обидва документи, попри певну розбіжність у часі свого існування, ґрунтувалися на приблизно однакових правових уявленнях та підходах, були продуктом фактично близьких між собою суспільно-політичних середовищ і спрямовані на закріплення демократичного ладу в державі.

Література

1. Грушевський М. С. Ілюстрована Історія України. – Київ, 1992. 544 с.
2. Конституція Пилипа Орлика. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://uateka.com/uk/news/44>
3. Окладна М. Г. Політико-правові ідеї Конституції Пилипа Орлика і сучасна українська Конституція // Державне будівництво та місцеве самоврядування. Вип. 11. - Харків: Право, 2006. С. 61-68.

Олександр Ткачук
Науковий керівник – проф. Юрійчук Є.П.

Еволюція каталонського націоналізму в ХХ ст.

Сучасна радикалізація націоналістичного руху в Каталонії актуалізує вивчення питання його інституціалізації у ХХ ст. На початку ХХ ст. каталонський націоналізм був глибоко амбівалентним. Каталонія прагнула до самоврядування, модернізації, але водночас хотіла мати більшу можливість впливати на іспанську політику. Найбільшим досягненням «каталонства» було встановлення спеціального тарифного режиму 1906 р., який захищав каталонську текстильну промисловість. Запровадження в Каталонії в 1914 р. «Mancomunitat» (слабкої форми самоврядування) допомогло об'єднати повноваження чотирьох каталонських провінцій і діяти як єдиний механізм [1].

Каталонський націоналізм став однією з найгостріших проблем, що стояли перед Другою республікою (1931–1939 рр.). Націоналісти активізували свою діяльність після падіння монархії, а у 1932 р. узгодили статут автономії, що відновило «Generalitet». Це було компромісом між націоналістичними елементами Каталонії, які спочатку проголосили Каталонську республіку в межах (неіснуючої) Іберійської федерації, і республіканцями в Мадриді. Нарешті, для того, щоб інші регіони не могли наслідувати приклад Каталонії, Країни Басків та Галіції, іспанський уряд віднайшов та запровадив особливу форму відносин центр – периферія: «Estado Integral» — напівфедеральна система, в якій регіони могли отримати повну автономію лише після тривалого і важкого процесу [2]. Однак із поверненням правого уряду в період 1934–1936 рр. діяльність «Generalitet» була припинена.

Відновлення демократії в Іспанії зумовлено виникненням незалежного громадянського суспільства в рамках режиму Франко, хоча воно залишалось слабorozвиненим порівняно з іншими країнами Західної Європи. У Каталонії громадянське суспільство мало свої особливості. Оскільки промислова та

фінансова буржуазія Каталонії співпрацювала з режимом, розв'язання каталонських проблем перебувало в центрі уваги політичних діячів і широких кіл нижчого середнього та робітничого класів. Культурне відродження Каталонії почалося в 1960-х роках, і згодом було пов'язане з молодіжним рухом, студентськими протестами та «новими лівими».

1979 р. на референдумі обговорено та підтримано новий статут автономії [3]. У 1990-х роках партія «Convergència i Unió» (CiU) була представлена в іспанському парламенті, де відновила історичну місію каталонського націоналізму добиватися більшої автономії, а то й узагалі «каталонізувати» Іспанію. Певні поступки каталонській владі іспанським урядом соціалістів здійснено 1993 р., коли після втрати більшості він був змушений укласти угоду з CiU про підтримку уряду.

Отже, каталонський націоналізм охоплює широкий спектр традицій і має ґрунтовну соціальну базу. Ідеологічно він перетинає ліво-правий спектр, включаючи всі елементи, крім крайнього правого. У ХХ ст., здебільшого був консервативним, із різкою реакцією на модернізуючі елементи.

Література

1. Acosta Sanchez J. Los presupuestos teoricos del nacionalismo // Revista de Estudios Politicos. 1992. 77. P. 95-13.
2. Mercade F. Cataluna: intelectuales politicos y cuestidn national // Revista de Estudios Politicos 1990. 49. P. 193.
3. Pallares, F. (1991), 'Estado autonomico y sistema de partidos: una aproximacion electoral', Revista de Estudios Politicos, 71. P. 281-307.

Оксана Філь

Науковий керівник – доц. Катеринчук П.М.

«Правова основа становлення інформаційного суспільства в Україні»

Один із головних пріоритетів України – прагнення побудувати орієнтоване на інтереси людей, відкрите для всіх і спрямоване на розвиток інформаційне суспільство, в якому кожен міг би створювати і накопичувати інформацію та знання, мати до них вільний доступ, користуватися й обмінюватися ними, а також сприяння міжнародній співпраці в інформаційній сфері та входженню України до світового інформаційного простору.

Перший вагомий крок Україна назустріч формуванню інформаційного суспільства – ухвалення Верховною Радою України **Закону «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 – 2015 рр.»** [1].

Фундаментальним документом, який мав закріпити ідеї та напрями Закону України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 – 2015 роки», стала **«Стратегія розвитку інформаційного суспільства в Україні»**, ухвалена Кабінетом Міністрів України у травні **2013 року**. Вона визначає мету, базові принципи, стратегічні цілі розвитку інформаційного суспільства у державі, завдання, спрямовані на їх досягнення, а також основні напрями та механізми реалізації цієї Стратегії з урахуванням сучасних тенденцій та особливостей розвитку України в перспективі до 2020 року.

Закон України «Про інформацію» регламентує загальні правові основи отримання, використання, поширення та зберігання інформації, право особи на інформацію в усіх сферах суспільного та державного життя України, а також систему інформації, її джерела, статус учасників інформаційних відносин, доступ до інформації та її захист.

Закон України «Про доступ до публічної інформації» визначає порядок здійснення та забезпечення права кожного на

доступ до інформації, яка перебуває у розпорядженні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, визначених цим Законом, та інформації, яка становить суспільний інтерес [2].

Проте у правовій доктрині України щодо інформаційної сфери існують значні недоліки й суперечності. Наприклад:

1. Нормотворення в державі здійснюється переважно через розв'язання окремих проблемних питань і частково. Тобто проблеми в інформаційній сфері вирішуються на підставі ситуаційного підходу.

2. Бракує чіткої ієрархії законів, їх належної структури, що спричиняє їхнє суперечливе тлумачення та розуміння.

3. Існує безліч неконкретних спеціальних термінів, які не мають чіткого визначення свого змісту ні в законах, ні в підзаконних актах. Це стосується таких понять, як «таємна інформація», «документ», «документована інформація» тощо.

4. Бракує спеціального законодавчого регламентування окремих питань, зокрема щодо діяльності Інтернету в комерційних цілях тощо.

Виходячи з усього вищезгаданого, можна зробити висновок про те, що розвиток інформаційного суспільства в Україні перебуває на фундаментальній стадії становлення. Прийнято ряд законів і постанов, проте все ж існують значні недоліки й суперечності. Необхідно враховувати досвід західних країн для того, щоб побудувати інформаційне суспільство якого ми усі так прагнемо.

Література

1. Закон України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» [Прийняття від 09.01.2007 р.]; [Електронний ресурс]// Сайт Верховної Ради України. Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/537-16>.

2. Закон України «Про доступ до публічної інформації» від 13.01.2011 № 2939-VI// Відомості Верховної Ради України. 2011. № 16. С. 93.

Вікторія Хома

Науковий керівник – доц. Скорейко Г. М.

Вплив Всеукраїнського національного конгресу на створення Української держави

Всеукраїнський національний конгрес був однією із ключових подій в історії Національної революції 1917–1921 років. Скликанню Національного конгресу передував тривалий етап його підготовки, котрий розпочався ще в березні, коли ЦР тільки почала формуватися. Центральна Рада сприймала конгрес як демократичний орган влади в Україні, який підтвердить, що український національний рух – це потужний і свідомий вияв українців як окремої нації. 19 березня газета «Українські вісті з Центральної Ради» вийшла з першою інформацією про з'їзд. 28 березня газета «Киевская мысль» надрукувала спеціальне повідомлення, в якому детально пояснювалося, хто кого має посилати на з'їзд до Києва. Делегатів пропонувалося відряджати всім політичним партіям.

Дійсність перевершила всі сподівання. «Море голів і від краю й до краю котяться хвилі мелодійної української мови» – повідомляла газета «Киевская мысль». У літературі повідомлялося про різну кількість делегатів. Д. Дорошенко, наприклад, називає цифру – близько 900, а всього учасників конгресу – до 1500[3]. Делегати приїхали з усіх куточків України, крім того, на конгрес прибув представник ТУ комісар М. А. Суковкін.

Робота конгресу зводилася до двох основних завдань: обговорення можливого майбутнього статусу України та виборів нового складу Ради. Відкривав з'їзд вступною промовою М. Грушевський. З'їзд відзначався великою патріотичністю. В перший день заслухано ряд доповідей: щодо принципів федералізму виступив Д. Дорошенко, про принцип автономії розповіли Ф. Матушевський, П. Понятенко.

У перший день засідання (6 квітня) прийнято такі резолюції: «1. Згідно з історичними традиціями і сучасними реальними потребами українського народу З'їзд вважає, що тільки широка

національно-територіальна автономія України забезпечить потреби нашого народу і всіх інших народностей, котрі живуть на українській землі. 2. Що той автономний устрій України, а також і інших автономних країн Росії матимуть повні гарантії в федеративнім ладі...»[2].

На третій день конгресу було обрано новий склад ЦР. За кандидатуру М. Грушевського проголосувало 588 делегатів, проти – 5. Потім відкритим голосуванням обрані заступники голови Центральної Ради – В. Винниченко і С. Єфремов. Усього до Центральної Ради увійшло 115 осіб. Склад нової Центральної Ради був різноманітним, більшу частину в ній становили представники партії СР[1]. На такій урочистій ноті 8 квітня конгрес був закритий ввечері.

Важко переоцінити роль конгресу, адже саме його діяльність показала національну активність українців. Він завершив перший етап революції, після падіння самодержавства, під час якого відбулося стихійне пробудження українських громадсько-політичних сил. Конгрес став першою масовою політичною акцією що засвідчила бажання українців до власної хоча б автономної самостійності. Центральна Рада завдяки конгресу зміцнила свої позиції і здобула підтримку населення всієї України. З цього моменту Центральна Рада ставала дійсно представницьким законним (за законами революційного часу) органом усієї української демократії.

Література

1. Вісті з Української Центральної Ради. Київ : 1917. №3. С. 136.
2. Верстюк В. Ф. Всеукраїнський національний конгрес у контексті становлення Центральної Ради // Проблеми вивчення історії Української революції 1917-1921 р. Київ: Ін-т історії України НАН України, 2008. №3. С.5-17.
3. Нарис історії Української революції 1917-1921р. Київ: Ін-т історії України НАН України, 2011. С.138,143-148.
4. Солдатенко В. Ф. Українська революція. Історичний нарис: Монографія. Київ: Либідь, 1999 – 976.

Оксана Хоміцька
Науковий керівник – доц. Лучак М.М.

Трансформація зовнішньополітичного курсу США за президента Дж. Буша-молодшого

За час президентства 43-го глави Білого дому зовнішньополітичний курс США зазнав кардинальних змін, що значно вплинуло на розвиток світу в цілому.

Під час президентської кампанії 2000 року багато хто сумнівався в його розумінні процесів у міжнародних відносинах. Політика часто зображали як погано поінформованого та незацікавленого щодо світу поза межами Америки. Більшість спостерігачів підозрювали, що Буш стане маріонеткою у руках досвідченіших радників, а його курс буде ізоляціоністським [1].

Однак прийшовши до влади, президент Буш розпочав зовнішньополітичну революцію, котра відкинула чи переорієнтувала багато ключових принципів, які визначають місце Америки на міжнародній арені. Протягом 2001–2009 рр., Дж. Буш покладався саме на односторонню реалізацію американської влади, а не на міжнародні інституції чи право. Це стало радикальною зміною на пряму зовнішньої політики США, підтвердження якого – запровадження прямих переговорів із ворожими країнами.

Приводом до такого «вільнодумства» стали події 11 вересня 2001 р. Саме після них для захисту своєї держави та її інтересів Буш проголосив, що Америка буде діяти так, як вважатиме за потрібне. Він спрямував американські війська з метою витіснення талібів з Афганістану і угруповання Саддама Хусейна з Іраку, обіцяючи, що терористи будуть притягнені до суду, а тиранічні режими повалені.

До найсуттєвіших змін у зовнішній політиці Буша можна віднести питання організації коаліційних зусиль, а також тієї швидкості, з якою їх було об'єднано заради боротьби з міжнародним тероризмом. Одними з перших країн, які зголосилися надати всебічне сприяння США у цьому

протистоянні, зокрема шляхом обміну інформацією та дозволом на використання свого повітряного простору в гуманітарних цілях, стали КНР, Російська Федерація, Індія та Пакистан. Двадцять сім країн запропонували США можливість використання їх повітряного простору та аеропортів у зв'язку з проведенням військової операції в Афганістані, де, за наявними на той час відомостями, переховувався лідер терористичної організації «Аль-Каїда».

Значним посиленням уваги США до «гарячих точок» планети стало призначення генерала Ентоні Зінні на пост спеціального представника США на Близькому Сході, а Державний секретар США Колін Пауелл, тим часом, активізував зусилля з метою вирішення наявних гострих проблем між Індією та Пакистаном, зокрема питання Кашміру. Такі кроки, реалізовані адміністрацією президента США, досить швидко отримали назву «Доктрина Буша». Паралельно з тим, її основи додатково закріплені у 2002 році в офіційному документі під назвою «Стратегія національної безпеки» [2].

У результаті Вашингтон почав швидко втрачати довіру та підтримку інших країн, значна частина яких симпатизувала Сполученим Штатам та всьому американському народові після вересневих атак. США стають дедалі ослабленою в міжнародному плані країною. Існує думка, що результати впровадження адміністрацією Буша відверто антигуманної зовнішньої політики стосовно Іраку поставили весь світ на межу чергової світової війни.

Література

1. The Bush Revolution: The Remaking of America's Foreign Policy. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.cfr.org/content/publications/attachments/Lindsay_BushRevolution.pdf
2. Вплив зовнішньої політики США Дж. У. Буша (2001–2009 рр.) на світову систему міжнародних відносин [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nvdau_2011_17_31.pdf

Олександр Чорномиз
Науковий керівник – доц. І. А. Піддубний

Організація Православної церкви в Другій Речі Посполитій у 1918 – 1924 рр.

Під час формування території II Речі Посполитою до її складу увійшли землі з 2,815 млн осіб непольської національності. Доволі великим було число українців, білорусів і росіян. Саме це населення перебувало у православної церкві і за переписом 1931 р. у Польщі мешкало 3,76 млн православних (12 %), основну частину яких становили українці та білоруси [3. s. 15]. Розселення православних у II Речі Посполитій також було відносно рівномірним, адже 93 % мешкали у «Східних кресах». Так, у Поліському воєводстві 77 % населення були православними, у Волинському – бл. 70 %, Новоградському – понад 51 %, Віленському – 25 %, Бялостокському – бл. 19 %, Люблінському – до 9 %. Переважна більшість православного населення мешкала у сільській місцевості, натомість у місті їх було лише 172 тис. осіб.

Доволі висока чисельність православного населення та невтручання до середини 1920-х років польського уряду в справі православної церкви дало змогу зберегти її організацію. Найбільша Волинська єпархія (760 парафій). Їй поступалися Поліська (298), Віленська (158), Гродненська (130), Варшаво-Хелмська (65) єпархії [2. с.6]. Однак сама церква і її служителі перебували у країні, де визначалися меншістю та не мали значної підтримки, як-ось до 1917 р. При цьому Православна церква у Польщі продовжувала підпорядковуватися Патріарху московському Тихону [1. с. 6 – 7].

Негативне ставлення до православних ототожнювалося в поляків з аналогією з русифікаторами, загарбниками, загалом з російською, а тепер і радянською державою. Останнє і стало причиною захоплення багатьох православних храмів та перетворення їх на костели у 1918 – 1924 рр., як і зруйнування Олександро-Невського собору у Варшаві 1926 р.

Православна церква почала сприйматися і як засіб впливу на українське та білоруське населення в прикордонних регіонах з метою перетворення їх на нелояльних до польської держави. До цього додавалася і дійсна ситуація зі складом православних священників, переважно росіян чи русифікованих українців і білорусів. Це стосувалося єпископату та митрополичої консисторії.

Конфлікт виник у зв'язку з початком діяльності у II Речі Посполитій архієпископа Ю. Ярошевського, який з 1921 р. очолив частину Мінської єпархії. Указом Патріарха Тихона від 28 вересня/11 жовтня 1921 р. Ю.Ярошевський отримав у тимчасове управління Варшавську єпархію та титул патріаршого екзарха у Польщі. Проте єпископи сприймали становище церкви як загрозове, вважаючи необхідним запровадження для церкви автокефалії [1, с.8, 10 – 13].

Оскільки Патріарх Тихон відмовив у автокефалії, то лише після його ув'язнення ОГПУ у Варшаві провели 14 – 15 червня 1922 р. перший Собор православних єпископів у Польщі, скликаний Ю. Ярошевським. Рішення стосувалося визнання автокефалії для Православної церкви в Польщі, за яке проголосували 3 ієрархи, тоді як проти - два. Створено було також і Синод Православної церкви в Польщі [2, с. 23 –24]. Однак боротьба між прихильниками автокефалії і Московського патріархату призвела до загибелі Ю. Ярошевського 8 лютого 1923 р. 27 лютого 1923 р. на кафедру Варшавської митрополії Собор єпископів обрав архієпископа Діонісія. За його участю церква добилася автокефалії, яку затверджено патріаршим томосом від 13 листопада 1924 р. та представлено 17 вересня 1925 р. у Варшаві [2, с. 30].

Література

1. Купранець О. Православна церква в міжвоєнній Польщі 1918 – 1939 рр. Рим, 1974. 235 с.
2. Власовський І. Нарис історії Української Православної Церкви. Т.4. - Кн.2. - Київ, 1998. 415 с.
3. Drugi Powszechny Spis Ludnosci z dnia 9 grudnia 1931 r. Warszawa, 1933. 72 s.

Олексій Черномир
Науковий керівник – доц. І.А. Піддубний

«Фашистська революція» в Італії у висвітленні Дору Белімаче

Початок 1920-х років приніс в окремі країни Європи не тільки інформацію про діяльність фашистського руху в Італії, але й створив умови для появи організацій, які ототожнювали себе з італійським фашизмом. Для прикладу, в Румунії у січні 1921 р. зорганізували Націонал-фашистський італо-румунський рух, який з 1925 р. діяв як Націонал-фашистська партія Румунії. Організація, заснована Е.Бакалогу, що підтримувала стосунки в питанні створення організації з Д'Анунціо та Б.Муссоліні. Задумувалася ідея італо-румунської співпраці для створення в обох країнах спільних політичних і державних структур, звільнення країн з економічного рабства, спільної експансії в середземноморському регіоні [1, с. 20 – 22].

Однак у Румунії більший успіх мали праворадикальні організації, які основували свою діяльність на ідеології національних ідей. Такими стали Ліга націонал-християнського захисту (А.К.Куза) [2, р.42 – 47] та Легіонерський рух (К.З. Кодряну). Саме до останнього належав Д.Белімаче, аромин, який приєднався до Легіонерського руху від початку його розгортання в Бухаресті і доволі швидко став керівником осередку одного із секторів столиці [3, р. 4].

Учасник Нікадори здійснив замах на голову уряду І.Дуку та був ув'язнений. Свою працю Д.Белімаче побудував на виступах Муссоліні, Д.Джентілі, матеріалах II Великої ради, творах журналістів. Насамперед автор порушив проблеми фашистської революції в Італії, зобразивши доволі скрутну внутрішню ситуацію в країні після війни. При цьому він докладно аналізує тактику повстання російських більшовиків у 1917 р. та зауважує її провал в Італії 1920 р. [3, р.13 – 19].

Відповідне місце відводиться Б.Муссоліні, якого показує як надію, вже в минулому, більшовиків на здійснення соціалістичної революції в Італії [3, р. 31]. Одночасно

демонструє роль "Popolo d'Italia" у створенні перших революційних союзів, які вважав реакцією на послідовність подій, де спочатку війна, далі – революція [3, р. 37]. Також Белімаче вказує, що саме з цих союзів частина членів 23 березня 1919 р. в Мілані утворила Fasci di Combattimento, а слідом мало місце формування Руху, як прояву організації не-партійної в своїй основі. Сам рух визнає успішним, оскільки на 1920 р. в його складі було вже 20 тис. членів. Успішними для фашистів вважав комунальні вибори 1921 р. Парламентські вибори 1921 р. дали змогу потрапити до парламенту 33 фашистам [3, р.43 – 54, 57].

З цим автор і пов'язує заснування Фасції 23 березня 1921 р., де цитує заяву Муссоліні про прагнення фашистів керувати нацією. Рік 1922 р. подає як вирішальний для фашистів і згадує про події 26 – 29 липня та окупацію Болоньї й Ферари. Також визнає, що на жовтень 1922 р. фашисти захопили всі життєво важливі центри Італії. 24 жовтня 1922 р. та мітинг в Неаполі подані в ряду подій з «маршу на Рим», виклад яких автор завершив 30 жовтня. Підсумок, який робив Белімаче щодо згаданих подій, стосувався обмеженої участі фашистів у новому уряді: 5 із 14 урядових мандатів при посту голови уряду для Б.Муссоліні [3, р.55,59,63 – 69].

Наслідком приходу до влади Б.Муссоліні Д.Белімаче вважав зміну внутрішньої політики уряду, яку спрямували на потреби громадян, військові потреби держави, розвиток політичної системи країни та фашистського руху, зокрема його програми в ключових питаннях державотворення.

Література

1. Васильченко А. Между Дуче и Гитлером. Москва: Эксмо; Яуза, 2004. 480 с.
2. Pop Gh.T. Caracterul antinațional și antipopular al activității Partidului Național Creștin. Cluj-Napoca: Dacia, 1978. 230 p.
3. Belemace D. Revoluția fascistă. /Ed. II-lea. București: Bucovina, 1940. 183 p.

Людмила Чулкан

Науковий керівник – доц. Звоздецька О.Я

Інформаційний тероризм як соціально-політичне явище

XXI століття характеризується бурхливим технологічним розвитком та інформатизацією суспільства. Стрімке впровадження інформаційних технологій у всі сфери суспільного життя, разом із перевагами зумовлює появу нових проблем і загроз як на глобальному, так і на регіональному рівнях, зокрема загрози «інформаційного тероризму».

Згідно із Законом України «Про боротьбу з тероризмом» від 2003 р. тероризм – це суспільно небезпечна діяльність, яка полягає у свідомому, цілеспрямованому застосуванні насильства шляхом захоплення заручників, підпали, убивства, тортури, залякування населення та органів влади для досягнення злочинних цілей [1]. Так, один із загрозливих проявів міжнародного тероризму – це інформаційний тероризм.

Дослідники Метью Девост, Брайн Х'ютон і Ніл Поллард визначають інформаційний тероризм (різновидом якого – кібертероризм) як :

- поєднання злочинного використання інформаційних систем за допомогою шахрайства і фізичного насильства, яке властиве тероризму;
- свідоме зловживання цифровими інформаційними системами, мережами або компонентами цих систем, в цілях, які сприяють здійсненню терористичних операцій чи актів [2, с. 19].

Інформаційний тероризм поділяють на:

- інформаційно-психологічний тероризм (контроль над ЗМІ для поширення дезінформації, чуток, демонстрації могутності терористичних організацій);
- інформаційно-технічний тероризм (завдання збитків окремим елементам і всьому інформаційному середовищу загалом: руйнування елементної бази, створення перешкод на лініях зв'язку, штучне перенавантаження вузлів комунікації та інше).

Методи інформаційного тероризму орієнтовані на широкомасштабне порушення роботи фінансових і комунікаційних мереж і систем, часткове руйнування економічної інфраструктури і нав'язування владним структурам своєї волі. Він ведеться різноманітними силами і засобами: вітчизняними і закордонними ЗМІ, певними екстремістськими угрупованнями.

Для здійснення психологічного терору використовуються не лише друковані ЗМІ та мережі ефірних і кабельних мас-медіа, але й Інтернет. Саме віртуальний простір є нині найпоширеніший засіб впливу на свідомість людей. Глобальна мережа приваблює доступністю, швидким і дешевим поширенням інформації, а головне – анонімністю. Американський теролог Г. Вейманн виділяє такі методи використання Інтернету терористичними угрупованнями: поширення чуток та дезінформації; збір коштів (збір пожертвувачів задля поповнення фондів); вербування і мобілізація; розподілення інформації; активне використання соціальних мереж (Twitter, Facebook, YouTube, WhatsApp, Tumblr) з терористичною метою.

Отже, поява такого явища, як інформаційний тероризм сьогодні являє собою неабияку загрозу всім учасникам міжнародних відносин. Технологічний прогрес надає більше можливостей терористам здійснювати вплив на людей, на їх свідомість, допомагає їм привертати до себе увагу, поширювати власну ідеологію навіть на великі відстані, тобто не обмежуючи себе територіально. А знайти і нейтралізувати кібертерориста вкрай важко через брак доказів, на відміну від реального світу, в якому зібрати докази злочину набагато легше.

Література

1. Про боротьбу з тероризмом: закон України від 20 березня 2003 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [<http://zakon.nau.ua>].
2. Д-р Вячеслав Дзюндзюк. Остановить кибертерроризм государства должны объединить усилия для успешной борьбы с интернет-преступниками // per Concordiam. Вип 2. – 2011. – С. 17 - 21. – Режим доступа: https://www.marshallcenter.org/mcpublicweb/mcdocs/files/College/F_Publications/perConcordiam/pC_V2N2_ru.pdf

Соціальні мережі як новий інструмент візуальних комунікацій

В останні роки соціальні мережі набули великої популярності як на території України, так і в усьому світі. Все це пов'язане з розвитком інформаційно-комунікаційних технологій, коли соціальні медіа почали відігравати надзвичайно важливу роль у житті суспільства [1].

Мережеві ресурси стали затишним особистим простором, де кожен може знайти технічну та соціальну бази для створення віртуального «Я». При цьому кожен користувач отримує можливість не тільки спілкуватися і творити, а й ділитися плодами своєї творчості з багатомільйонною аудиторією того чи іншого соціального ресурсу. Важливою складовою віртуальних спільнот є самовираження. Певною мірою цю складову можна пов'язати з відомою «пірамідою Маслоу», згідно з якою саме самовираження – це найвища потреба людини, випереджаючи навіть визнання та спілкування [2].

Візуальний текст у соціальних мережах впливовий засіб на мотивацію масової аудиторії, її поведінку, погляди, переконання. Сьогодні популярність візуального контенту швидко набирає обертів у соціальних медіа, пости з зображеннями генерують на 53 % більше лайків, ніж пости, які містять лише текст. Візуальність стала одним із основних принципів функціонування соціальних мереж [3].

Візуальні засоби є основою масово-інформаційної діяльності сучасної людини, яка активно використовує доступний і простий комунікаційний інструмент у XXI ст. – соціальні мережі. Візуальна комунікація електронного спілкування у вигляді текстових повідомлень зазвичай відбувається за допомогою знаків, символів або кодового малюнка на кшталт смайлів або універсальних цифрових зображень, вбудованих у технічний пристрій. Наука про знаки й знакові системи –

семіотика – допомагає зрозуміти процес сприйняття та осмислення візуальних явищ [4].

Через надмірне виробництво інформації людина вдається до спрощення формату повідомлення. У разі використання візуальних і семіотичних засобів комунікації у соціальних медіа відбувається заощадження часових, просторових, людських ресурсів на етапі як виробництва, так і споживання інформаційного продукту.

Отже, поява і розвиток соціальних мереж сприяє розвитку сучасного цифрового суспільства. Соціальні медіа – це новий, але дуже динамічний феномен інформаційного суспільства. Такий спосіб комунікації дає змогу людині самореалізуватися, отримувати нову корисну інформацію та познайомитися з іншими користувачами мережі. Візуальний контент, розміщений на сторінці в соціальних мережах, привертає увагу читача насамперед. Дослідження доводять, що візуальну інформацію людський мозок сприймає в 60 разів швидше, ніж текстову, а тривалість перебування на сторінці веб-сайту в 10 разів зростає за рахунок картинок і фотографій. Кожний елемент візуальної комунікації у соціальних медіа справляє вагомий вплив на читацьке сприйняття.

Література

1. Якимчук.О. Соціальні мережі та їх аналіз. / О. Якимчук // Релігія та соціум. 2012. № 1. С.146.
2. Соціальні мережі як чинник розвитку громадянського суспільства [Електронний ресурс] : монографія / [О. С. Онищенко, В. М. Горовий, В. І. Попик та ін.] ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ. С.24.
3. Марія Яцимиська. Візуальні тексти в соціальних мережах (рефлексії, концепти, емоції): Вісник Львівського університету. Серія Журналістика. 2015. Випуск 40. С. 348.
4. О. В. Гресько. Візуальна комунікація як основа масово-інформаційної діяльності ХХІ століття [Електронний ресурс]; Серія: Соціальні комунікації. 2015. № 1 (21). С.6.

Марина Шидловська, Анастасія Кратюк
Науковий керівник – доц. Івасюк О.Я.

Порівняльна характеристика перекладацьких методів Григорія Кочура та Миколи Лукаша

Про особливості творчих методів українських перекладачів Миколи Лукаша та Григорія Кочура написано немало розвідок, але все ж ця невичерпна тема потребує подальшого дослідження. Кожен із перекладачів працював по-своєму, їхні перекладацькі засади не збігались, а радше доповнювали одна одну.

Григорій Кочур заклав підвалини сучасної історії українського художнього перекладу. Джерелом його теоретичних обґрунтувань та напрацювань були як погляди інших видатних перекладачів, так і власний аналіз художніх перекладів. Г. Кочур не вважав свій стиль єдино правильним, усвідомлюючи, що кожен підходить до свого завдання по-різному, і чимало шляхів можуть привести до бажаних результатів.

Як теоретик перекладу, Г. Кочур обґрунтував тезу про множинність перекладацьких інтерпретацій, яка зумовлена низкою об'єктивних та суб'єктивних чинників. Теоретично вагомим є висновок Кочура про потребу збереження національної своєрідності оригіналу в поетичному перекладі.

Григорій Кочур сповідував принцип джерелоцентричного перекладу, який передбачає максимально можливе наближення читача перекладу до оригіналу. Джерелоцентричний метод допускає помірне очуження (екзотизацію) тексту перекладу, акцентуючи на іншомовній належності оригіналу.

Важливою залишається проблема художньої майстерності перекладу та його ролі у збагаченні й розвитку української мови. Оскільки творчість Г. Кочура вирізняється надзвичайним мовним багатством, стилістичною майстерністю, дослідження його перекладів не лише дозволить виявити основні риси індивідуально-авторського стилю перекладача, а, що

найважливіше, продемонструє багатство української мови, реалізоване у перекладах Г. Кочура.

Микола Лукаш – перекладач багатогранний, який має важливі напрацювання в галузі художнього перекладу, перекладознавства, мовознавства, зокрема лексикографії.

М. Лукашу з його високими естетичними критеріями був властивий пошук унісону – свого автора і «свого» твору; він тлумачив сміливо, злучаючи смислотворчі контексти оригіналу і свої; уникав недоперекладу; вдався до над перекладу, до фразеологічного насичення; його автору притаманне багатство словника, зокрема синонімічне. Моволюб густо застосовує фразеологізми; він перекладав твір твором, а тому й давав цілісні тлумачення.

М. Лукаш перекладав на слух і для слуху – як маестро слова, якому властива увага до мелодії, ритму, звукообразу. Герменевтика його музики дуже складна і глибока. Помічають у ній зазвичай лише звукообрази, милозвучність і народну пісенність. Усі перекладацькі рішення М. Лукаша підпорядковувалися важливому завданню – збереженню, відродженню та збагаченню української мови засобами перекладу. Зв'язок із загальнонародними джерелами, незалежність від літературних упереджень і стильових обмежень – визначальні чинники досягнення адекватності перекладу та створення свого особливого почерку.

Тому, узагальнюючи особливості двох видатних перекладачів, можна сказати, що М. Лукаш в своїх працях найчастіше намагався наблизити оригінал до мови перекладу, тоді як Г. Кочур – якнайточніше хотів передати нюанси мови оригіналу. Це ж стосується і загальної тональності перекладів, їх емоційної настроєності, яких перекладачі досягали кожен по-своєму.

ЗМІСТ

<i>Бабій О.</i> Стан і перспективи розвитку візантійської археології в Україні на сучасному етапі	3
<i>Білоус О.</i> «М'яка сила» України в ЄС	5
<i>Бодницька Ю.</i> Соціальні мережі як фактор впливу на суспільну комунікацію в Україні	7
<i>Брагар Т.</i> Жіночі божества в індійській міфології	9
<i>Бронецька Г.</i> Формування феодальної опозиції в Англійському королівстві на початку XIII ст.	11
<i>Бугай Д.</i> Політичні погляди діячів «консервативної революції»	13
<i>Бурега В.</i> Феномен «нових медіа» в комунікаційному просторі України	15
<i>Бурлака В.</i> Жанна д'Арк і формування французької національної ідентичності	17
<i>Гаїна І.</i> Велике переселення народу: як повернути українських трудових емігрантів?	19
<i>Гайсенюк О.</i> До питання про заснування Української Академії наук	21
<i>Грона А.</i> Польська підтримка України на шляху до євроінтеграції..	23
<i>Дмитрук В.</i> Терміносистема німецької дипломатії: семантичні особливості.....	25
<i>Жижиця М.</i> Проблеми синонімії в термінології міжнародних відносин	27
<i>Жуковська Ю.</i> Механізми політичної пропаганди у сучасному світі	29
<i>Захарченко Т.</i> Меметична зброя як один із інструментів гібридної війни РФ проти України	31
<i>Каланча А.-М.</i> Жіночі божества Персії	33
<i>Карпюк І.</i> Особливості внутрішньополітичного розвитку Флоренції у XII ст.	35
<i>Кот К.</i> Жінки-монархи в XV–XVI ст.: Ізабела Кастильська – жінка на іспанському троні	37
<i>Кропивницька О.</i> Формування філософсько-політичних поглядів Мохандаса Карамчанда Ганді.....	39
<i>Кубашок І.</i> Жіночі божества у Хетській міфології.....	41
<i>Кукльовська О.</i> Ернан Кортес – іспанський конкістадор, який завоював Мексику та знищив цивілізацію ацтеків.....	43

<i>Куриши Ю.</i> Передумови та причини розпаду Радянського Союзу.....	45
<i>Курущак О.</i> Аналіз передвиборних програм кандидатів на пост Президента України на основі нещодавніх змін до Конституції України	47
<i>Кучер Ю.</i> Інтеграційний напрям України.....	49
<i>Кушнір І.</i> Дитинство і виховання Мітрідата VI Євпатора	51
<i>Кушнірюк Л.</i> Сонетарій Шекспіра в українських перекладах	53
<i>Лагойда О.</i> Велика французька революція (1789 – 1799 рр.) у світ-системному аналізі І. Валлерстайна.....	55
<i>Ластівка І.</i> Теоретичні підходи до вивчення державного управління.....	57
<i>Лахман Ж.</i> Політичний портрет Володимира Зеленського	59
<i>Левкун І.</i> Дипломатична діяльність о. Л. Цегельського як секретаря закордонних справ ЗУНР	61
<i>Легета В.</i> Зміни в ідеології ОУН унаслідок діяльності на Наддніпрянській Україні в 1943 р.....	63
<i>Литвин О.</i> Участь польських жінок в діяльності законодавчих органів в Другій Речі Посполитій у 1919 – 1922 рр.	65
<i>Лук'янець Д.</i> Державне регулювання мережі Інтернет в Україні.....	67
<i>Лукач Т.</i> Хибні друзі перекладача у політичній термінології	69
<i>Моргун О.</i> Пам'ять про давньоруське минуле в ранньомодерному Києві: свідчення іноземців.....	71
<i>Моткалюк Д.</i> «Опус Деї» в процесах лібералізації франкістської Іспанії після Другої світової війни.....	73
<i>Назарко Л.</i> Ефективність правового регулювання агітаційної кампанії під час президентських виборів в Україні	75
<i>Опінко С.</i> Збігнев Бжезинський про глобальне лідерство Сполучених Штатів Америки та їх роль у міжнародних конфліктах.....	77
<i>Палійчук Т.-І.</i> Військо Семена Височана у народному повстанні в Галицькій землі (1648 р.).....	79
<i>Панасюк Ю.</i> Роль Закону України «Про доступ до публічної інформації» у громадському житті	81
<i>Пилип'юк К.</i> Інформаційне протиборство між Сполученими Штатами Америки та Китайською Народною Республікою (кін. ХХ – поч. ХХІ ст.).....	83

<i>Рудка В.</i> Мексиканська стіна Дональда Трампа: запобіжний захід чи джерело внутрішньополітичної напруги США?	85
<i>Садомська Б.</i> Суспільне мовлення в Україні: проблеми функціонування	87
<i>Салиго М.</i> Позиція президента США Дж. Адамса щодо індіанського питання	89
<i>Свірнюк Н.</i> Парламентський контроль у системі державного управління	91
<i>Сімаченко Д.</i> Меморандум П. Дурново 1914 р.: нова інтерпретація	93
<i>Скрипкару К.</i> Зовнішня політика хорватського короля Петара Крешимира IV (1058-1074)	95
<i>Смага О.</i> Роль перекладу як засобу міжкультурної комунікації	97
<i>Стан А.</i> Аналіз цензури в Україні та Китаї: порівняльний аспект ...	99
<i>Стефанко Р.</i> Конституційні акти України та США у XVIII ст.: документознавчі та ідейно-політичні виміри	101
<i>Ткачук О.</i> Еволюція каталонського націоналізму в XX ст.	103
<i>Філь О.</i> Правова основа становлення інформаційного суспільства в Україні	105
<i>Хома В.</i> Вплив Всеукраїнського національного конгресу на створення Української держави	107
<i>Хоміцька О.</i> Трансформація зовнішньополітичного курсу США за президентства Джорджа Буша-молодшого	109
<i>Чорномиз О.</i> Організація Православної церкви в Другій Речі Посполитій у 1918 –1924 рр.	111
<i>Чорномиз О.</i> «Фашистська революція» в Італії у висвітленні Дору Белімаче	113
<i>Чулкан Л.</i> Інформаційний тероризм як соціально-політичне явище	115
<i>Шеленко М.</i> Соціальні мережі як новий інструмент візуальних комунікацій	117
<i>Шидловська М., Кратюк А.</i> Порівняльна характеристика перекладацьких методів Григорія Кочура та Миколи Лукаша	119